

Περί κατακρίσεως

Συνήθως οἱ ἄνθρωποι βλέπουν, ἂν βέβαια μπορέσουν καὶ τό δοῦν, τό ἁμάρτημα τοῦ διπλανοῦ τους, ἀλλὰ δέν ξέρουν τί ἀγῶνας προηγήθηκε στόν κάθε ἄνθρωπο, ὥσπου νά ἐνδώσει καί νά φτάσει στήν πτώση. Ὁ ἀγῶνας αὐτός εἶναι ἐκεῖνος πού διαφοροποιεῖ τό ἴδιο ἁμάρτημα ἀπό ἄνθρωπο σέ ἄνθρωπο. Ὁ ἅγιος Κασσιανός, πού ἐπισκέφθηκε τήν Αἴγυπτο καί ἔζησε δέκα ὁλόκληρα χρόνια μέ τούς περίφημους μοναχοῦς της, βάζει ἕναν ἀπ' αὐτούς νά λέει: «Πέρα ἀπό ὅσα εἶπαμε, τό νά κρίνουμε τούς ἄλλους εἶναι ἐπικίνδυνο καί γιά ἕναν πρόσθετο ἀκόμη λόγο. Ἐπειδή δέν ξέρουμε τήν ἀνάγκη ἢ τήν αἰτία πού τούς σπρώχνει νά κάνουν αὐτό πού μᾶς ἐνοχλεῖ καί πού στά μάτια τοῦ Θεοῦ μπορεῖ νά εἶναι καλό ἢ καί νά συγχωρεῖται, γινόμαστε αὐστηροί κριτές. Ἔτσι ὁμως πέφτουμε σέ βαρὺ ἁμάρτημα, γιατί νιώθουμε γι' αὐτούς συναισθήματα πού δέν ταιριάζουν».

Κάποτε κάποτε μάλιστα ὁ ἀγῶνας, πού προηγεῖται πρὶν ἀπό τήν πτώση εἶναι τόσο σκληρός, πού αὐτός καί μόνο μπορεῖ νά δικαιώσει τόν ἁμαρτωλό. Πάνω σ' αὐτό μᾶς λέει ὁ ὁσιος Δωρόθεος τά ἑξῆς πολύ

ἐνδιαφέροντα: «Ἀληθινά συμβαίνει μερικές φορές νά κάνει ἕνας ἀδελφός μερικά πράγματα μέ ἀπλότητα καρδιάς. Ὡστόσο ἔχει ἕνα προσόν, ὅτι εἶναι ἀρεστός στόν Θεό περισσότερο ἀπ' ὅ,τι ἀρέσει σ' Αὐτόν ὁλόκληρη ἡ δική σου ζωή. Καί σύ κάθεσαι καί τόν κατακρίνεις καί κολάζεις τήν ψυχή σου! Ἄς υποθέσουμε ὁμως, ὅτι τοῦ συμβαίνει νά πέσει σέ κάποιο παράπτωμα. Πού ξέρεις πόσο ἀγωνίστηκε προηγουμένως καί πόσο ἔσταξε τό αἷμα του πρὶν νά ἐνεργήσει; Μπορῶ μάλιστα νά πῶ, ὅτι τό παράπτωμα πού ἔκανε κάτω ἀπό τέτοιες συνθήκες, ἴσως θεωρηθεῖ ἀπό τόν Θεό ὡς ἔργο καλό. Βλέπει ὁ Θεός τόν κόπο του καί τή στενοχώρια πού δοκίμασε πρὶν νά ἐνεργήσει τό κακό καί τόν ἐλεεῖ καί τόν συγχωρεῖ. Καί ὁ μὲν Θεός τόν ἐλεεῖ, ἐσύ δέ τόν κατακρίνεις καί χάνεις τήν ψυχή σου! Πού ξέρεις πόσα δάκρυα ἔχυσε μπροστά στόν Θεό γιά τό παράπτωμά του; Καί σύ εἶδες τήν ἁμαρτία, ὡστόσο τή μετάνοιά του δέν τήν ξέρεις».

(Από τό βιβλίον
τοῦ Ἡλίου Βουλγαράκη:
«Σύ τί κρίνεις τόν Ἀδελφό σου;»)

Τό περιοδικό αὐτό εἶναι ἀφιερωμένο στό πάθος τῆς κατάκρισης. Μέ τήν κατάκριση δέν βλέπουμε τά δικά μας λάθη ἀλλὰ τῶν διπλανῶν μας, χαίρομαστε σέ κάποιο βαθμό ὑποβιάζοντάς τους μέ τή σκέψη μας καί τούς σχολιάζουμε δημόσια μειώνοντας τήν κοινωνική τους εἰκόνα. Αὐτή ἡ ἀρνητική κριτική καί ὑποτίμηση κρύβει ἐγωισμό καί ἔλλειψη ἀγάπης. Εὐκόλα κατακρίνουν ὅσοι ἀσχολοῦνται μέ τούς ἄλλους κι ὄχι μέ τόν ἑαυτό τους. Συνήθως κατακρίνουν οἱ ὑποκριτές χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι θεωροῦν τούς ἄλλους ἐνόχους καί τόν ἑαυτό τους τέλειο. Ὁ κατακρίνων πῶς πολύ βλάπτει τόν ἑαυτό του καί λιγότερο τόν κατακρινόμενο. Ὁ σωστός χριστιανός εἶναι ταπεινός καί ἀσχολεῖται μόνον μέ τόν ἑαυτό του κι ὄχι μέ τούς ἄλλους. Ὅταν βλέπει μέ καλοσύνη τόν ἁμαρτάνοντα, δέν κρίνει αὐστηρά τίς ἁμαρτίες του, γιατί σκέφτεται πῶς πιδα- νόν νά παρασύρθηκε ἀπό τόν πονηρό ἢ ἀπό τό κακό περιβάλλον του. Φοβᾶται ὅτι, ἂν τόν ἀφήσει ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, πιδα- νόν νά πέσει κι αὐτός στίς ἴδιες ἢ καί σέ χειρότερες ἁμαρτίες. Ἐπίσης ὅταν τόν κατακρίνουν παραμένει ἥρεμος καί προσεύχεται στό Θεό γιά τόν κατακρινόμενον. Ἡ κατανόηση καί ἡ εὐσπλαχνία τόν κάνει νά μοιάζει μέ τόν φιλεύσπλαχνο Θεό, πού βρέχει ἐπὶ δικαίους καί ἀδίκους (Ματθ. 5,45).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Κατάκριση καί πνευματικός νόμος,**
Ἀρχιμ. Ἱερεμίου Γεωργαλή, σελ. 3
- Κατάκριση: Ὅχι δέν μέ συμφέρεει καθόλου,**
Πρωτοπρ. Νεκτάριου Κάνια, σελ. 4
- Ἡ κατάκριση καί ἡ συκοφαντία,**
Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου, σελ. 7
- Μόνη ἡ Ἁγία Γραφή, Ἀρχιμ. Αὐγουστίνου Γ.**
Μύρου, Δρ. Θ., σελ. 13
- Ὁ ἐπαναστάτης κι οἱ ἐπαναστάτες, Πρωτοπρ.**
Εὐάγγελου Παχυγιαννάκη, σελ. 15
- Βασιλικός ὁ μυρωδάτος, ὁ θεραπευτικός,**
ὁ ἁγιασμένος,
Παρασκευῆς Μαντικοῦ, σελ. 17
- Χριστιανικά μνημεῖα τῆς Ρόδου,**
Δρ Ἰωάννη Βολανάκη, σελ. 20
- Ἀκολουθία εἰς εὐλογία Φανουρόπιτας,**
Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου, σελ. 26
- Ἐκκλησιαστικές Κατασκηνώσεις 2015,**
Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου, σελ. 27
- Εἰδήσεις Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, σελ. 29**
- Εἰδήσεις Ἱερᾶς Μητροπόλεως, σελ. 32**
- Ἱεροψαλτικά Νέα, σελ. 39**
- Ἀπόψεις καί Σχόλια,**
Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου, σελ. 40

«Κατάκριση καί πνευματικός νόμος»

Ἀρχιμ. Ἱερεμίου Γεωργαλή

Εἰς τὴν κατά Χριστόν ζωὴ καὶ πολιτεία ὁ ἀγωνιστὴς χριστιανός, Χάριτι Θεοῦ, πολεμᾷ τὰ πάθη του καὶ μάχεται ἐναντίον τῶν μεθοδεῶν τοῦ διαβόλου ὁ ὁποῖος, «ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπίῃ» (Α΄ Πέτρ. 5,8). Ἐνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα πάθη πού ἔχει νά ἀντιμετωπίσει ὁ πιστός, τὸ ὁποῖο ἐνισχύεται δυναμικά ὑπὸ τοῦ ἀνθρωποκτόνου διαβόλου, εἶναι αὐτὸ τῆς κατακρίσεως. Φοβερός εἶναι ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ὁ ὁποῖος μᾶς προειδοποιεῖ γιὰ τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα τῆς κατακρίσεως: «Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἐν ᾧ γάρ κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν» (Ματθ. 7,1-2).

Εἶναι ἀδύνατη ἡ πνευματικὴ προκοπὴ ὅταν παράλληλα εἴμαστε βυθισμένοι στό πάθος τῆς κατακρίσεως. Ἡ κατάκριση ἀποδυναμώνει κάθε πνευματικὴ ἱκμάδα τοῦ χριστιανοῦ, τὸν ὁδηγεῖ ἀναπόφευκτα στό ἄλλο μεγάλο πάθος τῆς ὑποκρισίας, ἐξαφανίζει τὴν ἀγάπη ἀπὸ τὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, δίνει στὸν διάβολο δικαιώματα, σκοτίζει τὸν νοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἐναποθέτει βάρος στὴν ψυχὴ καὶ μάλιστα ἀποβαίνει ἡ κρυφὴ καὶ σκοτεινὴ αἰτία γιὰ πολλὰ δεινὰ τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζουμε στὴν ζωὴ μας. Πολλές φορές, θέλοντας νά δικαιολογήσουμε τὸ πάθος τῆς κατακρίσεως, τὸ ὁποῖο μᾶς κυριαρχεῖ, ἰσχυριζόμαστε ὅτι τὸ κάνουμε ἀπὸ ἀγάπη καὶ ἀληθινὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν διόρθωση καὶ προκοπὴ τοῦ ἀδελφοῦ μας. Ὅμως εἶναι βέβαιο, σύμφωνα μέ τὴν πατερικὴ ἐμπειρία καὶ σοφία, ὅτι τὸ καλὸ, ὅταν καλῶς δέν γίνεται, καλὸ δέν εἶναι. Δέν εἶναι δυνατόν νά σπεύδουμε σὲ βοήθεια τοῦ ἀδελφοῦ μέ οἴηση περισσὴ καὶ ὑπερηφάνεια κρυφὴ, κατηγορώντας καὶ ἀποκαλύπτοντας τίς ἀδυναμίες του. «Τὸν καταλαλοῦντα λάθρα τὸν πλησίον αὐτοῦ, τοῦτον ἐξεδίωκον» (Ψαλμ. 100,5), λέγει ὁ Προφητὰναξ Δαυΐδ. Ἡ ἐκζήτηση τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ καρδιακὴ προσευχὴ γιὰ τὸν πλησίον εἶναι

Η ΟΔΟΣ

Κωδικὸς ἐντύπου ISSN 1790-6733

Τετραμηνιαία ἐκδοση
 τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου
 Τηλέφωνο: 22410 34300
 Fax: 22410 73480
 Internet: www.imr.gr
 e-mail: imrodou@imr.gr
 Συντάσσεται ἀπὸ ἐπιτροπὴν

Ἰδιοκτήτης
 Ἱερὰ Μητρόπολις Ρόδου

Ἐκδότης
 Μητροπολίτης Ρόδου
 κ. Κύριλλος

Ὑπεύθυνος Σύνταξης
 Ἀρχιμ. Μαξίμος Παναγιώτου
Προαιρετικὲς συνδρομές
 ALPHA BANK
 822002002008824

Ἐκδοτικὴ Παραγωγή
 ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
 Ἀρδηττοῦ 12-16, Ἀθήνα
 Τηλ. 210-9217513,
 Fax: 210-9237033
 www.eptalofos.gr
 e-mail: info@eptalofos.gr

ὁ ἀσφαλὲς καὶ δοκιμασμένος δρόμος τῆς ἀγάπης.

Εἶναι ἀψευδὴς ὁ λόγος τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μοναδικοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου, ὁ ὁποῖος λέγει, ὅτι, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δέν κρίνει, δέν θά κριθεῖ. Αὐτός ὁ δρόμος ὁδηγεῖ στὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν μας καὶ στὴν θύρα τῆς αἰώνιας Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, τῆς ὁποίας οὐκ ἔσται τέλος. Ὁ ἄνθρωπος πού δέν κατακρίνει ἀποδεικνύει ὅτι ἀγωνίζεται μέ ταπείνωση καὶ μετάνοια. Γνωρίζει τίς δικές του ἁμαρτίες, γι' αὐτό δέν ἐλέγχει τόν πλησίον του περὶ ἁμαρτίας. Πολλές φορές, μάλιστα, ὑποπίπτουμε στό ὀλέθριο λάθος νά παρατηροῦμε τὰ ἀποτελέσματα τοῦ πάθους τῆς κατακρίσεως, νά ἐπιθυμοῦμε νά τό πολεμήσουμε ἀλλὰ παράλληλα νά ἀγαποῦμε καὶ νά καλλιεργοῦμε, μετ' εὐχαριστήσεως, τίς αἰτίες πού τὴν προκαλοῦν. Ἡ γαλήνη στὴν καρδιά καὶ ἡ νηνεμία στόν νοῦ ἔρχονται, ὅταν ξεριζώνουμε τίς αἰτίες τῶν παθῶν καὶ ἐν προκειμένῳ τοῦ πάθους τῆς κατακρίσεως.

Εἶναι σημαντικό καὶ κατά ἀκρίβεια, σωτήριο, νά ἐνθυμούμαστε πάντοτε τόν λόγο τοῦ Κυρίου: «ἐν ᾧ γάρ κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν» (Ματθ. 7,1-2). Μετά ἄκρας φιλανθρωπίας, πατρικῶς καὶ μέ τρόπο παιδαγωγικό, ὁ Κύριος, μᾶς προειδοποιεῖ γιὰ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐπιλογῶν μας, ἀποκαλύπτοντας ὅτι ἰσχύει ὁ πνευματικός νόμος καὶ γιὰ τό πάθος τῆς κατακρίσεως. Ἐάν μέ θερμὴ προσευχή καὶ μέ τὴν πολυτίμη συνδρομὴ τοῦ πνευματικοῦ μας πατρός, διερευνήσουμε ἔχοντας ἐντιμότητα, θάρρος καὶ εἰλικρίνεια, τίς πραγματικές αἰτίες πολλῶν πειρασμῶν καὶ δοκιμασιῶν τῆς ζωῆς μας, θά διαπιστώσουμε, ὅτι αὐτές ἔχουν τίς ρίζες τους στό πάθος τῆς κατακρίσεως. Ἐπιτρέπει ὁ Θεός νά κυριευθοῦμε ἀπὸ τὰ ἴδια πάθη καὶ νά ὑποπέσουμε στά ἴδια ἁμαρτήματα ἢ καὶ σέ ἄλλους μεγάλους πειρασμούς γιὰ νά διαπιστώσουμε, ἐμπειρικά, ὅτι οὐδεὶς ἀναμάρτητος εἰ μὴ μόνον ὁ Θεός. Εἶναι διαφωτιστικός ὁ διάλογος τοῦ ὁσίου Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου μέ μιὰ μοναχὴ γιὰ τό πάθος τῆς κατακρίσεως καὶ τὴν ἰσχύ τοῦ πνευματικοῦ νόμου.

«– Ὅταν, Γέροντα, μοῦ περνᾷ ἕνας λογισμὸς εἰς βάρος ἐνός ἄλλου, εἶναι πάντοτε κατάκριση;

– Δέν τό καταλαβαίνεις ἐκείνη τὴν ὥρα;

– Μερικὲς φορές ἀργῶ νά τό καταλάβω.

– Κοίταξε νά καταλαβαίνεις τό συντομότερο

τὴν πτώση σου καὶ νά ζητᾷ συγχώρεση καὶ ἀπὸ τὴν ἀδελφὴ τὴν ὁποία κατέκρινες καὶ ἀπὸ τόν Θεό, γιὰτὶ αὐτό γίνεται ἐμπόδιο στὴν προσευχή. Μέ τὴν κατάκριση φεύγει αὐτομάτως ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ δημιουργεῖται ἀμέσως ψυχρότητα στὴν ἐπικοινωνία σου μέ τόν Θεό. Πῶς νά κάνης μετὰ προσευχή; Ἡ καρδιά σου γίνεται πάγος, μάρμαρο. Ἡ κατάκριση καὶ ἡ καταλαλιά εἶναι οἱ μεγαλύτερες ἁμαρτίες καὶ ἀπομακρύνουν τὴν χάρη τοῦ Θεοῦ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο ἁμάρτημα. «Ὅπως τό νερό σβήνει τὴν φωτιά», λέει ὁ Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος, «ἔτσι καὶ ἡ κατάκριση σβήνει τὴν χάρη τοῦ Θεοῦ».

– Γέροντα, νυστάζω πολὺ στὴν πρωινὴ Ἀκολουθία.

– Μήπως κατέκρινες καμιά ἀδελφή; Ἐσύ βλέπεις ἐξωτερικά τὰ πράγματα καὶ κατακρίνεις, γι' αὐτό νυστάζεις μετὰ στὴν Ἀκολουθία. Ἀπὸ τὴν στιγμή δηλαδή πού κατακρίνει κανεὶς καὶ δέν ἀντιμετωπίζει τὰ πράγματα πνευματικά, ἀποδυναμώνεται. Καὶ ὅταν ἀποδυναμωθεί, ἢ νυστάζει ἢ ἔχει ἀϋπνία.

– Γέροντα, συχνὰ πέφτω καὶ στὴν γαστριμαργία.

– Κοίταξε, ἐκεῖνο πού τώρα πρέπει νά προσέξεις πολὺ εἶναι ἡ κατάκριση. Ἄν δέν κόψης τὴν κατάκριση, οὔτε ἀπὸ τὴν γαστριμαργία θά μπορέσεις νά ἀπαλλαγῇς. Ὁ ἄνθρωπος πού κατακρίνει, ἐπειδὴ διώχνει τὴν χάρη τοῦ Θεοῦ, μένει ἀβοήθητος καὶ δέν μπορεῖ νά κόψῃ τὰ ἐλαττώματά του. Καὶ ἂν δέν καταλάβει τό σφάλμα του, γιὰ νά ταπεινωθεῖ, θά ἔχει συνέχεια πτώσεις. Ἄν ὅμως τό καταλάβει καὶ ζητήσει τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ, τότε ξαναέρχεται ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ» (Ἀπὸ τό βιβλίο: «Πάθη καὶ Ἀρετές»).

«Ἡ κρίσις εἶναι ἀναιδὴς ἀρπαγὴ τοῦ δικαιώματος τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ ἡ κατάκρισις ὀλεθρος τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ὁ ὁποῖος κατακρίνει», λέγει ὁ Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος. Ἐκεῖνος, λοιπόν, πού θέλει νά λέγεται, ἀληθινά, χριστιανός καὶ ἐπιθυμεῖ, εἰλικρινῶς, τὴν πνευματικὴ του πρόοδο καὶ προκοπή, ὀφείλει, μέ φιλοτιμία, νά παρατηρεῖ μέ προσοχὴ τοὺς λογισμούς τῆς κατακρίσεως στό νοῦ του, μέ φόβο Θεοῦ νά τοὺς ἀποδιώχνει, ὥστε ποτὲ νά μὴ φθάσουν στό στόμα του καὶ εἶναι βέβαιο ὅτι, ἔτσι, θά ἐλκύσει τὴν χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ θά βρεῖ τόν πῶς σύντομο καὶ σταθερό δρόμο πού ὁδηγεῖ στὴν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ■

Κατάκριση; Όχι δέν μέ συμφέρει καθόλου

Πρωτοπρ. Νεκτάριου Κάνια

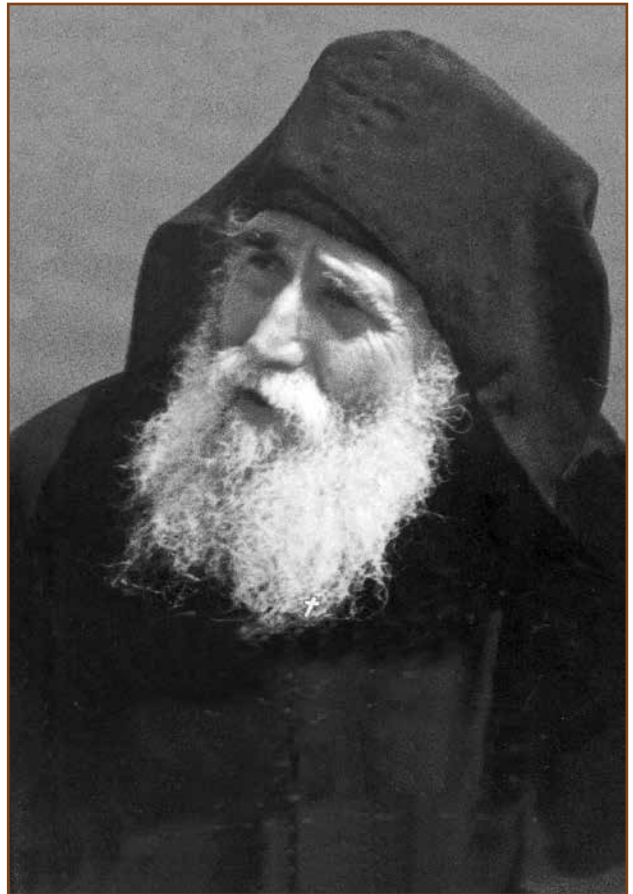
Ένας άνθρωπος πού εἶναι χαρούμενος στή ζωή του καί νοιώθει τό πλήρωμα τῆς χάρις τοῦ Θεοῦ στήν καρδιά του, ἀποφεύγει τήν κατάκριση σάν τόν μεγαλύτερο ἐχθρό του. Βλέπει σέ αὐτήν τήν πράξη, νά ἐφορμᾷ ὁ κλέφτης πού θά τοῦ κλέψει τόν πολύτιμο θησαυρό, πού ἔχει μέσα του. Καί εἶναι φυσικό. Γιατί γιά νά κατακτήσει τόση χαρά καί χάρι, στόχευσε στό νά βελτιώσῃ, νά διορθώσῃ, νά κρίνει καί νά διακρίνει τά λάθη τά δικά του καί ὄχι τῶν ἄλλων. Ποῦ χρόνος καί διάθεση; Τό ἐνδιαφέρον καί ὁ ἀγώνας γιά τήν δική του πρόοδο τόν ἐμποδίζουν νά ἀσχοληθεῖ μέ τῶν ἄλλων τίς «ἀταξίες». Κι ἂν τίς ἀντιλαμβάνεται πονᾷ καί προσεύχεται. Αὐτός εἶναι ἅγιος.

Ἄν θέλω καί ἐγώ νά τοῦ μοιάσω δέν μέ συμφέρει νά σπαταλῶ τόν πολύτιμο χρόνο, τίς δυνάμεις μου μόνο καί μόνο γιά νά κρίνω καί νά κατακρίνω τόν ἄλλον. Καλύτερα νά ἐπενδύσω ὅλη αὐτή τήν ἐνέργεια ἐκεῖ πού κάπως μποροῦν νά ἀλλάξουν τά πράγματα. Θέλει πολύ ὑπομονή καί ἀγάπη γιά νά γυρίσει ὁ ἥλιος τῆς ἀγάπης στήν καρδιά μας καί στήν καρδιά τοῦ συνανθρώπου μας. Ἡ κατάκριση εἶναι ὅτι πιό ἀνυπόμονο, πρόχειρο καί καταστροφικό μποροῦμε νά κάνουμε γιά ἐμᾶς καί τούς ἄλλους.

Πότε κατακρίνουμε;

Παρατηρεῖστε πότε κατακρίνουμε. Ὅταν ἔχουμε παραδοθεῖ στή μιζέρια, στήν ἀβελτηρία, στήν ἀπελπισία, δέν εἴμαστε ικανοποιημένοι ἀπό τόν ἑαυτό μας, ὅταν παραπαίουμε ψυχικά ἀκόμα καί σωματικά. Ὅταν δέν βρίσκουμε νόημα στήν καθημερινότητά μας. Τότε ὅλα μᾶς φταῖνε. Ἔτσι μέ τήν κατάκριση νομίζουμε πώς θά «ξεχαστοῦμε», θά νοιώσουμε καλύτερα μέ τό νά «θάψουμε» ὅποιον βρεθεῖ στό διάβα μας. Ὅλο καί κάποιος θά βρεθεῖ. Ἀπό τήν ἐργασία μας κανένας συνεργάτης, ἀφεντικό κ.τ.λ., τούς συγγενεῖς, τούς φίλους, ἀκόμα καί τόν σύντροφό μας. Τί πετυχαίνουμε; Ἀπλά νά

βαθαίνουμε τό πρόβλημα καί ἐκμηδενίζουμε κάθε ἐλπίδα γιά δική μας πρόοδο.

« – Γέροντα, ὅταν βλέπω κάποια ἀταξία στό διάκονημα, κατακρίνω μέσα μου.

– Ἐσύ, νά κοιτᾷς τήν εὐταξία τῆ δική σου καί ὄχι τίς ἀταξίες τῶν ἄλλων. Νά εἶσαι αὐστηρή μέ τόν ἑαυτό σου καί ὄχι μέ τούς ἄλλους. Τί δουλειά ἔκανες σήμερα;

– Ξεσκόνιζα.

– Ξεσκόνιζες τούς ἄλλους ἢ τόν ἑαυτό σου;

– Δυστυχῶς τούς ἄλλους.

– Κοίταξε, θά ἀρχίσεις νά κάνεις δουλειά στόν ἑαυτό σου, ὅταν πάψεις νά ἀσχολεῖσαι μέ τό τί κάνουν οἱ ἄλλοι γύρω σου. Ἄν ἀσχολεῖσαι μέ τόν ἑαυτό σου καί πάψεις νά ἀσχολεῖσαι μέ τούς ἄλλους, θά βλέπεις μόνο τά δικά σου σφάλματα καί

στούς άλλους δέ θα βρίσκεις κανένα σφάλμα. Τότε θα απελπισθείς με την καλή έννοια από τον έαυτό σου και θα κατακρίνεις μόνο τον έαυτό σου. Θα αίσθάνεσαι την αμαρτωλότητά σου και θα αγωνίζεσαι να απαλλαγείς από τις αδυναμίες σου. Ύστερα, όταν θα βλέπεις στους άλλους κάποια αδυναμία, θα λές: "Μήπως εγώ ξεπέρασα τις αδυναμίες μου; Πώς λοιπόν έχω τέτοια απαίτηση από τους άλλους;". Γι' αυτό να μελετάς και να παρακολουθείς συνέχεια τον έαυτό σου, για να αποφεύγεις την κρυφή υπερηφάνεια..." («Άγιου Παΐσιου Άγιορείτου Λόγοι Ε': Πάθη και Άρετές» του Ίεροϋ Ήσυχαστηρίου «Ευαγγελιστής Ιωάννης ο Θεολόγος» της Σουρωτής, 2006).

Κατάκριση τού ψυχοναρκωτικό πού καταστρέφει

Η κατάκριση καταντᾷ ένα ψυχοναρκωτικό πού μᾶς οδηγεί σέ φανταστικούς κόσμους, πού ὁ ἥρωας τό μόνο πού χρειάζεται εἶναι νά «κοιτάει» τούς άλλους γιά νά μοιάζει αὐτός θεόρατος. Στήν πραγματικότητα κρύβεται ἕνα σύνδρομο κατωτερότητας καί ἀνασφάλειας τῆς αὐτοεικόνας μας πού οδηγεί στόν ἀνταγωνισμό καί τήν ἀνάγκη τῆς υποβάθμισης τοῦ ἔργου καί τῆς προσωπικότητας τοῦ ἄλλου. Ἄλλωστε τροφή φανταστική ἢ πραγματική ὑπάρχει ἄφθονη. Κάποιο λάθος θά κάνει. Καί τότε... φροντίζουμε νά τό μεγεθύνουμε ἐπαρκῶς, νά ἰσοπεδώσουμε ὅ,τι καλό ἔχει καί νά βγάλουμε τήν καταδικαστική ἀπόφαση.

Τό θλιβερό εἶναι ὅταν ἡ κατάκριση γίνεται δεύτερη φύση. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού δέν μποροῦν νά ζήσουν χωρίς κατάκριση. Γι' αὐτό τό ὀνομάσαμε ψυχοναρκωτικό. Κυριολεκτικά ἔχουν δηλητηριάσει τήν ψυχή τους σέ ἀνεπανόρθωτο βαθμό πού περπατοῦν καί ἀντί νά προσεύχονται κατακρίνουν μέ τόν λογισμό τους. Τούς καταλαβαίνεις ἀπό τήν μιζέρια, τήν νευρικότητα, τήν μικροπρέπεια καί τήν κακομοιριά, πού ἀποπνέουν. Τίποτα καί κανένας δέν τούς ἀναπαύει. Ἄς φροντίσουμε νά μήν εἴμαστε σέ αὐτή τήν κατηγορία. Καί ἂν εἴμαστε ἄς κλάψουμε καί ἄς προσευχηθοῦμε, νά μᾶς φωτίσει ὁ Θεός νά ἀλλάξουμε τάχιστα πορεία.

Γιατί στήν πραγματικότητα κατακρίνοντας ἀπαξιώνουμε τόν έαυτό μας, μειώνουμε τήν ἀξία μας, δέν θέλουμε νά δοῦμε τήν ἀληθινή ὁμορφιά πού κρύβεται μέσα μας. Ἀντί νά κοιτάζουμε νά κατακτήσουμε τά δύσκολα, τά ψηλά καί τά ὠραῖα, νά μιμηθοῦμε ὁμορφες συμπεριφορές καί ὠραίους ἀνθρώπους, νά ἀνακαλύψουμε τήν ὁμορφιά πού κρύβει ὁ καθένας μας ἀλλά καί ὁ κάθε ἄνθρωπος, ἀσχολούμαστε μέ τήν ἀσχήμια πού κρύβουν οἱ ἄλλοι. Ἔτσι γεμίζουμε ἀσχήμια καί βρωμιά τήν ψυχή μας. Καταστρέφουμε ὅ,τι καλό ὑπάρχει μέσα μας καί στό περιβάλλον μας. Ἡ κατάκριση εἶναι φωτιά πού καίει τά πάντα καί πρῶτον αὐτόν πού τήν βάζει.

Σκέψου, πόσο σέ συμφέρει

Καλέ μου ἄνθρωπε, τήν ἐπόμενη φορά πού θά σοῦ ἔλθει λογισμός κατάκρισης σκέψου πόσο σέ συμφέρει, πόσο θά κρατήσει ἡ χαρά τῆς κατάκρισης καί πόσο θά σοῦ δηλητηριάσει τήν ψυχή! Πόσο πολύ θά σέ ἀπομακρύνει ἀπό τόν ἀδελφό σου καί κυρίως τόν Θεό τῆς ἀγάπης! Σκέψου τί ρῆγμα θά δημιουργήσει στίς σχέσεις σου, τί πληγμα θά εἶναι γιά τήν Ἐκκλησία, τό σῶμα τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ! Πόσο θά ἀπομακρυνθεῖ ἀπό ἐσένα τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ! Θά ἐξορίσεις τόν Θεό ἀπό τήν ζωή σου. Τί ἄλλο θέλεις γιά νά τήν ἀποφύγεις; Σκέπαζε λοιπόν γιά νά σέ σκεπάζει ὁ Θεός.

Νά εἶσαι βέβαιος ὅτι γιά νά σοῦ ἔρχεται λογισμός κατακρίσεως κάτι δέν πάει καλά μέ τόν δικό σου ἄγωνα. Διαφορετικά ἂν ἀγαποῦσες, θά στενοχωριόσουν, θά πονοῦσες μά δέν θά κατέκρινες. Γιατί κατάκριση φανερώνει πόσο σοῦ λείπει ἡ Ἀγάπη. Καί ἀφοῦ δέν ἀγαπᾷς, ἄρα τί τελικά ἔχεις καταφέρει στή ζωή σου; Τίποτα. Μά ἐντελῶς τίποτα. Μάταιες καί οἱ νηστεῖες σου καί οἱ γονυκλισίες σου καί οἱ ἐλεημοσύνες σου καί ὅλες οἱ «ἀρετές» σου.

Ἄν ἐπιθυμεῖς νά πιστοποιήσεις τήν ποιότητα τῆς ψυχῆς σου κάνε τό τέστ τῆς κατακρίσεως ἀλλά χωρίς δικαιολογίες. Πόσο πονᾷς, πόσο νοιάζεσαι, πόσο προσεύχεσαι, πόσο θυσιάζεσαι γιά τόν ἄνθρωπο πού διατυπώνεις μία ὁποιαδήποτε ἀρνητική κρίση; Πῶς θά ἔνοιωθες, πῶς θά μιλοῦσες γι' αὐτόν πού ἔκρινες, ἂν ἦταν ὁ έαυτός σου;

Μιλᾶμε γιά ἀγάπη μά εἴμαστε τόσο σκληροί...

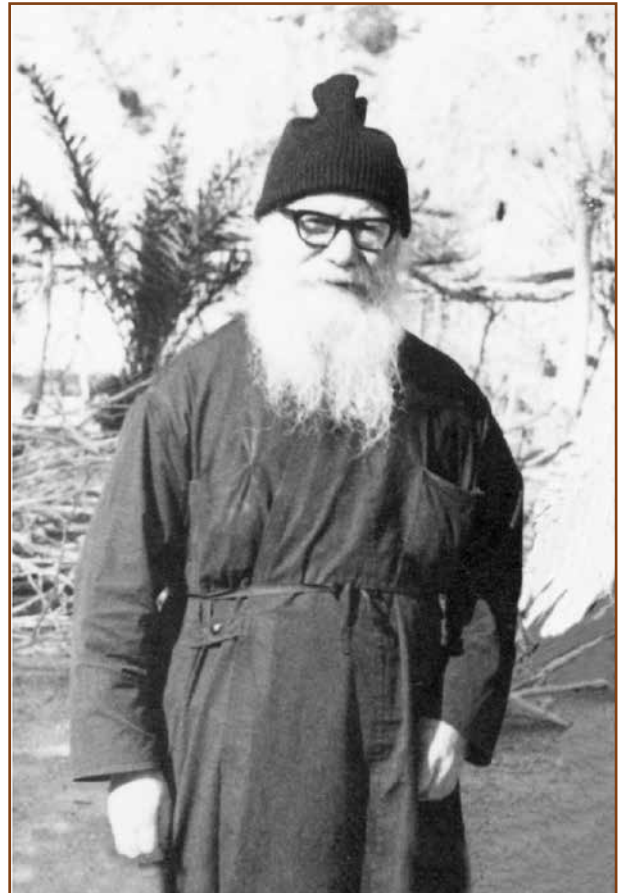
Λέμε πώς εἴμαστε πνευματικοί ἄνθρωποι ἀλλά πολλές φορές κρίνουμε ἀδιάκριτα καί μέ σκληρότητα τούς ἄλλους ἀνθρώπους. Εἴτε σφάλλουν, εἴτε ὄχι. Δέν συμπεριφερόμαστε μέ λεπτότητα καί ἐπιείκεια. Δέν ἀποσκοποῦμε πραγματικά στό νά ὠφελήσουμε τόν ἀδελφό μας μέ τόν λόγο μας ἀλλά νά τόν ἐξουθενώσουμε καί νά τόν ὑποτάξουμε στό ἐγώ καί τό θέλω μας. Γι' αὐτό μιᾶμε στά παιδιά μας γιά τήν Ἐκκλησία καί τόν Θεό καί τούς μεταδίδουμε τήν χειρότερη εἰκόνα. Γιατί ὁ τρόπος μας δείχνει σκληρότητα καί ἀπόρριψη κι ὄχι ἀγάπη. Ἀναρωτιέμαι τελικά γιά ποιόν Θεό μιᾶμε, γι' Αὐτόν πού εἶπε ὅτι δέν ἦλθα νά κρίνω ἀλλά νά σώσω τόν κόσμο; Ἡ γιά τόν Θεό-ἐαυτό μας πού τοποθετεῖται ὡς ὑπέρτατος κριτής πάνω ἀκόμα καί ἀπό τόν θρόνο τοῦ Θεοῦ κρίνοντας καί καταδικάζοντας; Πώ-πώ τύφλωση νοῦ καί καρδιάς! Πώ-πώ διαστροφή τῆς ἀρετῆς καί συκοφάντηση τοῦ Θεοῦ στά μάτια τῶν ἀνθρώπων!

Τί δά γλύτωνα...

Καί τώρα πές μου γλυκέ μου, ἅγιε παπούλη Πορφύριε, ἐσύ πού ἤξερες πότε νά ἐλέγχεις ἀπό ἀγάπη καί πότε νά στηρίζεις, πώς θά συμπεριφερθῶ σέ ἕναν πού μοῦ λέει ἕνα προφανέστατο ψέμα; «Ἄν χρειαστεῖ νά πεῖτε σέ κάποιον ὅτι ψεύδεται, μὴν τοῦ πεῖτε ὅτι λέει ψέματα, διότι εἶναι φυσικό νά πληγωθεῖ καί ν' ἀντιδράσει. Πέστε του ὅτι δέν τά λέει μέ ἀκρίβεια. Τό μέγα ὄπλο γιά τή σωτηρία ὅλων μας εἶναι ἡ ἐπιείκεια. Τό ἔλεος, τό ὁποῖο μᾶς ἔρχεται ἀπό τόν Θεό, πρέπει κι ἐμεῖς μέ τή σειρά μας νά τό δίνουμε ὡς ἀντίδωρο στούς ἄλλους». Ἀπό τό βιβλίο «Ἀνθολόγιο Συμβουλῶν Γέροντος Πορφυρίου».

— Μακάρι νά εἶχα διαβάσει αὐτό τόν λόγο, ἔλεγε κάποιος, πρὶν ἐκραγῶ σέ ἐκεῖνον, πού τόλμησε νά μοῦ πεῖ ψέμα καί δέν τό παραδεχόταν. Ναί εἶχα δίκαιο. Χίλια δίκαια. Θά γλύτωνα ὅμως τό ἀνέβασμα τῆς πίεσής μου, καί κυρίως τή ζημιά στή ψυχή του καί τήν ψυχή μου.

Ἄς ἀποκτήσουμε λοιπόν καί ἐμεῖς ἀγάπη, ἄς

ἀποκτήσουμε εὐσπλαχνία γιά τόν πλησίον. Καί ἔτσι θ' ἀποφεύγουμε νά καταλαλοῦμε, νά κατακρίνουμε, νά ἐξουθενώνουμε τούς ἄλλους. Ἄς βοηθήσουμε ὁ ἕνας τόν ἄλλον σάν νά εἴμαστε μέλη τοῦ ἴδιου σώματος. Ἄς μὴν ξεχνᾶμε ὅτι μέ τό μέτρο πού κρίνουμε θά μετρηθοῦμε ἀπό τόν Θεό.

«Ὁ Θεός ἄς μᾶς ἀξιώσει νά προσέχουμε ὅσα μᾶς συμφέρουν πνευματικά καί νά τά ἐφαρμόζουμε. Γιατί ὅσο φροντίζουμε καί ἐνδιαφερόμαστε νά ἐφαρμόζουμε ὅσα ἀκοῦμε, τόσο περισσότερο μᾶς φωτίζει ὁ Θεός πάντοτε καί μᾶς διδάσκει τό θέλημά Του» (Ἀπόσπασμα ἀπό τό βιβλίο «Ἔργα Ἀσκητικά» τοῦ Ἀββᾶ Δωρόθεου).

Ἄν θέλουμε κάτι νά ἀλλάξει στήν ζωή μας θά πρέπει νά βάλουμε στόχο, μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ, νά γίνουμε πιό ἐπιεικεῖς, ἀνεκτικοί καί μεγαλόψυχοι, μακρόθυμοι καί συγχωρητικοί καί προπαντός ὄχι αὐστηροί κριτές τῶν ἀδελφῶν μας. Μέ διάκριση καί ἀγάπη οὐσιαστική, πρὸς ὅλους, πιό ἀληθινοί μέ τόν ἐαυτό μας, πιό γλυκεῖς πρὸς τούς συνανθρώπους μας. Μᾶς συμφέρει ἀπό ὅλες τίς ἀπόψεις. ■

Ἡ κατάκριση καί ἡ συκοφαντία

Αρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

1. Τί εἶναι ἡ κατάκριση;

Κατάκριση εἶναι ἡ ἀρνητική κρίση καί ὁ σχολιασμός ἐνός συνανθρώπου, πού ἐκδηλώνεται μέ τή γνωστοποίηση τῶν σφαλμάτων του ἢ μέ τόν ἀρνητικό χαρακτηρισμό τῆς προσωπικότητάς του ἐνώπιον τρίτων μέ σκοπό τή μείωσή του. Ὄταν ὁ κατακρίνων φανερώνει κρυφά ἢ φανερά σφάλματα ἐνός συνανθρώπου (π.χ. εἶπε ψέματα, μίλησε μέ ἐπιπολαιότητα), τότε ἡ κατάκριση εἶναι μικρή καί λέγεται καί καταλαλιά. Ὄταν ὁ κατακρίνων παρουσιάζει τόν κατακρινόμενο μέ ἀρνητικούς χαρακτηρισμούς (π.χ. εἶναι ψεύτης, εἶναι ἐπιπόλαιος), τότε μειώνεται ὁλόκληρη ἡ προσωπικότητά του καί ἔχουμε μεγάλη κατάκριση.

Ἡ κατάκριση ἀρχίζει στή σκέψη ὡς ἐσωτερικό ἀρνητικό σχόλιο καί μετά ἐξωτερικεύεται μέ τόν ὑποτιμητικό λόγο. Ἡ ἐσωτερική κατάκριση εἶναι κρυφή ἀμαρτία. Ἡ καχυποψία π.χ. εἶναι μία μορφή ἐσωτερικῆς κατάκρισης, γιατί ἐμπεριέχει τήν ὑποτίμηση τοῦ ἄλλου.

Ἡ κατάκριση εἶναι μία εὐκόλη ἀμαρτία καί γι' αὐτό συχνή. Δέν τῆς δίνουμε ἰδιαίτερη σημασία, γιατί δέν βλέπουμε ἄμεσα τά ἀρνητικά της ἀποτελέσματα. Δέν ὑπάρχει ἄνθρωπος πού δέν ἔχει πέσει στήν κατάκριση. Ἰδιαίτερα κατακρίνουν ὅσοι δέν ἀγωνίζονται γιά τήν πνευματική καλλιέργειά τους καί ἀσχολοῦνται μέ τή ζωή τῶν ἄλλων. Αὐτοί αἰσθάνονται εὐχαρίστηση μέ τό κακό τῶν συνανθρώπων τους καί ἀρέσκονται νά τούς δυσφημοῦν. Ὁ πονηρός ὅταν δέν μπορεῖ νά ὠθήσει τόν ἀγωνιστή χριστιανό στίς μεγάλες ἀμαρτίες, τόν ὠθεῖ στήν κατάκριση γιά νά τοῦ χαλάσει τήν ἐπικοινωνία μέ τόν Θεό καί νά τόν ρίξει μετά σ' αὐτές.

2. Γιατί κατακρίνουμε;

Κατακρίνουμε ἀπό ἐγωισμό. Ἐχοντας ἐγωισμό πάσχουμε ἀπό κόμπλεξ ἀνωτερότητας ἢ ἀπό κόμπλεξ κατωτερότητας καί συνειδητά ἢ ἀσυνειδητά συγκρινόμαστε μέ τούς ἄλλους. Μέ τό πρῶτο κόμ-

πλεξ νομίζουμε ὅτι εἴμαστε ἀνώτεροι τῶν ἄλλων καί τούς μειώνουμε ἐπιπλέον δημοσιεύοντας τά λάθη τους. Κλασικό παράδειγμα ὁ φαρισαῖος πού ἐξευτέλιζε τόν τελώνη στήν προσευχή του λέγοντας: «δέν εἶμαι ἀμαρτωλός σάν ἐκεῖνον τόν τελώνη». Πολλοί ἀγωνιστές ἀλλά ἐγωιστές χριστιανοί πάσχουν ἀπό αὐτή τήν ἀμαρτία καί θεωροῦν τούς φανερά ἀμαρτωλούς ὡς κατώτερους ἀπ' αὐτούς. Μέ τό δεύτερο κόμπλεξ ζηλεύουμε τά καλά στοιχεῖα τῶν ἄλλων καί μέ τήν κατάκριση τούς ὑποβιβάζουμε νομίζοντας ὅτι μ' αὐτόν τόν τρόπο ἐμεῖς ἐξυψωνόμαστε πιό πάνω ἀπ' αὐτούς.

Οἱ ἐγωιστές εἶναι φίλαυτοι, ἀγαποῦν δηλ. ἀποκλειστικά τόν ἑαυτό τους καί δέν σέβονται τούς ἄλλους. Συνήθως ἔχουν ἀσπλαχνία ἕως καί ἀντιπάθεια γιά τόν ἄλλο καί πέφτουν εὐκόλα στήν κατάκριση. Οἱ ἐγωιστές ἔχουν ἔλλειψη αὐτογνωσίας καί δέν βλέπουν τά δικά τους λάθη ἀλλά τῶν ἄλλων. Οἱ ἐγωιστές ὡς ἐπὶ τό πλεῖστον ἔχουν καί τά παιδιά τοῦ ἐγωισμοῦ, τή ζήλια καί τόν φθόνο. Ὄταν βλέπουν κάποιον νά τούς ξεπερνᾷ σέ ἕναν τομέα, λυποῦνται, ζηλεύουν καί φθονοῦν. Αὐτοί δέν μποροῦν νά δεχθοῦν κάποιους καλύτερους ἀπ' αὐτούς καί μέ τήν κατάκριση στοχεύουν νά τούς μειώσουν. Αὐτοί τά μέν καλά τῶν φθονουμένων τά παρεξηγοῦν ἢ τά ὑποτιμοῦν τά δέ κακά τά ὑπερτονίζουν.

Ἡ κατάκριση γιά κάποιους εἶναι μέσο ἐπικοινωνίας. Αὐτοί ἔχουν τήν κακή συνήθεια νά κατακρίνουν γιά νά βροῦν θέμα συζήτησης. Μόλις συναντήσουν κάποιον, τόν ρωτοῦν ἢ τόν ἐνημερώνουν γιά τά κουτσομπολιά τῆς οἰκογένειας, τῆς γειτονιάς καί τῆς ἐργασίας.

Ἡ κατάκριση εἶναι ἔκφραση μίσους καί κακίας. Κάποιοι, ἐπειδή νομίζουν ὅτι ὁ τάδε τούς ἔβλαψε ἢ ἐπειδή τόν θεωροῦν ἐχθρό τους, ἐπιδιώκουν νά ἀνταποδώσουν τό κακό ἢ νά τόν βλάψουν μέ συνήθως ψεύτικες κατηγορίες ἐπιδιώκοντας τήν κοινωνική ἀποδοκιμασία του. Ἡ δυσφήμιση, ὁμως, γιά τούς ἀθώους εἶναι τό χειρότερο κακό

πού μπορεί νά πάθουν. Σοφά τό λέει ὁ λαός μας: «Καλύτερα νά σοῦ βγεῖ τό μάτι παρά τό ὄνομα».

Ἡ κατάκριση εἶναι ἔκφραση χαιρεκακίας. Μερικοί ἔχουν διεστραμμένη ψυχосύνθεση καί χαίρονται, ὅταν μειώνουν γενικῶς τούς ἄλλους. Αὐτοί κι ὅταν ἀναγκάζονται νά ἐπαινέσουν κάποιον μέ φανερή ἀξία καί προσφορά, βρίσκουν κάτι ἀρνητικό καί πετᾶνε τό δηλητήριο, γιά νά ἐπισκιασθεῖ ὁ ἔπαινος. Κάποιοι δέν ἔχουν ὅρια στήν κακία τους καί μέ εὐκολία κατακρίνουν ἀκόμα καί τούς νεκρούς. Αὐτοί κατηγοροῦν ἀσπλαχνα τούς νεκρούς καί τούς δυσφημοῦν εὐχάριστα, γιά νά βλάψουν τήν ὑστεροφημία τους. Κάθε νεκρός, ὅμως, βρίσκεται στά χέρια τοῦ δικαιοκρίτη Θεοῦ, πού εἶναι φιλεύσπλαχνος. Πιθανόν αὐτός, πού κακολογεῖται, νά συγχωρήθηκε ἀπό τόν Θεό κι αὐτοί μένουν μέ τήν κακία τους. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἔγραψε: «ὁ ἀποθανών δεδικαίωται ἀπό τῆς ἀμαρτίας», δηλ. κάθε πεθαμένος σταμάτησε νά ἀμαρτάνει. Ἡ κατάκριση τῶν νεκρῶν εἶναι ἀνήθικη πράξη, γιατί ὁ νεκρός δέν μπορεί νά ὑπερασπισθεῖ τόν ἑαυτό του.

3. Γιατί εἶναι κακό ἡ κατάκριση;

Μέ τήν κατάκριση ἐνεργοῦμε ἀντίθετα πρὸς τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Κύριος ἀπαγόρευσε τήν κατάκριση μέ αὐστηρότητα λέγοντας στήν ἐπί τοῦ Ὅρους Ὁμιλία: «Μή κατακρίνετε, γιά νά μή κατακριθεῖτε. Γιατί μέ τήν ἴδια αὐστηρή κρίση μέ τήν ὁποία κατακρίνετε, θά κατακριθεῖτε στήν παγκόσμια κρίση καί μέ τό ἴδιο μέτρο πού μετράτε τίς πράξεις τοῦ ἄλλου μέ τό ἴδιο θά μετρηθεῖ ἡ ζωή σας» (Ματθ. 7,1-2). Στή συνέχεια ὁ Κύριος μίλησε ἐπιτιμητικά γιά ἐκείνους πού κατακρίνουν τούς ἄλλους καί εἶπε: «Γιατί βλέπεις τό σκουπιδάκι στό μάτι τοῦ ἀδελφοῦ σου, ἐνῶ τό δοκάρι πού εἶναι στό δικό σου μάτι δέν τό αἰσθάνεσαι;». Καί συνεχίζει: «Πῶς θά πεῖς στόν ἀδελφό σου ἄφησε νά βγάλω τήν ἀγκίδα ἀπό τό μάτι σου, ἐνῶ τό δοκάρι βρίσκεται στό μάτι σου; Ὑποκριτή, βγάλε πρῶτα τό δοκάρι ἀπό τό μάτι σου καί τότε θά δεῖς, γιά νά βγάλεις τό σκουπιδάκι ἀπό τόν ὀφθαλμό τοῦ ἀδελφοῦ σου» (Ματθ. 7,3-5).

Ἡ κατάκριση βλάπτει ἀρχικά τόν κατακρίνοντα. Ὅποιος κατακρίνει μέ λογισμούς ὑποτίμησης ἢ μέ μειωτικά λόγια τόν ἀδελφό του, ἐκφράζει ἐγω-

ισμό καί μίσος καί γι' αὐτό χάνεται ἡ διάθεση τῆς προσευχῆς. Γίνεται αὐτό, γιατί ὁ Θεός ἀπό καρδιές μέ μίσος καί ἐγωισμό παίρνει τή Χάρη Του καί δέν βοηθαί στόν πνευματικό ἀγώνα. Ὁ Θεός εὐαρεστεῖται στίς ψυχές πού ἔχουν ἀγάπη καί ταπείνωση, τίς χαριτώνει καί τίς ἐλκύει κοντά Του. Ψυχή, πού δέν ἔχει ἀγάπη καί ταπείνωση, δέν ἀναζητᾷ τόν Θεό καί δέν μπορεί νά προσευχηθεῖ. Χριστιανοί, πού δέν ἔχουν πόθο προσευχῆς, ἂν ψάξουν μέσα τους, πιθανόν νά βροῦν κάποια κατάκριση. Ἡ κατάκριση βλάπτοντας πνευματικά καί ὑλικά τόν κατακρινόμενο ἐνδέχεται νά ἐπηρεάσει λόγω τοῦ πνευματικοῦ νόμου τῆς δικαιοσύνης ἀρνητικά καί τή ζωή τῶν κατακρινόντων.

Ἡ κατάκριση βλάπτει κυρίως τόν κατακρινόμενο. Ὁ κατακρινόμενος δυσφημεῖται στό κοινωνικό περιβάλλον του καί βλάπτεται ἀνεπανόρθωτα. Ἡ δυσφήμιση καθὼς ἐξαπλώνεται στήν κοινωνία δέν εἶναι δυνατόν νά σταματήσει. Πολλοί ἀγνοώντας τήν ἐναντίον τους κατάκριση ἀποροῦν γιά τήν ἀρνητική στάση κάποιων συνανθρώπων τους πρὸς τό πρόσωπό τους. Συνήθως τότε κι αὐτοί προσπαθώντας νά ἐρμηνεύσουν αὐτή τή συμπεριφορά πέφτουν στήν ἐσωτερική κατάκριση μέ καχυποψίες καί ἀρνητικούς λογισμούς.

Ἡ κατάκριση προξενεῖ βλάβη καί σ' ὅσους ἀποδέχονται τήν κατάκριση. Μέ τή μεταφορά ἀπό στόμα σέ στόμα ἡ κατάκριση μεταβιβάζεται σέ πολλούς παραλήπτες καί πιθανόν νά βλαφτοῦν κι αὐτοί ὑποτιμώντας τόν κατακρινόμενο χάνοντας τήν παρουσία του καί τήν προσφορά του στή ζωή τους. Ὅταν τόν κατακρινόμενο τόν ἐγκαταλείπουν οἱ συνεργάτες καί οἱ φίλοι του, στεροῦνται τή δυνατότητα νά ὠφεληθοῦν ἀπ' αὐτόν σέ ἄλλους τομεῖς, ὅπου εἶναι σωστός.

Μεγάλο κακό τῆς κατάκρισης εἶναι τό ὅτι ὁ κατακρινόμενος μαθαίνει ἀργότερα λόγω κακίας ἢ ἀφέλειας κάποιων τή δυσφήμιση, καί ὄχι μόνον ἀντιπαθεῖ, ἀλλά καί μισεῖ αὐτόν πού τόν κατέκρινε. Τό μίσος τόν ὀδηγεῖ στήν ἀνταπόδοση μέ χειρότερη κατάκριση. Ψυχή, ὅμως, πού ἔχει μίσος μολύνεται καί ἀπωθεῖ τόν Θεό ἀπό κοντά της. Τό μίσος παραμένει μόνιμα μέσα σέ πολλούς πληγωμένους καί δέν τούς ἀφήνει νά γαληνεύσουν καί νά βροῦν τόν Θεό. Αὐτοί καί χαλᾶνε τήν παροῦσα ζωή ἀλλά καί κινδυνεύουν νά κολασθοῦν στήν αἰώνια ζωή

λόγω του μίσους. Μεγάλη άμαρτία κάνουν αυτοί που μέ κακία μεταφέρουν τά λόγια της κατάκρισης στον κατακρινόμενο.

4. Πώς νά πολεμήσω τήν κατάκριση;

Πρώτα-πρώτα νά σκέπτεσαι, ότι ή κρίση είναι αποκλειστικό δικαίωμα του Θεού, πού ό Χριστός θά τό έξασκήσει στη Δευτέρα Παρουσία Του κρίνοντας όλη τήν ανθρωπότητα. Τώρα ό Θεός δέν κρίνει, αλλά ως ούράνιος Πατέρας, πού είναι, αγαπάει καί τά άτακτα παιδιά Του καί τούς προσφέρει εύκαιρίες μετάνοιας. Οί άνθρωποι καί λανθασμένα κρίνουν καί σκληρότητα δείχνουν, ένω ό Θεός είναι αλάνθαστος καί έπιεικής. Πολύ χαρακτηριστικά γράφει για τήν κατάκριση ό Άδελφός Θεός Ίάκωβος: «Μή καταλαλείτε αλληλων, αδελφοί ... Ένας είναι ό νομοθέτης καί κριτής, ό Θεός πού μπορεί νά σώσει καί νά άπωλέσει· έσύ ποιός είσαι πού κρίνεις τόν άλλον;» (Ίακώβου 4,11-12).

Νά σκέπτεσαι τά λόγια του Χριστού: «Μή κατακρίνετε, για νά μή κατακριθείτε. Γιατί μέ τήν ίδια αυστηρή κρίση μέ τήν οποία κατακρίνετε, θά κατακριθείτε στην παγκόσμια κρίση καί μέ τό ίδιο μέτρο πού μετράτε τίς πράξεις του άλλου μέ τό ίδιο θά μετρηθεί ή ζωή σας» (Ματθ. 7,1-2). Μεγάλο πράγμα ή μή κατάκριση, γιατί δείχνοντας επείκεια έδω στη γη έξασφαλίζουμε καί τήν έπιεική κρίση μας κατά τή Δευτέρα Παρουσία του Χριστού. Δέν είμαστε αυστηροί στην κρίση των άλλων, όταν σκεφτόμαστε ότι αυτοί κατά τήν πτώση τους βρέθηκαν σέ άδύνατη στιγμή καί ότι στά λάθη τους δέν έχουν αυτοί πάντοτε τήν απόλυτη εύθύνη. Σέ κάποιους ούσιαστικό ρόλο στην πτώση τους έπαιξε ό διάβολος μέ τίς πλεκτάνες του, ένω σέ άλλους επενέργησαν έπιρροές συνανθρώπων.

Κατακρίνοντας ένα συνάνθρωπό σου είναι σαν νά κατακρίνεις τόν ίδιο τόν Χριστό. Είχε πει ό Χριστός στη διδασκαλία Του για τήν κρίση: «Ό,τι κάνετε σέ ένα έλάχιστο αδελφό σας, είναι σαν νά τό κάνετε σ' έμένα» (Ματθ. 25,40). Ό συνάνθρωπος είναι ό κρυμμένος Θεός, δέν είναι έχθρός καί αντίπαλος. Πόσο άσχημα θά αισθανθοΰμε στην κρίση, αν άκούσουμε αυτά τά λόγια του Χριστού καί για τίς κατακρίσεις μας. Μετά ακολουθούν τά φρικτά λόγια Του: «Πορεύεσθε μακριά μου οί καταραμένοι

στό πυρ τό αίώνιο, πού έτοιμάσθηκε για τόν διάβολο καί τούς άγγέλους του».

Κυρίως νά σκέπτεσαι πώς μέ τήν κακία της κατάκρισης χάνεις άμέσως τήν καλή σχέση μέ τόν Θεό της αγάπης, τόν Χριστό, δηλ. χάνεις τό πών. Ό Χριστός θέλει οί χριστιανοί νά έκδηλώνουν στη ζωή τους αγάπη κι όχι έγωισμό καί μίσος. «Ό Θεός στους ύπερήφανους αντίτάσσεται» (Α΄ Πέτρου 5,5).

Νά φοβάσαι μήπως ό Θεός βλέποντας τόν δικό σου έγωισμό κατά τήν κατάκριση, έπιτρέψει νά πέσεις κι έσύ στό ίδιο σφάλμα ή σέ χειρότερο, για νά ταπεινωθείς καί νά μετανοήσεις καί νά μήν είσαι σκληρός στην κρίση σου. Συνήθως όσοι κατακρίνουν σκληρά, χάνουν τή θεία Χάρη καί πέφτουν στό λάθος του κατακρινόμενου ή σέ σαρκικά άμαρτήματα, για νά ταπεινωθούν.

Νά θυμάσαι πώς καί στην κατάκριση ισχύει ό χρυσός κανόνας του Χριστού: «Όλα όσα θέλετε νά σās κάνουν οί άνθρωποι, έτσι κι έσείς νά κάνετε σ' αυτούς» (Ματθ. 7,12). Όπως θέλουμε νά μάς δείχνουν αγάπη οί άλλοι, έτσι κι έμείς νά τούς αγαπούμε. Όπως θέλουμε νά μή μάς κατακρίνουν καί διαπομπεύουν οί άλλοι, έτσι κι έμείς νά μή τούς κατακρίνουμε καί τούς διαπομπεύουμε. Νά συλλογίζεσαι, όταν ή κατάκριση είναι στό πρώτο στάδιο: Θά τά έλεγα αυτά, εάν ήταν παρών ό κατακρινόμενος; Αν όχι, τότε πρέπει νά σταματήσω. Αν ναι, τότε νά του τά πω ιδιαιτέρως μέ διάκριση καί καλοσύνη. Αντί για κατάκριση νά δείξω αγάπη. Ό απόστολος Παΰλος γράφει στον ύπεροχο ύμνο της αγάπης: «Η αγάπη πάντα στέγει», δηλ. ή αγάπη όλα τά σκεπάζει.

Νά σκέπτεσαι πώς ό Θεός ένδέχεται νά επέτρεψε τή συγκεκριμένη πτώση του αδελφού, για νά βοηθηθεί πνευματικά, όπως π.χ. νά άφυπνιστεί αν είναι πλαδαρός από τήν πνευματική όκνηρία καί αν είναι έγωιστής από τήν έγωιστική αυτοδικαίωση. Χωρίς πειρασμούς κοιμόμαστε πνευματικά. Τό πάθημα από τήν πτώση συνήθως γίνεται μάθημα καί μετά οί παθόντες καί μαθόντες αγωνίζονται δυναμικά καί πλησιάζουν πιο πολύ τόν Θεό. Ό Θεός ενεργεί μέ άπίθανους τρόπους για νά βοηθήσει τό κάθε πλάσμα Του.

Ένδέχεται ό άμαρτωλός μέ τή θεία βοήθεια νά μετανόησε ήδη ή νά μετανοήσει στό μέλλον, ένω έσύ, πού τόν κατακρίνεις, νά παραμένεις μέ τήν

κακία σου στην άρνητική άποψη. Αυτός που κατακρίνεις ένδεχεται να έχει κάνει τόσες καλοσύνες, πού στά μάτια του Θεού να έξουδετερώνουν τό σφάλμα, πού παρατήρησες καί τόν κατέκρινες.

Νά φοβᾶσαι μήπως μέ τίς κατακρίσεις γίνεσαι ὄργανο τοῦ διαβόλου. Πολλές φορές σφάλλουμε στην κρίση τῶν ἀδελφῶν μας, γιατί μᾶς παρασύρει ὁ διάβολος σέ λανθασμένες ἐρμηνεῖες φαινομένων καί γεγονότων τοῦ περιβάλλοντός μας. Ὁ πονηρός ἐπιδιώκει μέ ποικίλους τρόπους νά μᾶς παρασύρει σέ παρεξηγήσεις καί μίση, γιά νά μᾶς ἀπομονώσει ἀπό τήν ἐπικοινωνία μέ τόν Θεό καί νά μᾶς παρασύρει σέ χειρότερες ἀμαρτίες. Δέν γνωρίζεις πώς ἡ κατάκρισή σου μέ τήν συμβολή τοῦ πονηροῦ θά μεταφερθεῖ παραπέρα καί τί κακό μπορεῖ νά κάνει στούς ἀκροατές της καί στόν κατακρινόμενο. Ἐνδέχεται κάποιοι πού ἄκουσαν τήν κατάκριση νά τήν μεταφέρουν διογκωμένη καί νά ταλαιπωρηθεῖ σέ ἀφάνταστο βαθμό ὁ κατακρινόμενος. Ἐνδέχεται ὁ κατακρινόμενος μαθαίνοντας, ὅτι τόν κατηγοροῦν, νά ἀρχίσει νά καταριέται καί νά βρίζει τόν πρωταίτιο καί τούς μεταφορεῖς τῶν κατακρίσεων.

Νά διερωτᾶσαι: Μήπως δέν κατάλαβα ἐγώ σωστά τά γεγονότα; Μήπως καί οἱ ἄλλοι, πού κατακρίνουν, παρεξηγήσαν τά λόγια, τίς πράξεις καί τά ἔργα τοῦ κατακρινόμενου; Μήν ἔχεις ἐμπιστοσύνη στην κρίση τῆς δικῆς σου καί στην κρίση τῶν ἄλλων, γιατί οἱ ἄνθρωποι ἔχοντας ἀνεπαρκῆ κρίση, ἐλλιπή γνώση καί ποικίλη ἐμπάθεια σφάλλουμε παρεξηγώντας τίς ἐνέργειες τῶν συνανθρώπων μας. Ἐλεγε ὁ ἀρχαῖος φιλόσοφος Ἀναξαγόρας: «νοῦς ὁρᾷ καί νοῦς ἀκούει», δηλ. ὁ καθένας βλέπει καί ἀκούει σύμφωνα μέ τίς ιδέες πού ἔχει μέσα στό μυαλό του. Ὁ καχύποπτος π. χ. «τήν τρίχα τήν κάνει τριχιά» καί τό παραμικρό τεράστιο. Βλέπει νά μιλάει ἕνας συμμαθητής του μ' ἕναν καθηγητή καί ὑποθέτει, ὅτι τόν κολακεύει γιά νά πάρει καλούς βαθμούς. Ὁ φιλήδονος ἀκούει ἕναν νά μιλά σ' ἕνα ἄτομο τοῦ ἄλλου φύλου καί νομίζει πώς τοῦ κάνει ἀνήθικες προτάσεις. Ὁ ἐγωιστής ἔχει ἀρρωστημένη ψυχοσύνθεση, βλέπει τούς ἄλλους ἀφ' ὑψηλοῦ καί παραμορφώνει τά γεγονότα ἀνάλογα μέ τό συμφέρον του. Γενικά κάθε ἐμπαθής εἶναι καί εὐκολος στό σφάλμα.

Καλό εἶναι νά μήν ἐμπιστεῦσαι καί τίς αἰσθή-

σεις σου, οὔτε τήν πρώτη ἐντύπωση πού δημιουργεῖται κατά τήν πρώτη γνωριμία μέ ἕναν ἄνθρωπο. Πολλές φορές οἱ αἰσθήσεις μας παραπλανήθηκαν καί μᾶς ἐξέθεσαν. Ἄλλα νομίσαμε ὅτι εἶδαμε κι ἄλλα τελικά συνέβησαν. Πολλοί ἀπό τή μορφή, τό ντύσιμο καί ἀπό ἄλλα ἐξωτερικά στοιχεῖα πέφτουν στην ἐσωτερική κατάκριση, ὑποτιμώντας τόν ἄλλο. Ἄν κάποιος εἶναι ἄσχημος, αὐτό δέν σημαίνει ὅτι εἶναι κακός. Οὔτε ὅλοι οἱ ὁμορφοί εἶναι καλοί. Κάποιος πού ἀρχικά δίνει τήν ἐντύπωση τοῦ παράξενου, ἴσως ἀποδειχθεῖ στό μέλλον πολύ καλός. Ἐπίσης κάποιος πού παρουσιάζεται ἐντυπωσιακός καί ἄξιος θαυμασμοῦ, ἴσως κατά βάθος νά εἶναι πολύ κακός.

Καλύτερα νά πέφτεις ἔξω μέ τούς καλούς λογισμούς παρά νά κατακρίνεις. Χρειάζεται νά πολεμᾶμε τήν κατάκριση μέ καλούς λογισμούς, γιατί μέ τήν ἀρνητική κρίση εὐκολα κάνουμε λάθη. Στά πλαίσια τῆς ἐπιείκειας εἶναι καί οἱ ἀκόλουθοι καλοί λογισμοί: Ὁ σφάλλων πιθανόν ἔπρεσε, ἐπειδή τόν ἔσπρωξε ὁ πονηρός ἢ ἄλλοι ἄνθρωποι ἢ κάποιες καταστάσεις τοῦ περιβάλλοντός του, ὅπως οἰκονομικά καί οἰκογενειακά προβλήματα ἢ ἐπειδή εἶναι ἀφελής καί ἀπλοϊκός. Ἴσως νά εἶχε καλὰ κίνητρα καί νά ἔσφαλλε ἀκούσια. Ἄν εἶσαι ἔτοιμος νά κατακρίνεις κάποιον, ἐπειδή δέν σοῦ τηλεφωνεῖ, δέν σέ προσέχει στό δρόμο κ.λπ., νά βάλεις καλό λογισμό πώς ἴσως ἔχει πολλές δουλειές ἢ μεγάλα προβλήματα. Ἀκόμα καί αὐτόν πού κατακρίνει νά τόν βλέπουμε μέ ἐπιείκεια, γιατί ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού κατακρίνουν ἀσυναίσθητα καί μέ ἀφέλεια, χωρίς νά ἔχουν κακότητα καί μίσος μέσα τους. Δέν πρέπει νά κατακρίνουμε τίς πράξεις ἢ τή ζωὴ κάποιου, γιατί δέν γνωρίζουμε ὅλες τίς συντεταγμένες τῶν πράξεών του (φυσικές καταβολές καί περιβαλλοντικές ἐπιρροές) κι οὔτε τό βάθος τῆς ψυχῆς του (προθέσεις καί κίνητρα).

Ὁ καλύτερος τρόπος νά νικήσουμε τήν κατάκριση εἶναι ἡ πνευματική μας καλλιέργεια. Ὅταν ἔλθει στην ψυχὴ μας μέ τήν ἄσκηση καί τή μυστηριακή ζωὴ ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ σβήνουν τά πάθη τοῦ ἐγωισμοῦ, τῆς ζήλιας, τοῦ φθόνου καί ἀναπτύσσεται ἡ ἀγάπη καί ἡ ταπείνωση. Στην ἀρχὴ τῆς πνευματικῆς ζωῆς βλέπουμε τά σφάλματα τῶν ἄλλων καί παραβλέπουμε τά δικά μας. Ἀργότε-

ρα, καθώς προχωρούμε με τή θεία Χάρη, φεύγει ὁ ἐγωισμός καί ἀντικαθίσταται με τήν ταπείνωση καί τήν ἀγάπη. Ἡ ἀγάπη ὁδηγεῖ στήν προσευχή γιά τόν ἀμαρτάνοντα κι ὄχι στήν κατάκριση. Τότε γινόμαστε ἐπιεικεῖς πρὸς τοὺς ἄλλους καί αὐστηροί πρὸς τόν ἑαυτό μας. Ὅταν ἔχεις ταπείνωση, συναισθάνεσαι ὅτι εἶσαι ἀμαρτωλός καί ἀξίζεις τήν κόλαση καί δέν ἔχεις διάθεση νά κατακρίνεις τοὺς ἄλλους. Ὁ ταπεινός δείχνει ἐπιείκεια, γιατί αἰσθάνεται πὼς ὁ Θεός ἀνέχεται κι αὐτόν με τά πολλά του πάθη καί ἀμαρτήματα. Ὁ ταπεινός σκέφτεται ὡς ἐξῆς: «Ἄν ἦμουν ἐγὼ στὴ θέση τοῦ σφάλλοντος, ἴσως νά ἔπεφτα σέ χειρότερη ἀμαρτία. Δέν ἔπεσα σ' αὐτό τό σφάλμα, ὅμως πέφτω σέ ἄλλα. Τί δουλειά ἔχω ἐγὼ με τά λάθη τῶν ἄλλων. Ἔχω νά διορθώσω τόν κακό μου ἑαυτό. Ἄν ὁ Θεός με ἀφήσει ἀβοήθητο, μπορεῖ νά γίνω ὁ χειρότερος τῶν ἀνθρώπων». Ὁ ταπεινός με τόν αὐτοέλεγχό καί τήν αὐτομεμφία δέν ἔχει χρόνο νά ἀσχοληθεῖ με τά λάθη τῶν ἄλλων. Οἱ προχωρημένοι χριστιανοί δέν βλέπουν τοὺς ἄλλους ἀνταγωνιστικά ἀλλὰ συναγωνιστικά, τοὺς θεωροῦν συναθλητές τοῦ πνευματικοῦ ἀγώνα καί ἀδέλφια τῆς μεγάλης οἰκογένειας, τῆς Ἐκκλησίας. Κι ἂν δοῦν νά πέφτει κάποιος ἀδελφός, δέν τόν διαπομπεύουν, ἀλλὰ προσπαθοῦν νά τόν βοηθήσουν με ὅποιον τρόπο μποροῦν.

Ἐπὶ ὑπάρχει μία ὡραία προσευχή πού τήν ἔγραψε ὁ ὅσιος Ἐφραίμ καί τήν ἀκοῦμε τὴ Μεγάλη Σαρακοστή. Γράφει σέ ἓνα τμῆμα της: «*Ναί, Κύριε βασιλεῦ, δώρησαί μοι τοῦ ὁρᾶν τὰ ἐμά πταίσματα καὶ μὴ κατακρίνειν τόν ἀδελφόν μου*», δηλ. «Μάλιστα, Κύριε οὐράνιε βασιλιά, δώρισε σέ μένα τήν ικανότητα νά βλέπω τὰ δικά μου σφάλματα καί νά μὴ κατακρίνω τόν ἀδελφό μου».

5. Τί εἶναι ἡ συκοφαντία;

Συκοφαντία εἶναι ἡ κατάκριση σέ ὕψιστο βαθμό. Με τή συκοφαντία δέν φανερώνεις κάποιου τίς ἀδυναμίες καί τά λάθη, ὅπως κάνεις στήν κατάκριση, ἀλλὰ τοῦ ἀποδίδεις ψεύτικες ἀδυναμίες

καί λάθη. Με τή συκοφαντία κατηγορεῖς κάποιον με ψεύτικους χαρακτηρισμούς ἢ τοῦ ἀποδίδεις ψεύτικες ἐνέργειες, π.χ. εἶναι κλέφτης, ἐνῶ δέν εἶναι ἢ βλασφήμησε, ἐνῶ δέν ἔκανε κάτι τέτοιο. Τό κακό πού προξενεῖται με τή συκοφαντία εἶναι πολύ μεγαλύτερο ἀπὸ τό κακό τῆς κατάκρισης. Στήν κατάκριση ἡ φανερούμενη ἀμαρτία ἔγινε καί ὁ κατακρινόμενος παραδέχεται τό λάθος του. Στὴ συκοφαντία, ὅμως, κατηγορεῖται ὁ συκοφαντούμενος γιά ἀνύπαρκτα πράγματα. Ὅταν ἓνας ἀποδίδει τίς εὐθύνες γιά κάποιο κακό σ' ἓναν ἄθῳ, εἶναι συκοφαντία, γιατί τόν κατηγορεῖ ψεύτικα. Ὅταν κάποιος περιγράφει μία πράξη ἐνός με ὑπερβολές ἢ ἐλλείψεις, κι αὐτό εἶναι μία μορφή συκοφαντίας λόγω τῆς παραποίησης.

Ἡ συκοφαντία προξενεῖ ἀνάλογο κακό με τήν κατάκριση, ἀλλὰ σέ μεγαλύτερη ἔνταση. Ὁ συκοφάντης με τά φαρμακερά ψέματα μολύνει τήν ψυχὴ τοῦ καὶ βλάπτει τοὺς ἀκροατές τῆς συκοφαντίας καί τόν συκοφαντούμενο με τὴ μείωση τῆς ἐκτίμησης τῶν ἀνθρώπων πρὸς αὐτόν. Τό χειρότερο κακό μπορεῖ νά συμβεῖ στήν ψυχὴ τοῦ συκοφαντημένου, καθὼς ἐπαναστατεῖ, ὀργίζεται καί αἰσθάνεται μίσος πρὸς τόν συκοφάντη.

Ὁ πόνος τῆς συκοφαντίας εἶναι πολύ μεγάλος. Ἡ ὑπομονὴ στίς συκοφαντίες εἶναι μεγάλο βάρος καί χρειάζεται θεία βοήθεια μέσω τῆς προσευχῆς. Οἱ ταπεινοί καί αὐτοὶ πού ἔγιναν κατοικητήρια τῆς θείας Χάριτος δείχνουν ἀνοχή στίς συκοφαντίες.

6. Ὅταν με κατακρίνουν καὶ συκοφαντοῦν, τί νά κάνω;

Ὅταν πληροφορηθεῖς τήν κατάκριση, μὴ ἀντιδράσεις με αὐθορμητισμό καί ἐν βρασμῷ ψυχῆς, γιατί θά κάνεις λάθη. Πιθανόν νά ὀργισθεῖς καί νά βρῖσεις ἢ νά ἀνταποδώσεις τά ἴσα με νέα κατάκριση. Νά σκέφτεσαι πὼς ἴσως νά εἶναι παγίδα τοῦ πονηροῦ γιά νά σέ ὁδηγήσει στό μῖσος καί στήν κακία. Θέλει πολλή προσοχή νά μὴ ἀναπτυχθεῖ καί τό παραμικρὸ μῖσος. Ἐσὺ νά νικήσεις τό κακό με τό καλό, ὅπως λέει ὁ ἀπόστολος

*«Ναί, Κύριε βασιλεῦ,
δώρησαί μοι τοῦ ὁρᾶν
τὰ ἐμά πταίσματα
καὶ μὴ κατακρίνειν
τόν ἀδελφόν μου».*

Παῦλος (Ρωμ. 12,21), καί νά μιλάς γιά τόν κατακρίνοντα μέ ἀγάπη καί μέ καλά λόγια. Μάλιστα νά προσευχηθεῖς γι' αὐτόν νά τόν συγχωρήσει ὁ Θεός καί νά τόν φωτίσει. Ἡ θυσία σου αὐτή καί ἡ ἀγάπη σου θά ἐλκύσει τή θεία Χάρη καί θά μετανοήσῃ ὁ συκοφάντης.

Νά θυμᾶσαι τόν Χριστό, πού ἐνῶ τόν κατηγοροῦσαν ὡς τρελό καί δαιμονισμένο, Αὐτός δέν ἀπαντοῦσε. Ὁ Χριστός συκοφαντήθηκε ἐπίσης, ὅταν οἱ ἀρχιερεῖς καί οἱ γραμματεῖς τόν κατηγοροῦσαν στόν Πιλάτο λέγοντας ὅτι εἶναι ἐπαναστάτης κι ἐμποδίζει τήν πληρωμή τῶν φόρων στή Ρώμη (Λουκᾶ 23,2). Ἀφοῦ δέν μπορούμε νά διώξουμε τόν ἐγωισμό, τή ζήλια καί τόν φθόνο τῶν συνανθρώπων μας, νά δείχνουμε ὑπομονή καί νά ἀφήσουμε νά ἐνεργήσῃ ὁ Κύριος.

Ἄν ἡ κατάκριση εἶναι ἀληθινή, γιατί κάπου ἔσφαλες, χρειάζεται νά ταπεινωθεῖς, νά μετανοήσῃς καί νά ἀγωνισθεῖς νά μὴν τό ξανακάνεις. Ἄν ἡ κατάκριση εἶναι ψεύτικη, δηλ. συκοφαντία, νά κάνεις προσευχή νά συγχωρήσει ὁ Θεός τόν συκοφάντη καί νά τόν φωτίσει νά μὴν ἐπαναλάβῃ τή συκοφαντία. Μέ τήν ἀγάπη στήν προσευχή σου σίγουρα ὁ Θεός θά σέ προστατεύσῃ ἀπό τό κακό τῆς δυσφήμισης. Ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής στό ἔργο τοῦ «Περί ἀγάπης» (Δ' 88-89) γράφει γιά τήν ἀντιμετώπιση τῆς ἀκραίας κατάκρισης, τῆς συκοφαντίας μέ τήν προσευχή. Γράφει ἐκεῖ χαρακτηριστικά: «Ὅσο περισσότερο ἐσύ προσεύχεσαι ἀπό τά βάθη τῆς ψυχῆς ὑπέρ τοῦ συκοφαντήσαντος, τόσο πιο πολύ ὁ Θεός πληροφορεῖ τοὺς σκανδαλισθέντας γιά τή ἀθωότητα τοῦ συκοφαντηθέντος».

Ἄν μέ τήν ἐναντίον σου κατάκριση καί συκοφαντία ὑπάρχει ὁ κίνδυνος κάποιοι νά σκανδαλισθοῦν καί νά βλαφτοῦν στήν πίστη καί στήν ἠθική,

τότε νά ἐνεργήσῃς μέ διάκριση γιά νά φανερωθεῖ ἡ ἀλήθεια καί νά ἀποφευχθεῖ τό κακό.

7. Ὅταν βρίσκομαι σέ παρέα πού κατακρίνουν, τότε τί κάνω;

Ὅταν μέ ἐνδιαφέρον καί περιέργεια ἀκοῦς νά κατακρίνουν στήν παρέα, ἁμαρτάνεις, διότι ἔμμεσα συμμετέχεις. Ἄν ἐσύ συμφωνεῖς καί χαίρεσαι μέ τήν κατάκριση, ἔστω κι ἂν δέν μιλάς, τότε ἁμαρτάνεις. Ὅταν μάλιστα ἐπιβεβαιώνεις τά λόγια τοῦ κατηγοροῦ λέγοντας δίκαιο ἔχεις, τότε τόν εὐνοεῖς νά συνεχίσει τήν κατάκριση. Βέβαια, ὅταν ἐπαυξάνεις τήν κατηγορία παρουσιάζοντας κι ἄλλα σφάλματα τοῦ κατακρινόμενου, τότε ἁμαρτάνεις διπλά.

Ὅταν καταλάβεις ὅτι κάποιος ἀρχίζει τήν κατάκριση καλό εἶναι νά τόν ρωτήσῃς, ὅπως ἔκανε ὁ Σωκράτης ὁ φιλόσοφος σέ ἀντίστοιχες περιπτώσεις: «Εἶσαι σίγουρος ὅτι αὐτά πού θά μᾶς πεῖς εἶναι ἀληθινά; Νομίζεις ὅτι θά μᾶς ὠφελήσουν αὐτά πού θά ἀκούσουμε; Μέ τήν πληροφόρησή μας θά ὠφεληθεῖ αὐτός γιά τόν ὁποῖο θά μᾶς μιλήσῃς;». Ἐάν δέν ὑπάρχει θετική ἀπάντηση σέ ἕνα ἢ σέ ὅλα τά ἐρωτήματα, νά ζητήσῃς νά ἀλλάξῃ τό θέμα συζήτησης. Ἄν δέν γίνῃ αὐτό, ἐσύ μέ καλούς λογισμούς νά βρίσκεις ἐλαφρυντικά καί δικαιολογίες τῆς πτώσης τοῦ κατακρινόμενου. Ἄν δέν μπορεῖς κι αὐτό, νά προσεύχεσαι μυστικά μέ τήν εὐχή «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησον ἡμᾶς» καί βρίσκοντας κάποια δικαιολογία διακριτικά νά ἀποχωρεῖς.

Τό χειρότερο εἶναι ἐμεῖς νά ὠθοῦμε τήν παρέα ἄμεσα ἢ ἔμμεσα στήν κατάκριση. Ἡ περιέργειά μας πολλές φορές ὁδηγεῖ τοὺς ἄλλους στήν κατάκριση. Γι' αὐτό μή ρωτᾷς μέ ἀδιακρισία νά μάθῃς προσωπικά θέματα τρίτων, πού δέν σέ ἀφοροῦν καί δέν σέ ὠφελοῦν. ■

«Μόνη ἡ Ἀγία Γραφή»;

Ἀρχιμ. Αὐγουστίνου Μύρου

Τίς περισσότερες γνωστές αἱρέσεις ἡ Ἀγία Γραφή ἀποτελεῖ τό ἔσχατο καί ἀπόλυτο κριτήριο γιά νά γνωρίσουν οἱ ὁπαδοί τους τήν ἀλήθεια. Οἱ αἱρετικοί διακηρύττουν ἐπίσημα ὅτι ἀπό μόνη της ἡ Βίβλος περιέχει τόν καθαρό καί αὐθεντικό λόγο τοῦ Θεοῦ καί μόνον αὕτη εἶναι θεόπνευστη καί ἀλάθητη. Ἐπομένως εἶναι ἡ μοναδική πηγή τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ καί τῆς ἀληθινῆς Πίστεως. Γι' αὐτό καί τά κύρια ἐπιχειρήματα, μέ τά ὁποῖα προσπαθοῦν νά στηρίξουν τίς θέσεις τους, ξεκινοῦν μέ τή φράση, «ἡ Γραφή λέγει...». Ἄλλωστε εἶναι τόσο γνωστό τό περίφημο σύνθημα τῶν Μεταρρυθμιστῶν, «*Sola Scriptura*» (Μόνη ἡ Γραφή)! Μ' αὐτό ἐννοοῦν ὅτι δέχονται ὡς μόνη αὐθεντική πηγή τῆς Ἀληθείας τήν Ἀγία Γραφή, ἐνῶ ἀπορρίπτουν ἐξ ἀρχῆς τήν γνωστή στήν Ἐκκλησία Ἱερά Παράδοση. Ἐπειδὴ ἐπάνω σ' αὐτό τό θεμέλιο κτίζουν τά οἰκοδομήματά τους πάμπολλες αἱρέσεις, εἶναι ἀναγκαῖο νά ἐξετάσουμε ἐάν καί κατά πόσον ἡ πίστη τους αὕτη εἶναι ἀληθινή.

Πρῶτα πρῶτα χρειάζεται νά διασαφίσουμε ἀκριβέστερα τί σημαίνει «πηγή» καί τί «παράδοση». Ὅταν χρησιμοποιοῦμε τόν ὄρο «πηγή» ἐννοοῦμε τόν «χῶρο» ἀπό τόν ὁποῖο προέρχεται ἡ ἀλήθεια, ἔχοντας ὡς ἀφετηρία τήν φυσική πηγή ἀπό τήν ὁποία προέρχεται τό νερό. Ὅταν πάλι χρησιμοποιοῦμε τόν ὄρο «παράδοση» ἐννοοῦμε κυρίως τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ἡ ἀλήθεια μεταφέρεται ἀπό γενεά σέ γενεά, ἔχοντας τώρα ὡς ἀφετηρία τήν εἰκόνα τῆς μεταφορᾶς τοῦ νεροῦ ἀπό τόπο σέ τόπο μ' ἕνα κανάλι ἢ μ' ἕνα σωλήνα.

Μ' αὕτη τήν προϋπόθεση ἡ Ἀγία Γραφή δέν εἶναι πηγή τῆς θείας Ἀποκαλύψεως· εἶναι τρόπος παραδόσεως αὐτῆς. Πηγή τῆς θείας Ἀποκαλύψεως καί τῆς ἀληθινῆς Πίστεως εἶναι μόνον ὁ Ἰησοῦς Χριστός, πού ἐγίνε ἀνθρώπος,

καί ἡ Ἐκκλησία ὡς τό Σῶμα Του. Ὁ Χριστός, κατά τήν μαρτυρία τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, εἶναι «πλήρης χάριτος καί ἀληθείας» (Ἰω. 1,14), καί ὅπως παρατηρεῖ ὁ ἅγιος Χρυσόστομος, Αὐτός ὁ ἴδιος εἶναι «αὐτοπηγή καί αὐτόριζα πάντων τῶν καλῶν, αὐτοζωή καί αὐτοφῶς καί αὐτοαλήθεια» (Εἰς Ἰωάννην, 14,1). Αὐτός ὁ Θεάνθρωπος θέλησε νά παραδοθῇ ὁ ἴδιος, μαζί μέ τήν θεία Ἀποκάλυψη πού ἔφερε στόν κόσμο, στούς ἀνθρώπους ὅλων τῶν ἐπομένων γενεῶν μέχρι τή συντέλεια τῶν αἰώνων, ὅπως τό ὑποσχέθηκε στούς μαθητές Του, «Καί ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ἡμῶν εἰμί πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἵωνος» (Μτθ. 28,20). Εἶναι γνωστό ὅμως ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός παραμένει στόν κόσμο μας μέ τήν Ἐκκλησία, πού δέν εἶναι ἄλλο παρά τό θεανθρώπινο Σῶμα Του, ἀφοῦ Αὐτός εἶναι ἡ ἀπαραίτητη Κεφαλὴ τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας (Ἐφ 1,22· Κολ 1,18). Ἐπομένως ὁλόκληρη ἡ ἀλήθεια τῆς θείας Ἀποκαλύψεως εὐρίσκεται ἀποθησαυρισμένη μέσα στήν Ἐκκλησία ὡς τοῦ ζωντανοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Αὕτη εἶναι ἡ πηγή τῆς Ἀληθείας.

Ἡ Ἀλήθεια τῆς θείας Ἀποκαλύψεως, μαζί μέ τήν Ἐκκλησία καί αὐτόν τόν Θεάνθρωπο, παραδίδεται ἀδιάκοπα ἀπό γενεά σέ γενεά μέ διαφόρους τρόπους. Ἕνας ἀπό αὐτοὺς εἶναι ἡ προφορική καί βιωματική παράδοση, ὅπως ὁμολογοῦν οἱ ἴδιοι οἱ συγγραφεῖς τῆς ἀγίας Γραφῆς. Ἀναφέρω ἐδῶ ἐνδεικτικὰ τοὺς χαρακτηριστικούς λόγους τοῦ ἀποστόλου Παύλου στή Β' πρὸς Θεσσαλονικεῖς Ἐπιστολή, 2,15, «Ἄρα οὖν ἀδελφοί, στήκετε καί κρατεῖτε τὰς παραδόσεις, ἃς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν». Ἐξ ἄλλου ἀξίζει νά παρατηρήσουμε ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς Χριστός δέν μᾶς ἄφησε κανένα γραπτὸ κείμενο ἢ βιβλίο. Ὅ,τι ἀποκάλυψε στούς ἀνθρώπους τό παρέδωσε μέ τό προφορικὸ κήρυγμα καί τήν πράξη· μέ ὅσα δηλαδὴ κήρυξε, ὅσα ἔπραξε καί

ὅσα ἔπαθε. Ὁ κατ' ἐξοχὴν τρόπος παραδόσεως τῆς θείας Ἀποκαλύψεως εἶναι αὐτός τῶν Μυστηρίων καὶ μάλιστα τοῦ Μυστηρίου τῆς θείας Εὐχαριστίας, ὅπως τό γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος στοὺς χριστιανούς τῆς Κορίνθου. «*Εγὼ γάρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ Κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ἧ παρεδίδοτο ἔλαβεν ἄρτον καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ εἶπε· λάβετε φάγετε, τοῦτό ἐστι τὸ σῶμα μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλῶμενον ...*» (Α' Κορ. 11,23-24).

Ἕνας ἄλλος, μεταγενέστερος τρόπος παραδόσεως τῆς θείας Ἀποκαλύψεως, εἶναι ὁ γραπτός. Οἱ ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ καὶ οἱ μαθηταὶ τους κατέγραψαν σὲ βιβλία ἓνα μέρος ἀπὸ ὅσα κήρυτταν γιὰ τὸν Χριστό καὶ ἀπὸ ὅσα παρέλαβαν καὶ ἔπρατταν οἱ ἴδιοι. Τό ὅτι στά βιβλία τους δέν καταγράφονται οὔτε ὅλα τὰ λόγια οὔτε ὅλες οἱ πράξεις τοῦ Χριστοῦ τό δηλώνει κατηγορηματικά ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης. «*Ἔστι δέ καὶ ἄλλα πολλά ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐάν γράφητε καθ' ἓν, οὐδέ αὐτόν οἶμαι τόν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία*» (Ἰω. 21,25).

Ὅπως ἐξηγεῖ φωτισμένα ὁ ἅγιος Χρυσόστομος ἔπρεπε νά μή χρειάζομαστε τὴ βοήθεια ἀπὸ τὰ γράμματα, ἀλλὰ νά ἔχουμε καθαρὲς τίς καρδιές μας, ὥστε τό ἅγιο Πνεῦμα νά τυπώ- νη κατ' εὐθείαν σ' αὐτές τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅπως τό ἔκανε στοὺς δικαίους τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τόν Νῶε, τόν Ἀβραάμ, τόν Μωϋσῆ. Ὅταν ὅμως ὁ ἰουδαϊκὸς λαὸς ἔπese στὸν πυθ- μένα τῆς κακίας, τότε ὁ Θεὸς ἔδωκε τίς πλά- κες μέ τὰ γράμματα γιὰ ὑπενθύμιση. Κι αὐτό τό βλέπει κανεὶς νά γίνεται καὶ στοὺς ἁγίους τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἀκόμη καὶ στοὺς Ἀποστό- λους δέν ἔδωκε τίποτε γραπτὸ ὁ Θεός, ἀλλὰ ὑποσχέθηκε ὅτι, ἀντὶ γιὰ γράμματα, θά τοὺς δώσῃ τὴ χάρη τοῦ ἁγίου Πνεύματος νά χαράξῃ τό θέλημά Του στὶς καρδιές τους. Ἡ ὑπόσχεση τοῦ Θεοῦ ἐκφράζεται μέ τό στόμα τοῦ προφή- του Ἰερεμία (Ἰερ. 38,31-33): «*Διαθήσομαι ὑμῖν διαθήκην καινὴν, διδούς νόμους μου εἰς διά-*

νοιαν αὐτῶν καὶ ἐπὶ καρδίας γράψω αὐτοὺς καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ Θεοῦ.»

Εἶναι φανερό, ἐπομένως, ὅτι ἡ Ἁγία Γρα- φή δέν εἶναι ἡ πηγὴ τῆς θείας Ἀποκαλύψεως καὶ τῆς ἀληθινῆς Πίστεως, ἀλλὰ ἓνας αὐθεντι- κὸς καὶ θεόπνευστος τρόπος παραδόσεως τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ. Καὶ δέν εἶναι οὔτε ὁ μοναδικὸς οὔτε ὁ πρῶτος τρόπος παραδόσε- ως. Προηγεῖται ἡ προφορική, ἡ βιωματική καὶ ἡ μυστηριακὴ παράδοση. Ἡ γραπτὴ παράδο- ση ἀποτελεῖ, κατὰ τὸν ἅγιο Χρυσόστομο, «*τόν δεύτερον πλοῦν*», δηλαδή τὴν δεύτερη ἐναλλα- κτική διαδρομὴ, γιὰ νά φθάσῃ τό ἀποκεκαλυμ- μένο θέλημα τοῦ Θεοῦ σέ μᾶς, πού χάσαμε τὴν πρώτη καθαρότητα τῆς καρδιάς. Αὐτὴν τὴν ἀλήθεια τὴν ὁμολογοῦν χωρὶς νά τό θέλουν καὶ οἱ ἴδιοι οἱ αἰρετικοὶ στὴν πράξη. Ἐάν πίστευ- αν ὅτι ἡ Ἁγία Γραφή ἦταν ἡ μόνη θεόσταλ- τη πηγὴ τῆς Ἀληθείας, δέν ἔπρεπε ἐκεῖνοι νά ἀσχολοῦνται μέ τὴν ἀπόρριψη κάποιων ἀπὸ τὰ βιβλία της· δέν χρειαζόταν νά συγγράφουν πλῆθος ἄλλων βιβλίων γιὰ νά καθορίσουν τὴν πίστη καὶ τὴ ζωὴ τῶν ὁπαδῶν τους· δέν θά εἴ- χαν φθάσει στό σημεῖο νά διαιρεθοῦν σέ χιλιά- δες παρατάξεις καὶ νά ἀκυρώνουν τό αἷτημα τοῦ Χριστοῦ, «*ἵνα ὥσιν ἓν*» (Ἰω. 17,22).

Ἕνας Ρῶσος ἱστορικός, γιὰ νά δείξῃ τὴν πραγματικὴ σχέση ἀνάμεσα στὴν πηγὴ τῆς θείας Ἀποκαλύψεως καὶ στὴν Ἁγία Γραφή, χρησιμοποιεῖ μία πολὺ ταιριαστὴ εἰκόνα. Ἡ Ἁγία Γραφή, λέγει, ἀποτελεῖ ἓνα τέλειο καὶ ἀλάνθαστο χάρτη μιᾶς μεγαλοπόλεως, τῆς Βα- σιλείας τῶν οὐρανῶν, πού μᾶς ἀποκάλυψεν ὁ Χριστός, ἀλλὰ καὶ τῶν δρόμων, πού ὁδηγοῦν σ' αὐτήν. Γιὰ νά βροῦμε τὴν πραγματικὴ πόλη τοῦ Θεοῦ καὶ νά μποῦμε σ' αὐτήν δέν μᾶς ἀρ- κεῖ ὁ τέλειος χάρτης· μᾶς χρειάζεται κάποιος νά μᾶς ἐξηγήσῃ σωστά τὰ σύμβολα τοῦ χάρ- τη καὶ νά μᾶς προσφέρῃ ἓνα κλειδί. Αὕτῃ εἶναι ἡ ζωντανὴ αἰωνόβια Ἐκκλησία. Μόνη ἡ Ἁγία Γραφή, χωρὶς τό κλειδί τῆς ἄλλης Ἱερᾶς Πα- ραδόσεως, δέν ἐπαρκεῖ οὔτε γιὰ νά βροῦμε τὴν Ἀλήθεια οὔτε γιὰ νά σωθοῦμε. ■

Ὁ ἐπαναστάτης κι οἱ ἐπαναστάτες

Πρωτ. Εὐαγγέλου Παχυγιαννάκη

Από τὰ πρῶτα του βήματα ὁ Χριστιανισμός συνδέθηκε μέ τήν ἐπανάσταση. Κι ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, ἀπό τότε πού ἔκαμε τήν ἐμφάνισή του στόν δημόσιο βίο χαρακτηρίστηκε ὡς ἐπαναστάτης. Μέσα σέ μιὰ κοινωνία πού ἡ ἐξουσία πολιτική καί θρησκευτική, ἐνῶ ἔπρεπε νά προστατεύει τό δίκιο τῶν φτωχῶν καί τῶν ἀδυνάτων εἶχε καταντήσει κατεστημένο καί βραχνάς τοῦ λαοῦ, γιατί ἀπομυζοῦσε κάθε ικμάδα του, κώφευε στά κηρύγματα καί τίς ἀπειλές τῶν Προφητῶν, καί ἡ ἀδικία, ἡ ἐκμετάλλευση, καί ἡ ἠθική σαπίλα κατάτρωγε σάν σαράκι τά σπλάχνα τῆς κοινωνίας. Τότε ἀκριβῶς παρουσιάστηκε ὁ Χριστός, κρατώντας τό νυστέρι τῆς κάθαρσης καί τό ἔμπηξε βαθιά γιά νά καθαρίσει τό ἀπόστημα πού πυορροοῦσε.

Ἔτσι παρουσιάστηκε ὁ Χριστός στόν κόσμο: Μέ τήν ιδιότητα τοῦ ἀνατροπέα καί τοῦ ἐπαναστάτη. Μέ μιὰ ὅμως βασική διαφορά, ἀναφορικά μέ τοὺς ἄλλους πού συνηθίζομε νά ἀποκαλοῦμε ἐπαναστάτες κι ἀνατροπείς στήν Ἱστορία τῶν λαῶν. Ἄν ἐπαναστάτες ἀποκαλοῦμε ἐκείνους πού ἤρθαν νά γκρεμίσουν καί νά καταστρέψουν, νά ἐκδικηθοῦν καί νά δώσουν μαχαίρι στό μαχαίρι, βία στή βία καί ἐκδίκηση στήν ἐκδίκηση, τότε ὁ Χριστός δέν ὑπῆρξε ποτέ ἐπαναστάτης. Ἄν ἐπαναστάτες ἐννοοῦμε αὐτοὺς πού ὕψωσαν τή φωνή καί τή γροθιά τους ἐναντία στό κατεστημένο καί στήν ἀδικία κι ὕστερα οἱ ἴδιοι ἐγιναν κατεστημένο καί φορεῖς κάθε ἀδικίας, τότε ὁ Χριστός δέν ἔχει καμιά σχέση μέ αὐτοὺς τοὺς ψευτοεπαναστάτες.

Ἡ Ἱστορία μᾶς ἔχει διδάξει πῶς οἱ χειρότεροι τύραννοι ἦταν οἱ κατ' ἐπάγγελμα δημαγωγοί, οἱ ὅποιοι ξεγέλασαν τόν λαό, σφετερίστηκαν τήν ψῆφο του, ἀνάλαβαν τήν ἐξουσία κι ἐγιναν οἱ δολοφόνοι τῶν ἐλπίδων του. Περι-

πτώσεις πού δέν εἶναι ἀνάγκη νά ψάξομε στίς σελίδες τῆς Ἱστορίας γιά νά τίς βροῦμε, ἀφοῦ τίς ζοῦμε, τίς ἀγγίζομε καί ματώνει ἡ ψυχὴ μας. Εἶναι αὐτοί, πού στό ὄνομα τοῦ λαοῦ πήραν τήν ἐξουσία γιά νά μοιράσουν δίκαια στόν λαό τόν συσσωρευόμενο πλοῦτο στίς τσέπες τῶν ὀλίγων κι ὅμως ἄδειασαν τίς τσέπες τῶν ἄλλων γιά νά γεμίσουν τίς δικές τους.

Ἀντίθετα, ὁ Χριστός εἶναι ἐνάντια σ' αὐτές τίς ἐξωτερικές ἐπαναστάσεις. Γιατί, ἂν σκεφτοῦμε πῶς ὅλα τά δεινά, πού μαστίζουν τήν κοινωνία καί τόν κόσμο, ἐκπορεύονται ἀπό τήν ἀκάθαρτη ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου πού φιλοξενεῖ τό μίσος, τήν ἐκδίκηση καί ὅλα μαζί τά κακά πού ὀνομάζομε πάθη, τότε καταλαβαίνομε πόσο δίκιο ἔχει τό κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ, πού καλεῖ τοὺς ἀνθρώπους σ' αὐτὴ τήν ἐσωτερικὴ ἐπανάσταση. Καί ἔχει ἐπιβεβαιωθεῖ ὅτι, ἂν τῆς ἐξωτερικῆς ἐπανάστασης δέν προηγηθεῖ ἡ ἐσωτερικὴ, τότε αὐτὴ ἡ ἐπανάσταση ὁδηγεῖ στήν ἀποτυχία. Ἀντίθετα, ὅταν τήν ἐπαναστατικὴ φλόγα τοῦ ἀνθρώπου γιά ἀποτίναξη κάθε μορφῆς δουλείας τήν ὑπαγορεύει ἡ πίστη στόν Χριστό καί τήν ἀλήθεια Του, τότε οἱ καρποὶ πού ἀποφέρει εἶναι γλυκεῖς καί ἐλευθερώνουν πραγματικά τό ἀνθρώπινο πρόσωπο ἀπό κάθε ἄλλη ἐπιγενόμενη δεσποτεία. Μιὰ τέτοια ἐπανάσταση ἦταν ἡ Ἐπανάσταση τοῦ '21, ἡ ἀγιασμένη αὐτὴ Ἐπανάσταση, πού ἀποτίναξε τόν φριχτό ζυγὸ τετρακοσίων ἐτῶν σκλαβιάς. Ἄσχετα πῶς τὰ προσωπικά πάθη, οἱ ἐγωισμοὶ καί ἡ διχόνοια δημιουργήσαν νέα δεινά στό ἐλεύθερον Γένος, πού, ὑποδουλωμένο ἀκόμη μέχρι σήμερα στά ἀδελφοκτόνα πάθη τοῦ διχασμοῦ, συνεχίζει νά πληγώνει ἀφάνταστα τόν πολιτικὸν κόσμο τῆς χώρας καί κατὰ συνέπεια τήν Ἑλληνικὴ κοινωνία.

Πιστοὶ ἐπαναστάτες στήν ἐπανάσταση τοῦ Χριστοῦ στάθηκαν ὅλοι οἱ Ἅγιοι καί οἱ Μάρτυ-

ρες της Ἐκκλησίας. Ἀπό τότε, πού ὁ ριζοσπαστικός καί ἄφοβος Ἐπαναστάτης Χριστός ἔριξε τόν σπόρο τῆς σιωπηλῆς ἐπανάστασής Του στίς καρδιές τῶν ἀνθρώπων, ἄρχισε νά δημιουργεῖται μιά ἐπανάσταση συνειδήσεων, ὅλη αὐτή ἡ δυναμική παράταξη τῶν ἐπαναστατῶν μέ σπαθιά καί ὅπλα πού δέν λαμποκοποῦνε στόν ἥλιο, ἀλλά χτίζουν σιωπηλά τόν ὁμορφο κόσμο τῆς Βασιλείας Του. Εἶναι τό ἀλάτι, πού συντηρεῖ τόν κόσμο νά μή σαπίσει.

Ποτέ ὁ Χριστός δέν δημαγωγοῦσε ἐνάντια στίς βασιλεῖες τοῦ κόσμου τούτου, στήν ἐποχή τοῦ Ἡρώδη καί τοῦ Αὐγουστου, οὔτε ξεσήκωσε τά πλήθη ἐναντίον τους. Κήρυξε ὅμως τό μυστικό κάθε ἐπανάστασης, πού γιά νά ᾿ναι ἀληθινή ἐπανάσταση πρέπει ἀπαραίτητα νά στηρίζεται στίς ἀρχές τοῦ εὐαγγελίου τῆς ἀγάπης. Καί γι' αὐτή τή ἀγάπη ἔδωκαν τήν ψυχή τους οἱ Ἅγιοι Πάντες, μικροί καί μεγάλοι σέ ἡλικία καί ἀξιώματα, μέσα σέ στρατόπεδα συγκεντρώσεων, σέ φυλακές, σέ ἀπόκοσμες ἐρημιές, μέσα σέ πόλεις ἢ σέ χωριά, ἐνώπιον ἐθνῶν καί βασιλέων, μέ τήν ὁμολογία καί τά δάκρυά τους, μέ τήν ὑπομονή, τήν προσευχή καί τή συγγνώμη τους. Κι αὐτούς καλοῦμαστε νά μιμηθοῦμε μέσα στόν σύγχρονο ἐπαναστατημένο κόσμο, πού ἐπαναστατεῖ γιά τή φτώχεια τῆς τσέπης του καί ἀφήνεται σκλάβος στήν ὀδυνηρή δουλεία τῆς ἀγνοίας τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ καί τή φτώχεια τῆς καρδιάς του! ■

Μέ τή σιωπή, τήν ἀνοχή καί τήν προσευχή ὠφελοῦμε τόν ἄλλον μυστικά

Ἁγίου Πορφυρίου, *Βίος καί Λόγοι* σελ. 391-392

Ὅταν βλέπομε τούς συνανθρώπους μας νά μήν ἀγαποῦν τόν Θεό, στενοχωρούμαστε. Μέ τή στενοχωρία δέν κάνομε ἀπολύτως τίποτα. Οὔτε καί μέ τίς ὑποδείξεις. Οὔτε αὐτό εἶναι σωστό. Ὑπάρχει ἓνα μυστικό· ἂν τό καταλάβομε, θά βοηθήσομε. Τό μυστικό εἶναι ἡ προσευχή μας, ἡ ἀφοσίωσή μας στόν Θεό, ὥστε νά ἐνεργήσει ἡ χάρις Του. Ἐμεῖς, μέ τήν ἀγάπη μας, μέ τή λαχτάρα μας στήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, θά προσελκύσομε τήν χάρι, ὥστε νά περιλούσει τούς ἄλλους, πού εἶναι πλησίον μας, νά τούς ξυπνήσει, νά τούς διεγείρει πρὸς τό θεῖο ἔρωτα. Ἡ, μᾶλλον, ὁ Θεός θά στείλει τήν ἀγάπη Του νά τούς ξυπνήσει ὅλους. Ὅ,τι ἐμεῖς δέν μποροῦμε, θά τό κάνει ἡ χάρις Του. Μέ τίς προσευχές μας θά κάνομε ὅλους ἄξιους τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ.

Νά γνωρίζετε καί τό ἄλλο. Οἱ ψυχές οἱ πεπονημένες, οἱ ταλαιπωρημένες, πού ταλαιπωροῦνται ἀπό τά πάθη τους, αὐτές κερδίζουν πολύ τήν ἀγάπη καί τήν χάρι τοῦ Θεοῦ. Κάτι τέτοιοι γίνονται ἅγιοι καί πολλές φορές ἐμεῖς τούς κατηγοροῦμε. Θυμηθεῖτε τόν Ἀπόστολο Παῦλο, τί λέγει: «Οὐ δέ ἐπλέονασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις» (Ρωμ. 5,20). Ὅταν τό θυμᾶστε αὐτό, θά αἰσθάνεσθε ὅτι αὐτοί εἶναι πιό ἄξιοι κι ἀπό σᾶς κι ἀπό μένα. Τούς βλέπομε ἀδύνατους, ἄλλα, ὅταν ἀνοίξουνε στόν Θεό, γίνονται πλέον ὅλο ἀγάπη κι ὅλο θεῖο ἔρωτα. Ἐνῶ εἶχανε συνηθίσει ἀλλιῶς, τή δύναμη τῆς ψυχῆς τους τή δίδουν μετά ὅλη στόν Χριστό καί γίνονται φωτιά ἀπό ἀγάπη Χριστοῦ. Ἔτσι λειτουργεῖ τό θαῦμα τοῦ Θεοῦ μέσα σέ τέτοιες ψυχές, πού λέμε «πεταμένες».

Νά μήν ἀποθαρρυνόμαστε, οὔτε νά βιαζόμαστε, οὔτε νά κρίνομε ἀπό πράγματα ἐπιφανειακά κι ἐξωτερικά. Ἄν, γιά παράδειγμα, βλέπετε μία γυναίκα γυμνή ἢ ἄσεμνα ντυμένη, νά μή μένετε στό ἐξωτερικό, ἀλλά νά μπαίνετε στό βάθος, στήν ψυχή της. Ἴσως εἶναι πολύ καλή ψυχή κι ἔχει ὑπαρξιακές ἀναζητήσεις, πού τίς ἐκδηλώνει μέ τήν ἑξαλλή ἐμφάνισιν. Ἐχει μέσα της δυναμισμό, ἔχει τή δύναμη τῆς προβολῆς, θέλει νά ἐλκύσει τά βλέμματα τῶν ἄλλων. Ἀπό ἀγνοία, ὅμως, ἔχει διαστρέψει τά πράγματα. Σκεφθεῖτε αὐτή νά γνωρίσει τόν Χριστό. Θά πιστέψει, κι ὅλη αὐτή τήν ὁρμή θά τή στρέψει στόν Χριστό. Θά κάνει τό πᾶν, γιά νά ἐλκύσει τήν χάρι τοῦ Θεοῦ. Θά γίνει ἅγια.

Βασιλικός ὁ μυρωδάτος, ὁ θεραπευτικός, ὁ ἁγιασμένος

Παρασκευῆς Μαντικοῦ, δασκάλας

Βασιλικός (Ὡκιμον τό βασιλικόν) εἶναι ποῶδες, μονοετές, πολύκλαδο, ἀρωματικό φυτό τῶν τροπικῶν περιοχῶν τῆς Ἀσίας καί τῆς Ἀφρικῆς. Σήμερα καλλιεργεῖται καί σέ χώρες τῆς εὐκρατοῦς ζώνης. Ἡ εὐχάριστη μυρωδιά του ὀφείλεται στό αἰθέριο ἔλαιο, τό βασιλικέλαιο¹. Ὁ Ὅδ. Ἐλύτης χρησιμοποιεῖ στήν ποιήσῃ του τό φυτό βασιλικό γιά νά δώσει ἔντονο τόνο στά ποιήματά του, ἀφοῦ αὐτό ἔχει πολύ ἔντονη μυρωδιά. Καί ὁ λαός μας θέλοντας νά μεταφέρει στίς ἐπόμενες γενιές τό μήνυμα πῶς ἡ κοινή ἐκτίμηση ἀκολουθεῖ τόν ἄνθρωπο κι ὅταν δέν ἔχει ἀξιώματα, χρησιμοποιεῖ τό εὐδοκιστικό φυτό: «Βασιλικός κι ἄν μαρθεῖ τή μυρωδιά τήν ἔχει». Τό εἶδος αὐτοῦ τοῦ βασιλικοῦ, τό ὁποῖο εὐδοκιμεῖ καί στήν Ἑλλάδα, εἶναι πολύμορφο ὡς πρός τό μέγεθος, τό χρῶμα τῶν φύλλων (πλατύφυλλος, μικρόφυλλος, σγουρός, μαυρομάτικος) καί τῶν ἀνθέων (μικρά, λευκά, λευκωπά ἢ λευκορόδινα). Στήν ἀρχαιότητα ἦταν γνωστός καί χρησίμευε στή φαρμακευτική ἀλλά καί ὡς ἄρτυμα. Ὁ Θεόφραστος καί ὁ Διοσκουρίδης ἀναφέρουν τόν βασιλικό μέ τήν ὀνομασία ὠκιμον καί τόν συνιστοῦν γιά τίς πολύ χρήσιμες ιδιότητές του τόσο γιά τήν υγεία μας (καταπολεμᾷ τή δυσκοιλιότητα καί τή δυσουρία) ὅσο καί γιά τή βελτίωση τῆς γεύσης μας². Στή χώρα μας εὐδοκιμεῖ καί ἓνα εἶδος βασιλικοῦ, ὁ ἀθάνατος, ὁ ὁποῖος διατηρεῖται πράσινος καί δροσερός καί κατά τή διάρκεια τοῦ χειμῶνα.

Μυθολογικά καί ἱστορικά στοιχεῖα γιά τό φυτό

Ἡ ὁμορφὴ Τούλσι (στά Ἰνδικά ὁ βασιλικός), γεννημένη στήν Ἰνδία, ὅπως καί ἡ ἀρχαιοελληνική Δάφνη, μεταμορφώθηκε στό ὁμώνυμο φυτό γιά νά γλιτώσει ἀπό τόν ἔρωτα τοῦ θεοῦ Βισνοῦ. Ἀπό τήν Ἰνδία, πρὶν ἀπό 4.000 χρόνια,

ταξίδεψε στήν Ἀφρική, τήν Αἴγυπτο, τήν Ἀρχαία Ἑλλάδα, τήν Εὐρώπη. Εἶναι τό ἱερό φυτό τῶν Ἰνδουιστῶν καί τῶν Κρίσνα, τό ἀντιπυρετικό φάρμακο τῶν ἰθαγενῶν τῆς Δ. Ἀφρικῆς, καί ἡ πρώτη ὕλη μαζί μέ τό μύρο καί τό λιβάνι στό βαλσάμωμα τῶν νεκρῶν Φαραώ τῆς Αἰγύπτου. Γιά τοὺς Ρωμαίους ὑπῆρξε τό ἔμβλημα τῶν ἐρωτευμένων, γιά τοὺς Ἰταλοὺς καί τοὺς Ἕλληνες εἶναι σύμβολο ἀγάπης καί οἱ νεαρές κοπέλες συνηθίζουν νά δίνουν στοὺς ἀγαπημένους τους κλωνάρια βασιλικοῦ³.

Ὁ βασιλικός στήν ὀρθόδοξη πίστη

Γιά τήν Ὀρθοδοξία ὁ βασιλικός ἔχει ιδιαίτερη ἀξία καί θεωρεῖται τό ἱερό μυρόφυτο πού βοήθησε μέ τό ἄρωμά του τήν Ἁγία Ἐλένη νά

ἀνακαλύψει τόν Τίμιο Σταυρό. Τό ὄνομα τοῦ φυτοῦ προέρχεται ἀπό τήν ἑλληνική λέξη «βασιλεύς» ἀφοῦ ὁ Τίμιος Σταυρός τοῦ «βασιλέα Χριστοῦ» βρέθηκε μέ τή βοήθεια τοῦ μυρωδάτου βασιλικοῦ ἀπό τήν «βασιλίσσα Ἑλένη». Σύμφωνα μέ τόν πατέρα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, Εὐσέβιο Καισαρείας, ὁ χριστιανικός ζῆλος ἔφερε τήν Ἑλένη στή Ἱεροσόλυμα. Ἀναζητώντας τούς τόπους, ὅπου ἔζησε καί μαρτύρησε ὁ Χριστός, βρῆκε σύμφωνα μέ τήν παράδοση τόν Τίμιο Σταυρό καί μέ χρηματικές χορηγίες τοῦ Κωνσταντίνου θεμελίωσε τόν ναό τῆς Ἀναστάσεως στόν χώρο τῆς ταφῆς τοῦ Χριστοῦ, τόν ναό τῆς Γεννήσεως στό σπῆλαιο τῆς Βηθλεέμ καί τόν ναό τῆς Ἀναλήψεως στόν χώρο, ὅπου ἔγινε ἡ Ἀνάληψη⁴.

Ὁ βασιλικός στήν ὁρθόδοξη λατρεία.

Ὑψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ

Στίς 14 Σεπτεμβρίου ἡ Ἐκκλησία μας γιορτάζει τήν Παγκόσμια Ὑψωση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

Πηγές τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας ἀναφέρουν ὅτι ἡ ἐορτή τῆς Παγκόσμιας Ὑψωσης καθιερώθηκε ἀπό τόν Μ. Κωνσταντῖνο, μέ προτροπή τῆς μητέρας του Ἀγ. Ἑλένης ἀμέσως μετά τήν εὑρεση τοῦ Τιμίου Εὐλοῦ στή Ἱεροσόλυμα (326 μ. Χ.). Οἱ ἐκκλησιαστικοί ἱστορικοί, Φιλοστόργιος καί Νικηφόρος, ἀναφέρουν ὅτι ὁ Σταυρός τοῦ Κυρίου ἐντοπίστηκε ὕστερα ἀπό θαῦμα. Τοποθετήθηκε πάνω σέ νεκρή γυναίκα κι αὐτή ἀναστήθηκε! Ἡ Ἁγία Ἑλένη παρέδωσε τόν Τίμιο Σταυρό στόν πατριάρχη Μακάριο, ὁ ὁποῖος στίς 14 Σεπτεμβρίου τοῦ 335 μ.Χ. τόν ὕψωσε στόν Γολγοθᾶ καί ἀργότερα τόν τοποθέτησε στόν πανίερο ναό τῆς Ἀναστάσεως τόν ὁποῖο ἀνήγειρε ἡ Ἁγία πάνω ἀπό τόν Πανάγιο Τάφο καί ὁ ὁποῖος σώζεται ἕως σήμερα. Τό σημαντικό αὐτό γεγονός σημάδεψε τή ζωή τῆς Ἐκκλησίας καί γι' αὐτό γιορτάζεται ἀπό τότε ὡς λαμπρή ἀνάμνηση. Ἔτσι καθιερώθηκε ἡ μεγάλη γιορτή τῆς Παγκόσμιας Ὑψωσης τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Τήν ἴδια μέρα γιορτάζουμε καί τή δεύτερη

ὑψωση. Ὄταν οἱ Πέρσες, τό 613 μ.Χ., κυρίεψαν τήν Παλαιστίνη, μετέφεραν στή χώρα τους ὡς λάφυρο τόν Σταυρό τοῦ Κυρίου. Ὁ Ἡράκλειος μετά τή νίκη του ἐναντίον τῶν Περσῶν ἐπέστρεψε τόν Σταυρό στή Ἱεροσόλυμα καί ὁ Πατριάρχης Ζαχαρίας τόν ὕψωσε ξανά στόν ναό τῆς Ἀναστάσεως στίς 14 Σεπτεμβρίου τοῦ 626 μ. Χ.⁵

Τήν ἡμέρα αὕτη σ' ὅλες τίς ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες γίνεται ἀναπαράσταση τῆς Ὑψωσης τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Ὁ ἱερέας βγάζει τόν Σταυρό στή μέση τοῦ ναοῦ τοποθετημένο σέ δίσκο ἀνάμεσα σέ μυρωδάτα σταυρολόουδα (βασιλικά) σέ ἀνάμνηση τοῦ εὐοσμίου βασιλικοῦ, πού ὁδήγησε τήν Ἀγ. Ἑλένη στό ἱερό σημεῖο τῆς εὑρεσης. Ὁ Σταυρός ξεπλένεται μέ ἀνθόνερο καί ὑψώνεται στή μέση τοῦ ναοῦ, ἐνῶ οἱ πιστοί ψάλλουν τό «Σῶσον Κύριε τόν λαόν σου...». Ὅλοι οἱ ὁρθόδοξοι ἐνοριακοί ναοί μοσχοβολοῦν αὕτη τήν ἡμέρα ἀπό τό ἄρωμα τοῦ βασιλικοῦ. Στό τέλος τῆς θείας Λειτουργίας οἱ πιστοί ἀσπάζονται τόν Σταυρό, τό χέρι τοῦ ἱερέα καί παίρνουν ἀπ' αὐτό μέ εὐλάβεια διαβασμένο-ἁγιασμένο βασιλικό.

Ἀκολουθία τοῦ Ἀγιασμοῦ

Στίς τελετές τοῦ Ἀγιασμοῦ (Μεγάλου ἢ Μικροῦ) ὁ ἱερέας ραντίζει μέ κλωνάρια βασιλικοῦ, πού ἔχει βουτήξει στό ἁγιασμένο νερό, τούς πιστούς. Δέν ἀπορρίπτεται ἡ χρήση ἄλλων πρασινάδων γιά τό ράντισμα. Οἱ ἱερεῖς καί οἱ πιστοί συνηθίζουν νά χρησιμοποιοῦν τόν μυρωδάτο βασιλικό, γιατί τόν θεωροῦν ἁγιασμένο φυτό, ἀφοῦ φύτρωσε ἐκεῖ ἀκριβῶς πού ἦταν ὁ Τίμιος Σταυρός.

Λαογραφικά στοιχεῖα γιά τόν βασιλικό

Ὁ βασιλικός εἶναι ἓνα εὐοσμο φυτό πού δέν λείπει ἀπό κανένα σχεδόν ἑλληνικό σπίτι σέ περιοχές, ὅπου μπορεῖ νά εὐδοκιμήσει. Τόν βασιλικό μάλιστα πού μοιράζεται στίς Ἐκκλησίες τήν ἡμέρα τῆς γιορτῆς τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, οἱ πιστοί συνηθίζουν νά τόν

τοποθετοῦν σ' ἓνα βαζάκι μέ νερό γιά νά βγά-
λει ρίζες, ὥστε νά τόν φυτέψουν ξανά κι ἀπ' τό
ἴδιο τοῦτο τό φυτό νά πᾶνε τά κλωναράκια τήν
ἐπόμενη χρονιά, τέτοια μέρα, στήν Ἐκκλησία.

Μέ τοῦτο τόν βασιλικό οἱ νοικοκυρές στήν
Ἰαλυσό, στά Κοσκινοῦ ἀλλά καί στά περισσό-
τερα χωριά τῆς Ρόδου συνηθίζουν νά φτιά-
χνουν τό προζύμι τῆς χρονιάς γιά τήν πα-
ρασκευή τοῦ προσφόρου καί τοῦ ψωμιοῦ γιά
ὅλη τη χρονιά. Στίς 14 Σεπτεμβρίου, παίρνουν
ἀγιασμό καί βασιλικό ἀπ' τήν Ἐκκλησία. Μέ
νερό ἀπό τή βρύση, στό ὁποῖο βάζουν λίγο
ἀγιασμό, ζυμώνουν λίγο ἀλεύρι καί βάζουν
πάνω ἀγιασμένο ἀπό τή τελετή τῆς ἡμέρας
τοῦ Σταυροῦ βασιλικό, σέ σχῆμα σταυροῦ. Τήν
ἐπομένη ἡμέρα στή ζύμη αὐτή προσθέτουν
λίγο ἀλεύρι καί τή ξαναζυμώνουν, βάζοντας
πάνω τόν βασιλικό. Τό ἴδιο ἐπαναλαμβάνεται
γιά ἑφτά ἡμέρες. Τότε τό προζύμι εἶναι ἑτοιμο
γιά νά προστεθεῖ στό ἀλεύρι πού προορίζεται
γιά τό πρόσφορο καί τό ψωμί τῆς οἰκογένειας
γιά ὅλη τήν ἐβδομάδα. Ἀπό τή ζύμη αὐτή ἀφή-
νουν λίγη σ' ἓνα πιατάκι, γιά νά ἐνσωματωθεῖ
στό ἀλεύρι γιά τό ζύωμα τῶν ἐπόμενων ἐβδο-
μάδων⁶.

Τό ὄνομα τοῦ ἀγιασμένου βασιλικοῦ δέ
λείπει ἀπό τά παραδοσιακά Δωδεκανησιακά
τραγούδια τῆς ἀγάπης καί τοῦ γάμου. Ἡ Ροδί-
τισσα κόρη παρακαλεῖ τόν Θεό νά στρώσει μέ
βασιλικά τόν δρόμο τοῦ ἀγαπημένου της.

«Ἐκίνησες, ἀφέντη μου, κι ὁ Θεός κι οἱ
ἅγιοι μετά σου, βασιλικά στήν στράταν σου,
βάρσαμα στήν ὁδόν σου καί κόκκινα τριαντά-
φυλλα τριγύρου στά μαλλιά σου»⁷.

Στά ξυρίσματα τοῦ γαμπροῦ, πρίν τή γα-
μήλια τελετή, στό χωριό Ἀφάντου τῆς Ρόδου,
ἄντρες καί γυναῖκες τραγουδοῦν χαρακτηρί-
ζοντας τόν γαμπρό «τρίκλωνο βασιλικό».

«Φέρτε ξουράφι πού τήν Κῶ
καί λυένιν ἀργυρό,
νά ξουρίσουν τόν γαμπρό,
τόν τρίκλωνο βασιλικό»⁸.

Σέ ἄλλο γαμήλιο δίστιχο τό εὐωδιαστό φυτό
φυτρώνει, φουντώνει κι ἀποκτᾷ τήν ὁμορφιά
τοῦ γαμπροῦ ἢ τῆς νύφης.

«Βασιλικόν ἐφύτευα κι ἔλεα τ' ὄνομά σου κι
ἐγένεν ὁ βασιλικός κι ἔχει τήν ὁμορφιά σου»⁹.

Τή δεύτερη μέρα τοῦ γάμου (ἀντίγαμος) σέ
δίστιχο στό γλέντι πού συνεχιζόταν γιά τρεῖς
μέρες, πάλι ὁ γαμπρός παρομοιάζεται μέ τόν
μυρωδάτο καί ἀγιασμένο βασιλικό, πού κάθε
κοπέλα θά ἤθελε νά ἔχει στό σπιτικό της.

«Τριανταφυλλιά μου κόκκινη, τοῦ Μάη καί
τοῦ Πρωτόλη, ἐπῆρες τόν βασιλικό καί τό ζη-
λεύουν ὅλοι»¹⁰. ■

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Φυτολογία, Ἐκδοτικῆς Ἀθηνῶν, τόμος 10, Ἀθήνα 1983, σελ. 63.
2. Κ. Μπαζαῖος, «100 βότανα 2.000 θεραπείες», ἐκδόσεις Μπαζαῖος, Ἀθήνα 2011, σελ. 97.
3. Παλιβάνης Κ., Χατζηπαυλῆ Ε., Τζόκα Β., Χατζηπαυλῆ Π., «Φύση καί Ὑγεία», ἐκδόσεις Κωσταρᾶ, Ἀθήνα 2009, σελ. 22.
4. Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, τόμος Ζ', Ἐκδοτική Ἀθηνῶν, Ἀθήνα 2.000, σελ. 42.
5. http://www.apostolikidiakonia.gr/gr_main/catehism/theologia_zoi/themata.asp?cat=afier&contents=contents_Ypsosis.asp&main=kat005&file=page1.htm (ἀνακλήθηκε 14-8-2015).
6. Ν. Σαραντοπούλου – Γ. Σαραντόπουλος, «Ἐδε-
σματολόγιον Ρόδου», ἐκδόσεις Σαββάλας, Ἀθήνα 2012, σελ. 211.
7. Μ. Μακρῆς, «Τά ἐκατόλογα τῆς ἀγάπης», Ἐκδόσεις Ρ.Ο.Δ.Α., Ρόδος 1986, σελ. 30.
8. Α. Γ. Βρόντης, «Ροδίτικος γάμος», Ἐκδόσεις Κάμειρος, Ἀθήνα 1932, σελ. 36.
9. Κ. Ν. Κωνσταντινίδης, «Ἡ Ρόδος ἓνα τραγούδι», Ἐκδό-
σεις Κρήνη, Ἀλεξάνδρεια 1947, σελ. 32.
10. Μ. Μιχαηλίδη-Νουάρου, «Γιά νά γνωρίσουμε τή Δω-
δεκάνησο», Ἐκδόσεις Ἀετός, Ἀθήνα 1946, σελ. 146.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ

3. Ὁ βυζαντινός ναός τοῦ ἁγίου Γεωργίου Παχυμμαχιώτη στή Λίνδο Ρόδου

τοῦ Δρ. Ἰωάννη Ἠλ. Βολανάκη
Ἐφόρου Ἀρχαιοτήτων Ε. Τ.

Εἰσαγωγή

ΝΑ. τῆς πόλεως τῆς Ρόδου καί σέ ἀπόσταση 45 χλμ. περίπου ἀπό αὐτήν, παρά τήν θάλασσα, κεῖται ὁ παραδοσιακός οἰκισμός τῆς Λίνδου. Ἐντός τοῦ σημερινοῦ οἰκισμοῦ τῆς Λίνδου καί στή γύρω περιοχή διατηροῦνται πολυάριθμοι χριστιανικοί ναοί, ἀκέραιοι ἢ ἐρειπωμένοι, μέ τοιχογραφίες ἢ στερούμενοι γραπτοῦ διακόσμου, οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦν μάρτυρες τῆς μακραίωνος χριστιανικῆς ζωῆς τῶν κατοίκων τῆς Λίνδου καί ἐκπροσωποῦν ὅλες τίς ἱστορικές περιόδους. Μεταξύ αὐτῶν συγκαταλέγονται καί οἱ ἑξῆς :

Α) Παλαιοχριστιανικά μνημεῖα:

1. Λίνδος, Βιγλί, βασιλική. Βόρεια καί ἐκτός τῆς Ἀκροπόλεως τῆς Λίνδου, σέ χαμηλότερο ἄνδηρο, νότια τοῦ μεγάλου Λιμένα καί σέ μικρή ἀπόσταση ἀπό τῆς παραλίας, στή θέση «Βιγλί», κεῖνται τά ἐρείπια μίας βασιλικῆς. Πρόκειται γιά μία μεγάλων διαστάσεων τρίκλιτη, ξυλόστεγη ἑλληνιστική βασιλική, μέ ψηφιδωτά δάπεδα, πιθανῶς τοῦ 5ου αἰ. μ. Χ. Διατηροῦνται τμήματα τῶν τοίχων, σπαράγματα ψηφιδωτῶν δαπέδων, μαρμάρινα ἀρχιτεκτονικά μέλη κλπ.

2. Λίνδος, Παναγία (Κοίμηση τῆς Θεοτόκου). Ὁ ναός τῆς Παναγίας τῆς Λίνδου (Καθεδρικός ναός), ἔχει κτισθεῖ κατά τούς μέσους χρόνους (14ος αἰ.), πιθανῶς στή θέση μίας παλαιοχριστιανικῆς βασιλικῆς. Ἡ βασιλική φαί-

νεται νά εἶχε ἰδρυθεῖ στή θέση ἀρχαίου Ἱεροῦ, τῶν προχριστιανικῶν χρόνων. Ἀρχιτεκτονικά μέλη (Spolia), τά ὅποια προέρχονται, τόσο ἀπό τό ἀρχαῖο Ἱερό, ὅσο καί ἀπό τήν παλαιοχριστιανική βασιλική ἔχουν χρησιμοποιηθεῖ ὡς οἰκοδομικά ὑλικά καί ἔχουν ἐνσωματωθεῖ στό ναό τῆς Παναγίας.

3. Λίνδος, Βληχά, Ἀξεστράτηγος, βασιλική. Στά Βληχά καί πλησίον τῆς παραλίας, στή θέση «Ἀξεστράτηγος», κεῖνται τά λείψανα μίας τρίκλιτης, ξυλόστεγης βασιλικῆς (5ου-6ου αἰ.). Διατηροῦνται τμήματα ἀπό τήν τοικοποιία, μαρμάρινα ἀρχιτεκτονικά μέλη, ἄφθονα ὄστρακα κλπ.

Μετά τήν ἐρείπωση τῆς βασιλικῆς καί στή θέση τοῦ Ἱεροῦ Βήματος αὐτῆς, ἀνηγέρθη μικρῶν διαστάσεων ναῖδριο τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, τό ὅποῖον ἔφερε τοιχογραφίες. Τοῦτο εἶναι ἐρειπωμένο ἀπό μακροῦ χρόνου.

Β) Βυζαντινά καί μεταβυζαντινά μνημεῖα:

1. Ἀκρόπολη, σπήλαιο, ναῖδριον Παναγίας. Στήν Ἀκρόπολη τῆς Λίνδου καί κάτω ἀκριβῶς ἀπό τόν ναό τῆς Ἀθηνᾶς Λινδίας, ἐντός σπηλαιώδους φυσικῆς κοιλότητος, ἐλατρεῦετο ἤδη κατά τήν Προϊστορική Ἐποχή θήλεια θεότητα τῆς γονιμότητος. Τήν λατρεία αὐτῆς διαδέχθηκε ἀργότερα ἡ λατρεία τῆς θεᾶς Ἀθηνᾶς Λινδίας, προστάτιδας τῆς Λίνδου. Μετά τήν ἐπικράτηση τοῦ Χριστιανισμοῦ στήν περιοχή, ἐντός τοῦ σπηλαίου καί ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ

ἀρχαίου Ἱεροῦ, ιδρύθηκε ἕνα μικρῶν διαστάσεων ναῖδριο τῆς Παναγίας, τὰ λείψανα τοῦ ὁποῦ διατηροῦνται μέχρι σήμερα. Τό μνημεῖο δέν ἔχει μέχρι σήμερα ἀνασκαφῆ ἢ ἄλλως ἐρευνηθεῖ.

2. Ἀκρόπολη, ναός Ἀγίου Ἰωάννου. Ἐντός τῆς Ἀκροπόλεως τῆς Λίνδου καί δεξιὰ ὡς πρὸς τὸν εἰσερχόμενο, ΒΑ. τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς Λινδίας καί σέ χαμηλότερο ἄνδηρο, κεῖται ὁ μεσαιωνικός ναός τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου (13ος αἰ.). Πρόκειται γιὰ εὐρύχωρο οἰκοδόμημα, τό ὁποῖο ἀνήκει στὸν τύπον τοῦ σταυροειδοῦς, ἐγγεγραμμένου ναοῦ μετὰ τρούλλου. Διατηρεῖται σέ καλὴ σχετικῶς κατάσταση, ἐκτός ἀπὸ τὴν ὀροφή, ἢ ὁποία ἔχει καταπέσει ἀπὸ μακροῦ χρόνου. Στίς ἐσωτερικὲς ἐπιφάνειες τοῦ ναοῦ δέν διατηροῦνται λείψανα τοιχογραφιῶν, πού πιθανῶς ἀρχικά νά ὑπῆρχαν.

3. Ναός Παναγίας (Κοίμηση Θεοτόκου). Στό κέντρο τοῦ οἰκισμοῦ τῆς Λίνδου ὑψώνεται ὁ ναός τῆς Παναγίας. Πρόκειται γιὰ μεγάλων διαστάσεων οἰκοδόμημα, τό ὁποῖο ἐκτίσθηκε κατὰ τὸν 14ο αἰ. καί ἀνακαινίσθηκε στά τέλη τοῦ 15ου αἰ. (1489/1490). Τοῦτο ἀνήκει στὸν τύπον τοῦ ἐλευθέρου σταυροῦ μετὰ τρούλλου. Στίς ἐσωτερικὲς ἐπιφάνειες τῶν τοίχων τοῦ ναοῦ διατηροῦνται σέ καλὴ κατάσταση τοιχογραφίες τοῦ ἔτους «Α[Ψ]ΟCT», (1776), σύμφωνα μέ τὴν γραπτὴ, κτητορικὴ ἐπιγραφή, ἢ ὁποία εὐρίσκεται ἐπάνω ἀπὸ τὴν νοτία εἴσοδο τοῦ ναοῦ.

Βόρεια τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας εἶναι προσκεκολλημένο ταφικό πρόσκτισμα, μέ τοιχογραφίες παλαιότερες ἐκείνων τοῦ ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου.

4. Ἅγιος Δημήτριος. Πλησίον τῆς Ἀκροπόλεως κεῖται ὁ ναός τοῦ Ἀγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης. Πρόκειται γιὰ μικρῶν διαστάσεων μονόχωρο καί καμαροσκέπαστο οἰκοδόμημα, ἐντός τοῦ ὁποῦ διατηροῦνται παλαιές τοιχογραφίες.

5. Ἅγιος Γεώργιος ὁ Χωστός. Στό κέντρο περίπου τοῦ παλαιοῦ οἰκισμοῦ κεῖται τό ναῖδριο τοῦ Ἀγίου Γεωργίου τοῦ Χωστοῦ. Ἐντός

αὐτοῦ διατηροῦνται λείψανα τοιχογραφιῶν σέ τέσσερα (4) στρώματα. Ἀπὸ αὐτά, τὰ δύο κατώτερα (παλαιότερα) στρώματα εἶναι ἀνεκονικά, πιθανῶς τῆς ἐποχῆς τῆς Εἰκονομαχίας (726-843) ἢ λίγο μεταγενέστερα.

6. Ἅγιος Γεώργιος ὁ Καμμένος. Στά ὄρια τοῦ σημερινοῦ οἰκισμοῦ καί ἀριστερά τοῦ πεζόδρομου, ὁ ὁποῖος ὁδηγεῖ ἀπὸ τὴν κεντρικὴ Πλατεία τῆς Λίνδου πρὸς τὸν Πλατὺ Γιαλὸ, διατηροῦνται τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου τοῦ Καμμένου. Πρόκειται γιὰ μικρῶν διαστάσεων μονόχωρο καί καμαροσκέπαστο οἰκοδόμημα, τό ὁποῖο ἔφερε τοιχογραφίες, λείψανα τῶν ὁποῶν διατηροῦνται μέχρι σήμερα. Ὁ ναός εἶναι ἐρειπωμένος ἀπὸ μακροῦ χρόνου.

7. Μιχαὴλ Στρατολάτης. Κάτω ἀπὸ τὴν κεντρικὴ Πλατεία τῆς Λίνδου κεῖται ὁ ναός τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ τοῦ Στρατολάτη. Πρόκειται γιὰ μικρῶν διαστάσεων μονόχωρο καί καμαροσκέπαστο οἰκοδόμημα, μέ λείψανα παλαιῶν τοιχογραφιῶν

8. Ἅγιος Μηνᾶς. Ἐντός τοῦ οἰκισμοῦ κεῖται τό ναῖδριο τοῦ Ἀγίου Μηνᾶ. Πρόκειται γιὰ μικρῶν διαστάσεων μονόχωρο καί καμαροσκέπαστο οἰκοδόμημα, ἐντός τοῦ ὁποῦ διατηροῦνται παλαιές τοιχογραφίες, τοῦ 12ου καί τοῦ 15ου αἰ.

9. Ναός τοῦ Σωτῆρος (Μεταμόρφωση τοῦ Χριστοῦ). ΝΑ. τοῦ οἰκισμοῦ καί πλησίον τῆς παραλίας τοῦ «Πλατὺ Γιαλοῦ» ὑψώνεται ὁ ναός τοῦ Σωτῆρος (Μεταμόρφωση τοῦ Χριστοῦ). Πρόκειται γιὰ μετρίων διαστάσεων οἰκοδόμημα, σέ σχῆμα ἐλευθέρου σταυροῦ μέ τρούλο, χωρίς τοιχογραφίες.

10. Βληχά, Εὐλός, Ἁγία Βαρβάρα. Στά Βληχά καί ἀριστερά τῆς ἀμαξιτῆς ὁδοῦ Ρόδου – Λίνδου, σέ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ αὐτὴν καί σέ χαμηλότερο ἐπίπεδο, στή θέση «Εὐλός», κεῖται ὁ σπηλαιώδης ναός τῆς Ἀγίας Βαρβάρας. Ἐντός αὐτοῦ διατηροῦνται καλῆς ποιότητος παλαιές τοιχογραφίες.

11. Ψάρτος, Ἅγιος Νικόλαος. ΝΔ τοῦ οἰκισμοῦ τῆς Λίνδου καί σέ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ

αυτόν, ἀριστερά τῆς ἀμαξιτῆς ὁδοῦ Λίνδου-Πεύκων, στήν τοποθεσία «Ψάρτος» καί σέ βραχῶδη περιοχή, πλησίον τῆς παραλίας, κεῖται ὁ ναός τοῦ Ἁγίου Νικολάου, Ἀρχιεπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας. Πρόκειται γιά μικρῶν διαστάσεων οἰκοδόμημα, τό ὁποῖον ἀνήκει στόν τύπον τοῦ ἐλεύθερου σταυροῦ μετά τρούλλου. Ὁ ναός ἀνηγέρθη πιθανῶς κατά τόν 18ον αἰ. καί στερεῖται γραπτοῦ διακόσμου.

12. Ἅγιος Αἰμιλιανός (ὁ λεγόμενος «τάφος τοῦ Κλεόβουλου»). ΝΑ. τοῦ οἰκισμοῦ τῆς Λίνδου καί σέ ἀπόσταση 45' περίπου μέ τά πόδια ἀπό αὐτόν, στό ἄκρο τῆς χερσονήσου τοῦ Ἁγίου Αἰμιλιανοῦ καί ἐπάνω σέ βραχῶδες ὕψωμα (ὕψ. 100,00 μ. περίπου), κεῖται ἕνα μεγαλοπρεπές ταφικό μνημεῖο τῆς ἐλληνιστικῆς ἐποχῆς (πιθανῶς τοῦ 3ου - 2ου αἰ. π. Χ.), γνωστόν ὡς «Τάφος τοῦ Κλεόβουλου».

Πρόκειται γιά ἕνα μνημειῶδες, περιφερικό οἰκοδόμημα, κτισμένο ἀπό καλῶς λαξευμένους λιθοπλίνθους, κατά τό λεγόμενο ἰσόδομο σύστημα. Τοῦτο ἐμφανίζει κυκλικό σχήματος κάτοψη (Rotonda) καί καλύπτεται ἐσωτερικά μέ κτιστή καμάρα (τομῆς ἰσοσκελοῦς τριγώνου) καί ἐξωτερικά φαίνεται νά ἔφερε κωνικοῦ σχήματος στέγη.

Τό ταφικό αὐτό οἰκοδόμημα ἀποτελοῦσε πολυτελοῦς κατασκευῆς οἰκογενειακό, ταφικό μνημεῖο -εἶδος Μουσουλίου-, καί θά ἀνῆκε σέ πλούσιο κάτοικο τῆς Λίνδου (πλοιοκτήτη - ἐφοπλιστή). Ὁ ἀπλός λαός, ἐπηρεασμένος ἀπό τήν θέση, τό μέγεθος καί τήν ἐντυπωσιακή μεγαλοπρέπεια τοῦ οἰκοδομήματος, τό ὀνόμασε «Τάφον τοῦ Κλεόβουλου», ὁ ὁποῖος ἔζησε καί ἔδρασε στή Λίνδο κατά τό α' μισό 6ου αἰ. π. Χ.

Τό οἰκοδόμημα αὐτό κατά τούς μέσους χρόνους μετασκευάσθηκε σέ χριστιανικό ναῖο, τιμῶμενο στή μνήμη τοῦ Ἁγίου Αἰμιλιανοῦ. Στό ἐσωτερικό τοῦ οἰκοδομήματος καί κατά τήν ἀνατολική αὐτοῦ πλευρά διατηροῦνται τά λείψανα διπλῆς κόγχης, ἐσωτερικά ἡμικυκλικῆς, ἡ ὁποία ἐγγράφεται ἐντός τοῦ παχους τοῦ τοίχου. Ἀπό αὐτό συμπεραίνεται ὅτι

ὁ ναός τοῦ Ἁγίου Αἰμιλιανοῦ ἀνῆκε πιθανῶς στόν τύπον τῶν δικόγχων ναῶν. Ἐπίσης ἐντός αὐτοῦ διατηροῦνται ἐλάχιστα λείψανα γραπτῶν κονιαμάτων, ἀπό τήν ὑπαρξη τῶν ὁποίων συμπεραίνεται, ὅτι ὁ ναός ἔφερε ἀρχικά τοιχογραφίες.

13. Ἅγιος Γεώργιος Παχυμμαχιώτης. Στή Λίνδο κεῖται ἐπίσης καί ὁ ναός τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Παχυμμαχιώτου, περί τοῦ ὁποῖου θά γίνῃ λεπτομερέστερος λόγος κατωτέρω.

Ὁ βυζαντινός ναός

τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Παχυμμαχιώτου

Στό ΒΑ. ἄκρο τοῦ παραδοσιακοῦ οἰκισμοῦ τῆς Λίνδου καί ἐπάνω σέ ἕνα ἄνδρρο, κεῖται ὁ ναός τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Παχυμμαχιώτη. Ἡ ἐπωνυμία αὐτοῦ «Παχυμμαχιώτης» προέρχεται πιθανῶς ἀπό τό ὅτι κεῖται πλησίον τῆς παραλίας καί τοποθεσίας, ἡ ὁποία ἔφερε τήν ὀνομασία «Παχεῖά ἄμμος».

Εἶναι ἀξιοσημείωτο, ὅτι στόν οἰκισμό τῆς Λίνδου διατηροῦνται σήμερα τρεῖς ναοί, ἀφιερωμένοι στόν Ἅγιο Γεώργιο τόν Μεγαλομάρτυρα καί Τροπαιοφόρο, ὁ ὁποῖος, σύμφωνα μέ τήν συναξαριακή παράδοση, ἐμαρτύρησε στίς ἀρχές 4ου αἰ., ἥτοι :

- 1) Ἅγιος Γεώργιος ὁ Χωστός,
- 2) Ἅγιος Γεώργιος ὁ Καμμένος καί
- 3) Ἅγιος Γεώργιος ὁ Παχυμμαχιώτης.

Τοῦτο ἐξηγεῖται ἀπό τό γεγονός, ὅτι ὁ Ἅγιος Γεώργιος εἶναι ἕνας ἀπό τούς πλέον λαοφιλεῖς Ἁγίους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἦτο νέος, ὠραῖος καί γενναῖος, ὁ ὁποῖος ἐπολέμησε καί ἐφόνευσε ἕναν φοβερό Δράκοντα. Ἐπίσης σέ νεαρή ἡλικία ἐμαρτύρησε γιά τήν χριστιανική του πίστη.

Στή συνείδηση τοῦ λαοῦ ὁ Ἅγιος Γεώργιος ἐκπροσωπεῖ τίς δυνάμεις τοῦ ἀγαθοῦ, οἱ ὁποῖες ἀντιμάχονται τίς δυνάμεις τοῦ πονηροῦ. Τελικά νικά πάντοτε τό ἀγαθό. Πρόκειται γιά μία πολύ αἰσιόδοξη ἄποψη, ἡ ὁποία ἐνθαρρύνει καί στηρίζει τούς ἀνθρώπους στόν δύσκολο, καθημερινό ἀγῶνα τῆς ζωῆς.

Αρχιτεκτονική

Πρόκειται για μικρών διαστάσεων οικοδόμημα, τό όποϊον ανήκει στον τύπον του συνεπτυγμένου, σταυροειδοϋς, έγγεγραμμένου ναοϋ μετά τρούλλου¹. Η ανατολική καί ή δυτική κεραία του σταυροϋ διακρίνονται μέ σαφήνεια καί καλύπτονται μέ κτιστές, ήμικυλινδρικές όροφές, ένϋ έξωτερικά φέρουν επίχρισμα από ύδραυλικό κονίαμα (κουρασάνι). Η νοτία καί ή βορεία κεραία του σταυροϋ διαγράφονται μέσα στό πάχος τών δυό μακρών πλευρών του οικοδομήματος καί διακρίνονται μέ σαφήνεια στην κάτοψη καί στην όροφή του ναοϋ.

Η ανατολική πλευρά του ναοϋ περατοϋται σέ μίαν άψίδα, έσωτερικά ήμικυκλική καί έξωτερικά τρίπλευρη ή ήμιεξαγωνική, αρχιτεκτονική ιδιομορφία όχι πολύ συνηθισμένη, ή όποία φανερώνει ιδιαίτερη φροντίδα. Στό μέσον της δυτικής πλευράς του ναοϋ άνοίγεται ή είσοδος.

Τοιχογραφίες

Στίς έσωτερικές επιφάνειες τών τοίχων του ναοϋ διατηροϋνται τοιχογραφίες καλής ποιότητας σέ δυό στρώματα. Τό άνώτερο στρώμα (νεώτερο) διατηρείται σέ καλή σχετικώς κατάσταση καί τό είκονογραφικό πρόγραμμα έχει ως ακόλουθως:

Ι. Ιερό θήμα

Άψίδα

Τεταρτοσφαίριο

Στήν επιφάνεια του τεταρτοσφαιρίου της άψίδας εικονίζετο, ως συνήθως, ή Δέηση, ήτοι: Στό κέντρον ό Ίησοϋς Χριστός, στηθαίος, μετωπικός, στον τύπον του Παντοκράτορα, βόρεια Αϋτοϋ ή Θεοτόκος, δεομένη καί νότια Αϋτοϋ ό Άγιος Ίωάννης ό Πρόδρομος, επίσης δεόμενος.

Η σύνθεση έχει υποστεί πολλές φθορές καί αλλοιώσεις από τόν χρόνο καί την ύγρασία καί διατηρείται μόνον ή παράσταση της Θεοτόκου. Η Παναγία εικονίζεται από την όσφύ

καί άνω, είναι έστραμμένη προς τό κέντρο της συνθέσεως καί άτένιζε τόν Ίησοϋν Χριστόν.

Κόγχη

Άνω ζώνη: Κοινωνία Άποστόλων.

Στή θέση αϋτή εικονίζετο ή Κοινωνία τών Άποστόλων, ήτοι ό Ίησοϋς Χριστός ως Μέγας Άρχιερεύς, ό Όποϊος μεταδίδει στους Άποστόλους τό Σώμα καί τό Αίμα Του, υπό την μορφή του καθαγιασμένου Άρτου καί του Οίνου (Μετουσίωσης). Η παράσταση είναι κατεστραμμένη.

Κάτω ζώνη: Άγιοι Ιεράρχες, συλλειτουργοϋντες.

Αρχικά εικονίζοντο έξι (6) όλόσωμοι, όρθιοι, Άγιοι Ιεράρχες, στραμμένοι προς τό κέντρο της άψίδας, συλλειτουργοϋντες. Αϋτοί έφεραν άρχιερατικά άμφια καί έκρατοϋσαν άνεπτυγμένα, ένepίγραφα, λειτουργικά είλητάρια.

Παρίσταντο πιθανώς οί έξης (άπό Β. προς Ν.): 1) Νικόλαος Μύρων, 2) Άθανάσιος Άλεξανδρείας, 3) Ίωάννης Χρυσόστομος, 4) Μέγας Βασίλειος, 5) Γρηγόριος Θεολόγος καί 6) Σπυρίδων Τριμυθοϋντος. Από αϋτούς διατηροϋνται μόνον οί τρεις τελευταίοι Ιεράρχες, οί όποιοι εικονίζονται στό νότιο μισό της κόγχης της άψίδας. Έκείνοι του βορείου μισοϋ έχουν καταστραφεί.

Μελισμός

Στό μέσον της κόγχης της άψίδας παρίσταται ό «Μελισμός», ήτοι: Άγία Τράπεζα καί επάνω σέ αϋτήν τά Τίμια Δώρα. Έπάνω από αϋτήν εικονίζετο Κιβώριο.

Ανατολικό μέτωπο

Άνω ζώνη: Ό Εϋαγγελισμός της Θεοτόκου.

Στήν επιφάνεια του ανατολικοϋ μετώπου εικονίζεται, ως συνήθως, ό Εϋαγγελισμός της Θεοτόκου. Στό βόρειο μισό αϋτοϋ παρίσταται όλόσωμος, όρθιος, στραμμένος προς τόν Νότον, ό Αρχάγγελος Γαβριήλ, ό όποϊος εϋαγγελίζεται στην Παναγία την Γέννηση του Χριστοϋ. Η μορφή της Θεοτόκου δέν διατηρείται.

Κτητορική επιγραφή.

Στό νότιο τμήμα του ανατολικοϋ μετώπου διατηρείται γραπτή, μεγαλογράμματη, επτά-

στιχη ἐπιγραφή (διαστ. 0,35 X 0,35 μ.), ἡ ὁποία σέ μεταγραφή ἔχει ὡς ἑξῆς:

« 1/ [+ Ἀνηγέρθη ἐκ] βάθρων κ(αί) ἀνηστο-
ρίθη ὁ πάνσ(επτος)

2/ [ναός οὗτος, τοῦ Ἁγίου Ἐ]νδόξου Μεγα-
λομάρτυρος κ(αί) Τροπε

3/ [οφόρου Γεωργίου τ]οῦ Παχυμαχιότου,
δι' ἐξόδου κ(αί) κόπου

4/ [τοῦ δούλου τοῦ Θ(εο)ῦ Γεωργίου ; ἱ]ερέ-
ος τοῦ Κατσαμπᾶ κ(αί) τῆς συνβί[ου αὐτοῦ],

5/ [.....]σης Κυρᾶς Καλῆς τῆς Μαγι[-
στριανῆς],

6/ κ(αί) τῶν]τέκνων αὐτ(ῶν), ὑπέρ ψυχικῆς

7/ [σωτηρίας] κ(αί) ἀπολαύσεως τῶν αἰωνί-
ων [ἀγαθῶ]ν, ἐν ἔτει CT - Γ'».

Ἡ ἐπιγραφή αὕτη εἶναι πολύ ἐνδιαφέρου-
σα, διότι μας παρέχει, μεταξύ ἄλλων καί τίς
ἑξῆς πληροφορίες:

Ἡ ἀνέγερση καί ἡ ἀγιογράφηση τοῦ ναοῦ
αὐτοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Παχυμμαχι-
ώτου ἐγιναν μέ ἔξοδα καί κόπους τοῦ ἱερέως
Γεωργίου (;) Κατσαμπᾶ καί τῆς συμβίου αὐτοῦ
πρεσβυτέρας Καλῆς Μαγιστριανῆς καί τῶν
τέκνων αὐτῶν, κατά τό ἔτος 6903 ἀπό κτίσεως
κόσμου, τό ὁποῖον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τό ἔτος
1394/1395 μ.Χ.²

Κάτω ἀκριβῶς ἀπό τήν προηγούμενη ἐπι-
γραφή, ὑπάρχει καί δεύτερη, γραπτή ἐπίσης,
μεγαλογράμματη, πεντάστιχη ἐπιγραφή, ἡ
ὁποία σέ μεταγραφή ἔχει ὡς ἀκολούθως :

« 1/ [+.....]ων Μ[.....]ου, Πα

2/ [τριαρ]χοῦντος Κων

3/ [σταντινου]πόλεως κ(αί) Νέας

4/ [Ρώμης Ἀντ]ωνίου τοῦ ἡκουμε

5/ [νικ]οῦ».

Στήν ἐπιγραφή αὕτη ἀναφέρεται ὁ Οἰκου-
μενικός Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως καί
Νέας Ρώμης Ἀντώνιος ὁ Δ', ὁ ὁποῖος ἀνῆλθε
δυό φορές στόν πατριαρχικό θρόνο (α' φορά
: Ἰανουάριος 1389-Ἰούλιος 1390 καί β' φορά
: Μάρτιος 1391- Μάιος 1397, ὁπότε καί ἐκοιμή-
θη)³.

Εἶναι ἀξιοσημείωτο, ὅτι ἂν καί ἡ νῆσος Ρό-
δος, καθὼς καί τά περισσότερα ἀπό τά λοιπά

Δωδεκάνησα, εὐρίσκονται κατά τήν περίοδον
αὕτην (1310-1522), ὑπὸ τήν κυριαρχίαν τῶν
Ἱπποτῶν, τοῦ Τάγματος τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου,
ὅμως ἀναγράφεται τό ὄνομα τοῦ Οἰκουμενι-
κοῦ Πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως,
τόν ὁποῖον οἱ Ὁρθόδοξοι τῆς περιοχῆς ἀνα-
γνωρίζουν ὡς τήν κεφαλὴν τῆς Ὁρθοδόξου
Ἐκκλησίας.

Νότιος τοῖχος.

Στῇ θέσῃ αὕτη εἰκονίζονται δυό Ἅγιοι Ἱε-
ράρχες, ὁλόσωμοι, ὄρθιοι, μετωπικοί, οἱ ὁποῖοι
φέρουν πολυσταύρια φελόνια καί κρατοῦν
ἀνεπτυγμένα, ἐνεπίγραφα, λειτουργικά εἰλη-
τάρια, ἥτοι (ἀπό Ἀνατολὰς πρὸς Δυσμὰς) : 1)
Ἐπιφάνιος Κύπρου, 2) Πολύκαρπος Σμύρνης.

Βόρειος τοῖχος

Στὴν κόγχῃ τῆς Προθέσεως ὑπάρχει σταυ-
ρός καί ἐκατέρωθεν αὐτοῦ ἡ ἀποτροπαϊκὴ ἐπι-
γραφή :

«Ἰ(ησοῦ)ς Χ(ριστό)ς

Ν(ι)κ(ᾶ)».

II. Κυρίως ναός

Τροῦλλος

Στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ ἡμισφαιρι-
κοῦ τροῦλλου θά εἰκονίζετο, ὡς συνήθως, ὁ
Ἰησοῦς Χριστός, στηθαῖος, μετωπικός, στόν
τύπον τοῦ Παντοκράτορα. Ἀπὸ τήν παρά-
σταση αὕτη διατηροῦνται μόνον ἐλάχιστα
λεῖψανα.

Τύμπανο

Στὶς ἐσωτερικὲς ἐπιφάνειες τοῦ κυλινδρικοῦ
τυμπάνου τοῦ τροῦλλου θά εἰκονίζοντο, ὡς
συνήθως, μορφές Προφητῶν τῆς Παλαιᾶς Δι-
αθήκης, φέρουσες ἀνεπτυγμένα, ἐνεπίγραφα
εἰλητάρια, οἱ ὁποῖες δὲν διατηροῦνται.

Δυτικὴ κεραία ναοῦ

Νότιος τοῖχος

Εἰκονίζονται τρεῖς Ἅγιοι ὁλόσωμοι, μετω-
πικοί, οἱ ὁποῖοι φέρουν πλούσια ἐνδύματα. Τά
πρόσωπα καί τό ἄνω τμήμα τοῦ κορμοῦ αὐτῶν
εἶναι κατεστραμμένα. Ὁ τρίτος ἀπὸ αὐτοῦς
(ἀπὸ Α. πρὸς Δ.), εἶναι ὁ Ἅγιος Νικήτας.

Δυτικὸς τοῖχος

Στὴν ἐπιφάνεια αὐτοῦ εἰκονίζετο ἡ Κλίμακα

του Ἰακώβ, ὅπως δηλοῦται ἀπό τήν σωζόμενη γραπτή ἐπιγραφή :

«Κλήμαξ, / ἦν μέν Ἰακώβ/ ἀφικνουμέ/νην
ἕως Σου θρόνου κ(αί) οἱ Ἄγγελ/οι τοῦ Θε(ο)ῦ
ἀνέβενον/ κ(αί) κατέβενον / ἐπ' αὐ(τῆς). Ὁ δέ
[Κ(ύριο)ς]/ ἐπεστήρικτο ἐπ' αὐτῆς»⁴.

Τό σχετικόν κείμενον τῆς Παλαιᾶς Διαθή-
κης (Μετάφραση Ο') ἔχει ὡς ἑξῆς :

«Καί ἐνυπνιάσθη (ὁ Ἰακώβ) καί ἰδοὺ κλῖμαξ
ἐστηριγμένη ἐν τῇ γῇ, ἥς ἡ κεφαλὴ ἀφικνοῖτο
εἰς τόν οὐρανόν καί οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἀνέ-
βαινον καί κατέβαινον ἐπ' αὐτῆς. Ὁ δέ Κύριος
ἐπεστήρικτο ἐπ' αὐτῆς καί εἶπεν· Ἐγώ εἰμι ὁ
Θεός Ἀβραάμ τοῦ πατρός σου καί ὁ Θεός Ἰσα-
άκ. Μή φοβοῦ. Ἡ γῇ, ἐφ' ἥς σύ καθεύδεις ἐπ'
αὐτῇ σοί δώσω αὐτήν καί τῷ σπέρματί σου»⁵.

Ὁ ναός τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Παχυμμαχιώ-

του τῆς Λίνδου ἐκτίσθηκε πιθανῶς κατά τόν
13ον αἰ. καί ἀγιογραφήθηκε. Ἀργότερα καί
κατά τό ἔτος 1393/1394 ἀνακαινίσθηκε καί
ἀγιογραφήθηκε καί πάλιν, ἐπειδή προφανῶς
οἱ παλαιότερες ἀγιογραφίες θά εἶχαν κατα-
στραφεῖ ἢ σοβαρῶς ἀλλοιωθεῖ.

Ἡ μελέτη τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καί τῶν τοι-
χογραφιῶν τοῦ μνημείου αὐτοῦ φωτίζει πολλές
πλευρές τῆς ζωῆς, τῆς τέχνης καί τῆς ἱστορίας
τῆς περιοχῆς κατά τούς μέσους χρόνους. ■

1. Ἀν. Ὀρλάνδος, ABME, τ. 6 (Ἀθῆναι 1948), σ. 84-85, εἰκ.
68-69 (κάτοψη-τομή).

2. Ἡλ. Κόλλιας, Τοιχογραφίαι Ἱπποτοκρατίας, AAA, τ. 6
(Ἀθῆναι 1973), σ. 270.

3. Τ. Γριτσόπουλος, Ἄρθρον, ΘΗΕ, τ. 2 (Ἀθῆναι 1963), στ.
980-981.

4. Γεν. 28,10-22.

5. Γεν. 28,12-13.

Ἀκολουθία εἰς εὐλογίαν Φανουρόπιτας

Αρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

Εὐλογητός ὁ Θεός ἡμῶν πάντοτε νῦν
καί ἀεί καί εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Ἀμήν.

Τρισάγιον.

Ἀπολυτίκιον.

Ἦχος α΄. Τῆς ἐρήμου πολίτης.

Φερωνύμως ἐκλάμπας, ἐκ τῆς Ρόδου
Φανούριε, ὡς φωστήρ ἀεί καταυγά-
ξεις, Ἐκκλησίας τό πλήρωμα· τὴν γνῶ-
σιν φανεροῖς γάρ τῶν κρυπτῶν, νοσή-
ματα διώκεις χαλεπά, καί παρίστασαι
ταχύτατος βοηθός, τῶν πίστει ἀναβο-
ώντων· Δόξα τῷ σέ δοξάσαντι Χριστῷ,
δόξα τῷ σέ φανερώσαντι, δόξα τῷ ἐνερ-
γοῦντι διὰ σοῦ, μέγιστα θαύματα.

Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ
καὶ Ἁγίῳ Πνεύματι.

Κοντάκιον.

Ἦχος γ΄. Ἡ Παρθένος σήμερον.

Ιερεῖς διέσωσας αἰχμαλωσίας ἀθέου
καὶ δεσμὰ συνέθλασας δυνάμει θείᾳ
θεόφρων· ἥσυχνας τυράννων θράση
γενναιοφρόνως· εὐφρανas Ἀγγέλων τά-
ξεις Μεγαλομάρτυς· διὰ τοῦτό σε τιμῶ-
μεν, θεῖε ὀπλίτα, Φανούριε ἔνδοξε.

Καὶ νῦν καί ἀεί καί εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Τῇ πρεσβείᾳ, Κύριε, πάντων τῶν ἀγί-
ων καὶ τῆς Θεοτόκου τὴν σὴν εἰρή-
νην δός ἡμῖν καὶ ἐλέησον ἡμᾶς ὡς μόνος
οἰκτίρων.

Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός...

Ἦτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιεπισκό-
που ἡμῶν ...

Ἦτι δεόμεθα, ὑπὲρ ἐλέους...

Ἦτι δεόμεθα, ὑπὲρ τῶν δούλων τοῦ
Θεοῦ

Ἦτι ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος
Θεός...

Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν.

Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱέ καὶ Λόγε τοῦ
Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὁ Ἄρτος τῆς ζωῆς,
ὁ διὰ πέντε ἄρτων καὶ δύο ἰχθύων χορ-
τάσας πολυπληθεῖ λαόν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ,
ὁ δοτήρ πάντων τῶν ἐπὶ γῆς ἀγαθῶν,
ἡ σωτηρία τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ἱκετεύο-
μέν σε ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ἡμῶν, ἵνα
εὐλογήσης τὰ δῶρα ταῦτα, ἅτινα πρὸς
τιμὴν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος καὶ
θαυματουργοῦ Φανουρίου προσεκο-
μίσθησαν· παράσχου δέ, Ἀγαθέ, τοῖς
παρασκευάσας ταῦτα καὶ τοῖς μετα-
λαμβάνουσιν ἐξ αὐτῶν, πάντα τὰ ἀνα-
γκαῖα ἐπὶ γῆς ἀγαθὰ καὶ τὴν ἐπουρά-
νιον σωτηρίαν, ἔμπλησον αὐτοὺς διὰ
τῆς εὐλογίας τῆς θείας Χάριτός σου,
κατεύθυνον τὴν ζωὴν αὐτῶν πρὸς ἐρ-
γασίαν τῶν ἐντολῶν σου, ἵνα ἀδιαλεί-
πτως ἐν εὐγνωμοσύνῃ ὑμνῶσι καὶ ἐν
ἀγαλλιάσει δοξολογῶσι τό πάντιμον
καὶ μεγαλοπρεπές ὄνομά σου, σὺν τῷ
Πατρὶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι, πρεσβεί-
αις τῆς ὑπερευλογημένης ἐνδόξου Δε-
σποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθέ-
νου Μαρίας, τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυ-
ρος Φανουρίου τοῦ θαυματουργοῦ καὶ
πάντων σου τῶν ἁγίων. Ἀμήν.

Δόξα σοι ὁ Θεός ἡ ἐλπίς ἡμῶν δόξα
σοι.

Ἀπόλυσις

Ἑκκλησιαστικές Κατασκηνώσεις 2015

Αρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

*Μ*έ την εὐλογία τοῦ Θεοῦ καί τό πα-
τρικό ἐνδιαφέρον τοῦ Μητροπολί-
του μας κ. Κυρίλλου λειτούργησαν κι ἐφέτος
γιά δέκατη ὀγδόη χρονιά οἱ Κατασκηνώσεις
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας. Ἀπό τίς 23 Ἰου-
νίου ἕως τίς 6 Αὐγούστου σέ 5 περιόδους φι-
λοξενήθηκαν πάνω ἀπό 600 ἀγόρια καί κορί-
τσια Δημοτικοῦ, Γυμνασίου καί Λυκείου.

Μέσα στό ὁμορφο καί καταπράσινο φυ-
σικό περιβάλλον τῆς Λάρδου στή νότια Ρόδο
τά παιδιά καί οἱ νέοι δέν χάρηκαν μόνον μέ
τά πολλά παιχνίδια, τά εὐγευστα φαγητά, τίς
χειροτεχνίες, τή θάλασσα, τίς παρέες καί τίς
ἐκδρομές, ἀλλά καί γέμισαν ἀπό πνευματι-
κές ἐμπειρίες μέ ἀποκορύφωμα τή συμμετοχή
τους στά Μυστήρια τῆς Ἐξομολογήσεως καί
τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Ἡ πρωινή καί ἡ βρα-
δινή προσευχή σέ πολλά παιδιά ἔγινε μιά καλή
συνήθεια καί τή συνεχίζουν καί στό σπίτι τους.
Ἡ μελέτη τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ τό πρωί καί οἱ
θεολογικές συζητήσεις τό ἀπόγευμα αὐξάνουν
τίς γνώσεις τους γιά τήν πίστη μας καί τούς
παρωθοῦν νά ἀγωνισθοῦν πνευματικά, γιά νά
τηρήσουν τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ.

Τό θέμα τῶν φετεινῶν κατασκηνώσεων
ἦταν τό ἀγιογραφικό: «ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς
ζωῆς» (Ἰω. 6,35). Διδάχθηκαν τά παιδιά πώς ὁ

Χριστός εἶναι ἡ τροφή τῆς ψυχῆς. Ἡ θεία Εὐ-
χαριστία ἀποτελεῖ τή συνέχεια τοῦ Μυστικοῦ
Δείπνου καί δωρίζει στούς πιστούς τή λύτρωση
πού πρόσφερε ἡ σταυρική θυσία τοῦ Κυρίου
μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐξηγήθηκε ἡ θεία Λει-
τουργία καί πώς μᾶς μεταφέρει μυστηριακά σ'
ὅλα τά σωτηριώδη γεγονότα τῆς ζωῆς τοῦ Κυ-
ρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀπό τή Γέννησή Του
μέχρι τό Πάθος, τήν Ἀνάσταση καί τήν Ἀνάλη-
ψή Του στούς οὐρανοῦς.

Ἐλπίζουμε ὅτι τά παιδιά δέν ἔμαθαν μόνον
κάτι περισσότερο γιά τή θρησκεία μας ἀλλά
καί ὅτι αἰσθάνθηκαν τόν Χριστό ὡς Πατέρα
καί Λυτρωτή τους. Ὁ Χριστός δέν εἶναι ἕνας
δυσπρόσιτος καί μακρινός Δημιουργός ἀλλά ὁ
προσωπικός πατέρας καί ὁ καθημερινός προ-
στάτης κάθε χριστιανοῦ. Ὅταν ὁ Χριστός κα-
τοικήσει στήν καρδιά τῶν νέων τότε θά τοὺς
δυναμώνει στόν ἀγώνα τῆς ζωῆς καί θά τοὺς
καθοδηγεῖ στό δρόμο τῆς αἰώνιας σωτηρίας.

Τά παιδιά ἔζησαν μέσα στήν ἀγάπη πολλῶν
ἐθελοντῶν. Ἡ ἀγάπη δέν ἀποτελοῦσε γι' αὐτά
μία ἀφηρημένη διδασκαλία ἀλλά μία ἐμπρακτική
ἐμπειρία. Ἄλλοι ἐθελοντές-διακονητές διακο-
νοῦσαν στό Ἀρχηγεῖο, ἄλλοι στίς ομάδες, ἄλλοι
στήν κουζίνα, ἄλλοι στίς ἀποθηῆκες, ἄλλοι στίς
προμήθειες καί στό λογιστήριο. Εὐελπιστοῦμε

ὅτι ἡ κατασκήνωση θά ἀποτελέσει γιά τά παιδιά καί τούς νέους μας ἓνα βῆμα γιά τήν καλλιέργεια τῆς καλῆς συνύπαρξης μέ τούς ἄλλους καί μία ὥθηση γιά πνευματική μεταμόρφωση καί οὐσιαστική ἐπικοινωνία μέ τόν Σωτήρα Χριστό.

Τό βοηθητικό προσωπικό ἦταν: Μάγειροι καί μαγείρισσες: Ζαράκης Σταῦρος, Βογιατζῆ Γεωργία, Ξεπαπαδάκη Εὐανθία, Ἀγγελίδου Καθολική, Κυριαζάκου Παναγιώτα, Μαυρίκου Ἰουλία, Ποτήρη Ἄννα, Μοσκιού Βασιλεία, Χατζηδάκη Ζηνοβία, Καμπούρη Ἐλένη, Σακαλή Εὐαγγελία, Μάγου Μαρία, Πεζουβάνη Σμαράγδη, Πλατέλα Αἰκατερίνη, Μιχαλάκη Καθολική, Παπανικολάου Ἐλευθερία, Κοντεκάκη Μαρία, Ἀγγέλου Ἀνθούλα, Βερικούκια Δέσποινα, Διακίδη Ἀναστασία. Γιατροί: Βάσσης Λουκάς. Νοσηλεύτριες: Φλώρου Εἰρήνη, Παυλῆ Δέσποινα. Ὁδηγός, Ναυαγοσώστης, Ἀποθηκάριος: Κλαδάκης Μιχάλης. Ἀποθηκάριοι: Λυριστής Μιχάλης, Βογιατζῆς Ἰωάννης. Λογιστής: Γιορδαμνῆς Νίκος.

Ἡ κάθε περίοδος ἀπαρτιζόταν:

Α' περίοδος: Ἀρχηγός: Ξεπαπαδάκη Στέλλα, Ὁμαδάρχισσες: Ξεπαπαδάκη Τριανταφυλλιά, Ξεπαπαδάκη Ἀναστασία, Διακαντώνη Δέσποινα, Νικολίτση Ἐλευθερία, Τσαβαρῆ Ἀνθούλα, Ράδου Μαρία, Σκόνη Μαρία.

Β' περίοδος: Ἀρχηγός: Μοίρα Γραμματική, Ὁμαδάρχισσες: Σωτηρίου Παναγιώτα, Τσανακτσίδου Ἀθηνᾶ, Κουφλῆ Δήμητρα, Παναγιώτου Ἐλευθερία, Σκανδαλιάρη Ἄννα, Βούλγαρη Ἐλένη, Μίλοβιτς Ζόριτσα.

Γ' περίοδος: Ἀρχηγός: Μανέττα Σεβαστή, Ὑπαρχηγός: Κουντούρη Ἀγγελική, Ὁμαδάρχισσες: Μιχαηλάκη-Ἀρφαρᾶ Βασιλική, Βερικούκια Δέσποινα, Μπούμπα Νομική, Κανελοπούλου Γεωργία, Σταυρῆ Μαρία, Μακαρίδου Μαρία, Εὐαγγελίδη Δήμητρα.

Δ' περίοδος: Ἀρχηγός: Λυριστής Δημήτρης, Ὑπαρχηγός: Λάνδρος Ἰωάννης, Ὁμαδάρχες: Λυριστής Βασίλειος, Λυριστής Σεβαστιανός, Λάνδρου Δημήτριος, Κεφάλας Στέφανος, Παρδαλός Μιχάλης, Βελεχέρης Βασίλειος, Γεωργακόπουλος Νικόλαος. Βοηθοί Ὁμαδάρχων: Κουμέντος Γεώργιος, Ἀναγνώστου Εὐάγγελος, Λυριστής Μάριος, Γεωργακόπουλος Βασίλειος, Μανοῦσος Δημήτριος, Μανοῦσος Θωμάς, Λουκάς Ἀντώνιος.

Ε' περίοδος: Ἀρχηγός: Γεωργιάδης Μάριος, Ὑπαρχηγός: Κονισῆς Ἡλίας, Ὁμαδάρχες: Μάντζιος Κων/νος, Ρουμπέκας Κων/νος, Βασίλας Κων/νος, Κεφάλας Στέφανος, Σαρδέλης Παναγιώτης, Βογιατζῆς Ἰωάννης, Ζουρούδης Γεώργιος. Βοηθοί Ὁμαδάρχων: Φύλλης Λοῖζος, Σαρδέλης Νικόλαος, Μήτσου Λάζαρος, Γκάντζιος Παναγιώτης, Σκανδαλιάρης Λάζαρος, Λουκάς Ἀντώνιος.

Εὐχόμαστε ὁ Κύριος, ὁ Δωρεοδότης πάντων τῶν ἀγαθῶν νά ἀνταποδόσει τόν κόπο τους καί μέ ἐπίγειες χαρές ἀλλά κυρίως μέ τήν αἰώνια σωτηρία τους. Ἀμήν.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ

ΧΡΟΝΙΚΑ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

➤ Τό ἑσπέρας τῆς Πέμπτης 7 Μαΐου ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος συνοδεύομενος ἀπό τόν Δήμαρχο τῆς πόλεως τῆς Ἐφέσου ἐπισκέφθηκε τόν χώρο τοῦ σπηλαίου τῶν Ἁγίων Ἑπτὰ Παίδων καί στή συνέχεια χοροστάτησε κατὰ τόν Ἑσπερινό τῆς ἐορτῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου στά ἐρείπια τῆς ἀρχαίας βασιλικῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Στό τέλος τοῦ Ἑσπερινοῦ ὁ Πατριάρχης μίλησε γιά τά ἱστορικά καί θεολογικά στοιχεῖα τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, πού συνεκλήθη ἐκεῖ τό ἔτος 431 καί τοὺς διαλάμψαντες Ἀγίους τῆς εὐρύτερης περιοχῆς.

➤ Τήν Παρασκευή 8 Μαΐου προέστη τῆς Πατριαρχικῆς θείας Λειτουργίας ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ τιμωμένου Ἁγίου, στή Βασιλική του, ἐντός τοῦ ἀρχαιολογικοῦ χώρου τῆς Ἐφέσου.

➤ Τήν Κυριακή 10 Μαΐου (τῆς Σαμαρείτιδος), ἐορτή τῆς Συνάξεως τῶν Ἁγίων Ἀρχιεπισκόπων καί Πατριαρχῶν τῆς Βασιλίδος τῶν Πόλεων, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος προέστη Πατριαρχικῆς καί Συνοδικῆς Θείας Λειτουργίας στόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό Ἀγ. Γεωργίου, συμπαραστατούμενος ἀπό Ἀρχιερεῖς τοῦ Θρόνου, ἐνῶ τόν θεῖο λόγο κήρυξε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως κ. Ἀμφιλόχιος. Τήν ἴδια ἡμέρα ἔλαβε χώρα τό καθιερωμένο προσκύνημα τῶν Ἀρχόντων Ὁφικιαλίων τῆς Ἀδελφότητος τῶν Ἀθηνῶν «Παναγία ἡ Παμμακάριστος».

➤ Τή Δευτέρα 8 Ἰουνίου ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Πατριάρχης μέ ὁμιλία του στήν ἀγγλική γλώσσα πού εἶχε ὡς θέμα: «Θεολογία, Οἰκολογία καί ὁ Λόγος. Μία συζήτησις σχετικῶς πρός τό περιβάλλον, τή λογοτεχνία καί τίς τέχνες», κήρυξε τήν ἐναρξή τῶν ἐργασιῶν

τοῦ Οἰκολογικοῦ Συνεδρίου, πού διοργανώθηκε ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο σέ συνεργασία μέ τό Southern New Hampshire University καί πραγματοποιήθηκε στήν Ἱ. Μονή Ἀγίας Τριάδος Χάλκης.

➤ Τά σεπτὰ Πατριαρχικά Ὄνομαστήριά του ἐόρτασε τήν Πέμπτη 11 Ἰουνίου, ἐορτή τῆς μνήμης τῶν Ἁγίων ἐνδόξων Ἀποστόλων Βαρθολομαίου καί Βαρνάβα, ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος. Ὁ Πατριάρχης χοροστάτησε καί μίλησε κατάλληλα κατὰ τόν Ἑσπερινό τῆς ἐορτῆς τήν Τετάρτη 10 Ἰουνίου στήν Ἱερά

Μονή Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ, παρουσίᾳ πλείστον Ἱεραρχῶν, πρέσβων καί πλήθους πιστῶν ἀπό τήν Πόλη καί τό ἐξωτερικό. Μετά τήν Ἀπόλυση, ὁ Πατριάρχης τέλεσε Τρισάγιο ὑπέρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Ἱερομονάχου Βαρθολομαίου Κουτλουμουσιανοῦ, τοῦ Ἱμβρίου, καί στή συνέχεια χειροθέτησε τόν Ἑλλογιμ. κ. Ἀθανάσιο Καραμπίνη, Πρύτανη τοῦ Δημοκρετίου Πανεπιστημίου Θράκης, σέ Ἀρχοντα Πρωτομαῖστορα τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας. Ἀκολούθησε δεξίωση στόν αὐτεῖο χώρο τῆς Μονῆς, κατὰ τήν ὁποία οἱ παρόντες Ἀρχιερεῖς, ὁ ἱερός Κλήρος καί οἱ πολυάριθμοι προσκυνητές ἀπό τό ἐξωτερικό καί οἱ ὁμογενεῖς ὑπέβαλαν στόν Παναγιότατο ἐόρτια σέβη καί τά συγχαρητήριά τους. Ἀνήμερα τῆς ἐορτῆς, Πέμπτη 11/6, ὁ Πατριάρχης χοροστάτησε σέ συγχοροστασία μέ Ἀρχιερεῖς τοῦ Θρόνου στόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό, ἐνῶ παρέστησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ζιμπάμπουε καί Ἀγκόλας κ. Σεραφεῖμ ἀπό τό Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηδῶνος κ. Νεκτάριος, Ἐπίτροπος τοῦ Παναγίου Τάφου στήν Πόλη, ὁ Θεοφίλ. Ἐπίσκοπος Naro-Fominsk κ. Ἰωάννης, ὡς ἐκπρόσω-

πος του Μακ. Πατριάρχου Μόσχας και πάσης Ρωσίας κ. Κυρίλλου, και ο Πανιερ. Επίσκοπος Μπάτσκας κ. Ειρηναίος, από την Εκκλησία της Σερβίας.

➤ Τό διήμερο 13 και 14 Ιουνίου ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος πραγματοποίησε τό καθιερωμένο έτήσιο προσκύνημά του στην Καππαδοκία. Τό Σάββατο 13/6 ο Πατριάρχης, αφού προσκύνησε στους Ί. Ναούς των Αγίων Κωνσταντίνου και Έλένης, Αγίου Βασιλείου, Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου και την προσφάτως ανακαινισθείσα Ίερά Μονή Αγίου Νικολάου στη Συνασό, χοροστάτησε κατά τόν Έσπερινό στον Ίερό Ναό Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Γούρδουνος (Niğde Hamamli). Μετά την απόλυση ο Πατριάρχης τέλεσε Τρισάγιο υπέρ αναπαύσεως των ψυχών «πάντων των έν Καππαδοκία τελειωθέντων και αναπαυομένων πατέρων και αδελφών ήμών. Τήν έπομένη, Κυριακή 14/6, ο Παναγιώτατος τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στον Ίερό Ναό των Εισοδίων της Θεοτόκου Άνακού (Kaymaklı-Nevşehir).

➤ Τό απόγευμα της Πέμπτης 18 Ιουνίου ή Α.Θ.Π., ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ. κ. Βαρθολομαίος παρέστη στην έναρξη του Διεθνούς Συνεδρίου «Τέλος της ζωής στον καρκίνο: Η ανατριχίλα των συνόρων», τό όποιο έλαβε χώρα από τίς 18 έως τίς 21 Ιουνίου στη Θεολογική Σχολή της Χάλκης υπό την εύλογία του Παναγιωτάτου Προκαθημένου της Όρθοδόξου Εκκλησίας. Ό Πατριάρχης έκανε την έναρκτήρια όμιλία του Συνεδρίου, τό όποιο διοργανώνεται από την Έταιρεία Μελέτης Καρκίνου Πεπτικού Συστήματος σέ συνεργασία μέ τή Διακοινοβουλευτική Συνέλευση Όρθοδοξίας και την Accademia per la Formazione. Στην έναρξη του Διεθνούς Συνεδρίου παρέστησαν οί Σεβ. Μητροπολίτες Μεσογαίας και Λαυρεωτικής κ. Νικόλαος από την Εκκλησία της Ελλάδος και Προύσης κ. Έλπιδοφόρος από τό Οικουμενικό Πατριαρχείο, Κληρικοί, Πανεπιστημιακοί καθηγητές από όλο τόν κόσμο, ιατροί και έπιστήμονες από τόν εύρύτερο χώρο της υγείας, καθώς και πλήθος κόσμου.

➤ Κατόπιν προσκλήσεως του Σεβ. Μητροπολίτου Κασσανδρείας κ. Νικοδήμου, ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος προέστη του πρώτου έορτασμού της μνήμης του Όσίου Πατρός ήμών Παΐσιου του Αγιορείτου στό Γυναικείο Ήσυχαστήριο του Εύαγγελιστού Ιωάννου του Θεολόγου στη Σουρωτή Θεσσαλονίκης, όπου βρίσκεται ο τάφος του Αγίου. Ό Οικουμενικός Πατριάρχης κ. κ. Βαρθολομαίος έφθασε στη Μονή τό βράδυ του Σαββάτου 11/7 και χοροστάτησε στό καθολικό της Μονής κατά την Επίσημη

Δοξολογία, στό τέλος της όποίας αναγνώστηκε ή Πατριαρχική και Συνοδική Πράξη της άναγραφής του μοναχού Παΐσιου στό Άγιολόγιο της Εκκλησίας. Στη συνέχεια ξεκίνησε ή Ίερά Άγρυπνία, κατά την όποία ο Παναγιώτατος χοροστάτησε κατά τόν Μ. Έσπερινό και τόν Όρθρο και προέστη της Θείας Λειτουργίας. Ό Οικουμενικός Πατριάρχης μίλησε γιά τόν Άγιο Παΐσιο στον Έσπερινό και στη Θεία Λειτουργία.

➤ Η Α. Θ. Παναγιότης ο Πατριάρχης τό Σάββατο 18 Ιουλίου χοροστάτησε κατά την τελεσθείσα Θεία Λειτουργία στό Ναύδριο της Ί. Πατριαρχικής και Σταυροπηγιακής Μονής της Θείας Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Χριστού στη νήσο Πρώτη των Πριγκιποννήσων. Ό Πατριάρχης τέλεσε Τρισάγιο υπέρ αναπαύσεως των ψυχών του Μ. Ευεργέτου του Γένους Συμεών Σινιόσογλου πού αναπαύεται στον αύλόγυρο της Μονής, και των οικείων του, καθώς και των διατελεσάντων στελεχών της Παιδοπόλεως και Στέγης έργαζομένων Νεανίδων, και στη συνέχεια τόν Άγιασμό γιά την έναρξη της φετεινής περιόδου λειτουργίας της Κατασκήνωσης.

➤ Η Α. Θ. Παναγιότης ο Πατριάρχης τή Δευτέρα 20 Ιουλίου έφθασε στό Παρίσι, προκειμένου νά συμμετάσχει, κατόπιν προσκλήσεως του Προέδρου της Γαλλικής Δημοκρατίας Francois Hollande, σέ συνέδριο γιά την κλιματική αλλαγή. Τό ίδιο βράδυ ο Πατριάρχης παρεκάθισε σέ δείπνο πού παρέθεσε ο Γάλλος Πρόεδρος στό Προεδρικό Μέγαρο των Ήλυσίων, πρós τιμήν των συνέδρων. Τήν Τρίτη 21 Ιουλίου ο Πατριάρχης έλαβε μέρος στις εργασίες του Συνεδρίου γιά την κλιματική αλλαγή, κατά την διάρκεια των όποιων μίλησαν οί κ. Jean - Paul Delevoye, Πρόεδρος του Οικονομικού, Κοινωνικού και Περιβαλλοντικού Συμβουλίου της Γαλλίας, Kofi Annan, πρ. Γεν. Γραμματέας του Ο.Η.Ε., Michael Higgins, Πρόεδρος της Ίρλανδίας, ο Πρίγκηψ Άλβέρτος του Monaco, ο Έξοχ. κ. Francois Hollande, Πρόεδρος της Γαλλικής Δημοκρατίας, ο Οικουμενικός Πατριάρχης, ο Σεβ. Καρδινάλιος Turkson, Πρόεδρος του Ποντιφικού Συμβουλίου «Δικαιοσύνη και Ειρήνη», ή κ. Ειρήνη Bokona, Γεν. Διευθύντρια της UNESCO, ο κ. Laurent Fabius, Υπουργός Έξωτερικών και Διεθνούς Άναπτύξεως, ή κ. Ségolène Royal, Υπουργός Οικολογίας, Άειφόρου Άναπτύξεως και Ένεργειας, ο κ. Nicolas Hulot, ειδικός άπεσταλμένος του Προέδρου της Δημοκρατίας γιά την προστασία του πλανήτη, ενώ ο κ. Janos Pásztor άνέγνωσε Μήνυμα του κ. Γενικού Γραμματέως του Ο.Η.Ε.. Ό κ. Hollande τίμησε ιδιαίτερως τόν Παναγιώτατο Οικουμενικό Πατριάρχη και τόν εύχα-

ρίστησε για τή συμμετοχή του, ενώ ο Παναγιώτατος εξέφρασε τις ευχαριστίες του προς τόν κ. Πρόεδρο για τήν πρόσκλησή του και για τήν πολύτιμη υποστήριξή του προς τήν Ελλάδα κατά τις πρόσφατες δύσκολες διαπραγματεύσεις της μέ τούς Εύρωπαίους εταίρους της.

➤ Ο Οικουμενικός Πατριάρχης επισκέφθηκε από Παρασκευή 24η έως Τετάρτη 29η Ιουλίου τήν γενέτειρά του Ίμβρο, όπου τό Σάββατο 25/7, συλλειτούργησε μέ τούς Σεβ. Μητροπολίτες Ίμβρου και Τενέδου κ. Κύριλλο και Μύρων κ. Χρυσόστομο στόν Ί. Ναό Αγίας Μαρίνης Σχοινοудίου, μίλησε κατάλληλα και τέλεσε μνημόσυνο υπέρ αναπαύσεως τών ψυχών τών θυμάτων τών τραγικών θαλασσιών δυστυχημάτων τά όποια συνέβησαν στήν περιοχή τοῦ Πύργου τής νήσου αντίστοιχα τόν Ιούλιο τοῦ 1950 και 1955. Τό έσπέρας ο Παναγιώτατος χοροστάτησε κατά τόν Έσπερινό στόν Ένοριακό Ναό τής Κοινότητος Γλυκέος, στό τέλος τοῦ όποίου μίλησε προς τό έκκλησίασμα και χειροθέτησε στό όφίκιο τοῦ Άρχοντος Υπομνηματογράφου τόν Ιατρό κ. Χριστοφόρο Σωφρονίου, Καρδιολόγο, από τήν Ίμβρο.

Τήν Κυριακή 26 Ιουλίου ο Πατριάρχης ιερούργησε μέ τόν οικείο Ποιμενάρχη Σεβ. Μητροπολίτη Ίμβρου και Τενέδου κ. Κύριλλο και τόν Θεοφιλ. Έπίσκοπο Άμορίου κ. Νικηφόρο, Ήγούμενο Ί. Μονής Βλατάδων Θεσσαλονίκης, στόν Ί. Μητροπολιτικό Ναό Παναγίας και έν μέσω πλήθους πιστών τέλεσε τήν εις Έπίσκοπο χειροτονίαν τοῦ έψηφισμένου Έπισκόπου Άλικαρνασσοῦ κ. Νικολάου (Σεργάκη), τόν όποιο μετωνόμασε σέ Άδριανό και άποτελεῖ τόν πρώτο Ίμβριο Έπίσκοπο πού εξέλέγη επί τών ήμερών του. Τήν Δευτέρα 27/7 ο Πατριάρχης συμπροσηυχήθηκε κατά τήν Θεία Λειτουργία, τήν όποία έτέλεσε στό πανηγυρίζον έξωκκλήσιο τοῦ Αγίου Παντελεήμονος ο Θεοφιλ. Έπίσκοπος Άλικαρνασσοῦ και εύλόγησε τήν τράπεζα πού παρατέθηκε σέ όλους μέ τά σφάγια-άφιερώματα στόν Άγιο, κατά τά παραδοσιακά έθιμα τής νήσου.

➤ Ο Πατριάρχης τοῦ Γένους προέστη και φέτος, για έκτη συνεχή φορά, τής πανηγυρικής Θείας Λειτουργίας στήν παλαιά και σεβασμία Ίερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή Παναγίας Σουμελά. Τό Σάββατο 15 Αύγουστου ο Πατριάρχης σέ άτμόσφαιρα θρησκευτικής έξάρσεως τέλεσε τήν πανηγυρική Θεία Λειτουργία στόν αύλειο χώρο τής λελαξευμένης επί τοῦ Όρους Μελά ιστορικής Μονής. Συλλειτούργησε μέ τούς Σεβ. Μητροπολίτες Ταλ-

λίνης και πάσης Έσθονίας κ. Στέφανο, έπικεφαλής τής Αύτονόμου Έκκλησίας τής Έσθονίας, και Κωνσταντίας-Άμμοχώστου τής Κύπρου κ. Βασίλειο, ενώ παρέστησαν συμπροσευχόμενοι ο Σεβ. Μητροπολίτης Ίταλίας κ. Γεννάδιος και πολλοί έπίσημοι, καθώς και πολυπληθής άντιπροσωπεία τών ανά τόν κόσμο Όμοσπονδιών Ποντιακών Σωματείων και από τήν Παμποντιακή Όμοσπονδία Ελλάδος.

➤ Τήν Κυριακή 23 Αύγουστου, ήμέρα τής Απόδοσης τής μεγάλης έορτής τής Κοιμήσεως τής Θεοτόκου, ο Πατριάρχης ιερούργησε για πρώτη φορά στά έρείπια τής ιστορικής Μονής τής Παναγίας Φανερωμένης στή χερσόνησο τής Κυζίκου. Μαζί του συλλειτούργησαν οί Σεβ. Μητροπολίτες Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος και Σηλυβρίας κ. Μάξιμος.

➤ Συγκλήθηκε από 29 Αύγουστου μέχρι και 2 Σεπτεμβρίου στόν Ίερό Ναό Αγίας Τριάδος Σταυροδρομίου Κωνσταντινουπόλεως ή σεβασμία Ίεραρχία τοῦ πανσέπτου Οικουμενικού Θρόνου «έκ τών τής οικουμένης περάτων», υπό τήν Προεδρεία τοῦ Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου μέ σκοπό τήν άμοιβαία γνωριμία και έπικοινωνία τών Σεβασμιωτάτων και Θεοφιλεστάτων Άρχιερέων τοῦ Οικουμενικού Πατριαρχείου, και έπειτα ή ένήμερώσή τους και ή άναταλλαγή άπόψεων για έπίκαιρα έκκλησιαστικά θέματα, όπως ή πορεία προς τήν Άγία και Μεγάλη Σύνοδο, ή λειτουργία τών έκασταχοῦ τής όρθόδοξου διασποράς έπισκοπικών Συνελεύσεων, οί μετά τών έτεροδόξων θεολογικοί διάλογοι κ.ά. Τήν Τρίτη 1η Σεπτεμβρίου τελέσθηκε στόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό τοῦ Αγίου Γεωργίου ή Θεία Λειτουργία επί τή ένάρξει τοῦ νέου Έκκλησιαστικού έτους, χοροστατοῦντος τοῦ Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου και συγχοροστατούντων τών Ίεραρχών τοῦ Θρόνου. Κατά τή διάρκεια τής Θείας Λειτουργίας άνεγνώσθη από τόν Άρχιγραμματέα τής Αγίας και Ίεράς Συνόδου, Πανοσιολογιώτατο Αρχιμ. κ.κ. Βαρθολομαίο Σαμαρά, τό Σεπτό Πατριαρχικό Μήνυμα τοῦ Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου επί τή ήμέρα προσευχής για τήν προστασία τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος και όλοκληρου τής κτίσεως. Μετά τό πέρας τής Θείας Λειτουργίας, πραγματοποιήθηκε ή Τελετή τής Ίνδίκτου κατά τή διάρκεια τής όποίας ή Α.Θ.Π. ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος άνέγνωσε τήν καθιερωμένη εύχή και Πράξη τής νέας Ίνδικτιώνος, τήν όποία και στή συνέχεια υπέγραψε μαζί μέ τούς ύπολοίπους Σεβ. Άρχιερείς πού παρέστησαν κατά τή διάρκεια τής Θείας Λειτουργίας.

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ - ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ

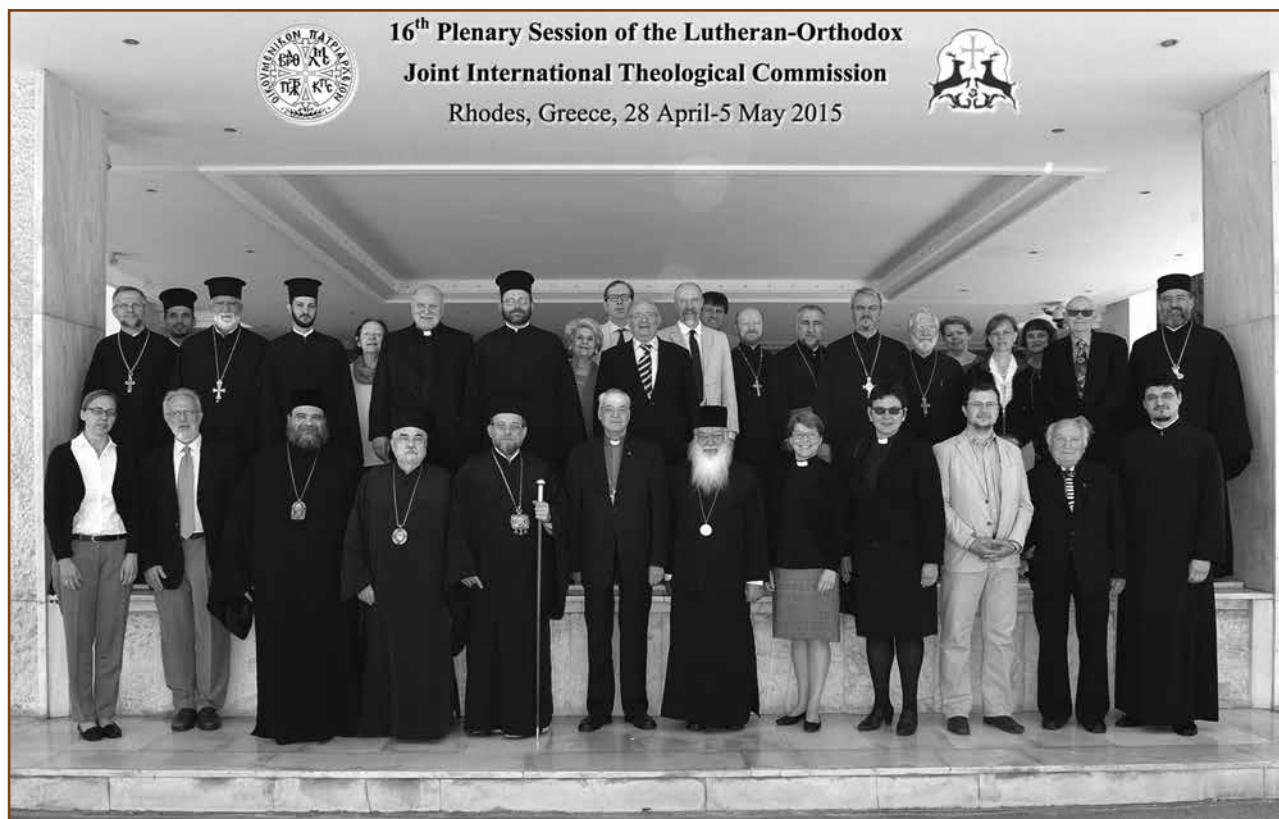
Στή Ρόδο, μεταξύ 28ης Απριλίου και 5ης Μαΐου πραγματοποιήθηκε η 16η συνάντηση της Διεθνούς Όλομέλειας του επίσημου Θεολογικού Διαλόγου μεταξύ της Όρθοδόξου Εκκλησίας και της Παγκόσμιας Λουθηρανικής Όμοσπονδίας. Η συνάντηση φιλοξενήθηκε από τό Οικουμενικό Πατριαρχείο, υπό την αιγίδα του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας, στο ξενοδοχείο Ρόδος Πάλας, μέ την εύγενή χορηγία των ιδιοκτητών Βασιλείου και Άντωνίου Καμπουράκη. Τής συναντήσεως προήδρευσαν, από την Όρθόδοξη πλευρά ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σασίμων κ. Γεννάδιος και από την Λουθηρανική ο Έπίσκοπος Christoph Klein.

Οί 16 Όρθόδοξοι συμμετέχοντες εκπροσωπούσαν τά Πατριαρχεία Κωνσταντινουπόλεως, Άλεξανδρείας, Άντιοχείας, Ίεροσολύμων, Μόσχας, Σερβίας, Ρουμανίας και Γεωργίας, τίς Έκκλησίες της Κύπρου, Ελλάδος, Πολωνίας, Άλβανίας και

Τσεχίας. Οί 10 Λουθηρανοί συμμετέχοντες εκπροσωπούσαν διάφορα μέλη Έκκλησιών της Παγκόσμιας Λουθηρανικής Όμοσπονδίας (Ρουμανίας, Άμερικής, Νορβηγίας, Γερμανίας, Αύστραλίας, Πολωνίας, Γαλλίας, και Φινλανδίας).

Η Όλομέλεια μελέτησε κείμενα και πρακτικά από τίς προηγούμενες προπαρασκευαστικές συναντήσεις του Λονδίνου (2012), του Σιμπίου Ρουμανίας (2013), και του Ταλλίν (2014) σχετικά μέ τό Μυστήριο της Ίερωσύνης και την κατανόησή του από την Όρθόδοξη και Λουθηρανική Παράδοση, και πιο συγκεκριμένα, σχετικά μέ την Λουθηρανική αντίληψη για την χειροτονία των γυναικών και την Όρθόδοξη κατανόηση για τόν ρόλο και τη θέση της γυναίκας στη ζωή της Έκκλησίας και τό ζήτημα της χειροτονίας των γυναικών στον Όρθόδοξο κόσμο.

Οί διεξοδικές συζητήσεις αποκάλυψαν την ανάγκη για περαιτέρω έρευνα βασιζόμενη κυρίως στην Άγία Γραφή, στην διδασκαλία της πρώτης Έκκλη-

σίας και στην Αποστολικότητα της Έκκλησίας σχετικά με τό Μυστήριο της Ίερωσύνης στις δύο παραδόσεις.

Η επόμενη προπαρασκευαστική συνάντηση της Όλομέλειας, πού έχει προγραμματιστεί για τό 2016 και θά φιλοξενηθεί και πάλι από την Όρθόδοξη Έκκλησία, θά ασχοληθεί με θέματα πού έχουν ήδη συζητηθεί αλλά δέν έχουν αναπτυχθεί πλήρως έτσι ώστε νά υπάρξει μιά τελική έκθεση σχετικά με τό Μυστήριο της Ίερωσύνης και την Χειροτονία στη ζωή της Έκκλησίας.

Οί συμμετέχοντες στην συνάντηση παρέστησαν την Κυριακή 3 Μαΐου στην Θεία Λειτουργία στον Καθεδρικό ιερό Ναό του Εύαγγελισμού της Θεοτόκου, της οποίας προέστη ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ταμασού και Όρεινης κ. Ήσαϊας.

ΚΟΥΡΑ ΜΟΝΑΧΟΥ

Στην ιερά Μονή Ύπεραγίας Θεοτόκου Παραμυθίας, κατά τόν Έσπερινό της Έορτής της Πεντηκοστής, χοροστατούντος του Θεοφιλεστάτου Έπισκόπου Αβύδου κ. Κυρίλλου, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας προέβη στην κουρά (ρασοφορία) του Μιχαήλ Τσαβαρή, στον οποίο δόθηκε τό όνομα Ίωσήφ. Ο Σεβασμιώτατος στην όμιλία του εύχήθηκε τά δέοντα στον νέο μοναχό και εξέφρασε την ικανοποίηση και την χαρά του για την πρόοδο της ιεράς Μονής. Κατά την δεξίωση στο συνοδικό της ιεράς Μονής ο Ήγούμενος, Αρχιμανδρίτης του Οικουμενικού Θρόνου π. Σεραφείμ Παρχαρίδης καλωσόρισε τόν Θεοφιλέστατο Έπίσκοπο Αβύδου και εύχαρίστησε τόν Σεβασμιώτατο για την άνύστακτη

μέριμνα πού επιδεικνύει προς τίς ιερές Μονές της Έπαρχίας του και την αγάπη με την οποία περιβάλλει την Αδελφότητα.

ΕΛΕΥΣΗ ΤΙΜΙΑΣ ΚΑΡΑΣ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΝΙΚΗΤΑ ΤΟΥ ΝΙΣΥΡΙΟΥ

Τήν Τετάρτη 18 Ίουνίου η ιερά μας Μητρόπολη είχε την εύλογία νά υποδεχθεί την τιμία Κάρα του Αγίου Νεομάρτυρος Νικήτα του Νισυρίου, την οποία μετέφερε ο Ήγούμενος της Μονής Ίβήρων του Αγίου Όρους Αρχιμ. κ. Ναθαναήλ. Η τιμία Κάρα μεταφέρθηκε τό μεσημέρι της Τετάρτης στο «Νισυρικό σπίτι» και από εκεί, πρό της ένάρξεως του Έσπερινού, στον Καθεδρικό ιερό Ναό Εύαγγελισμού της Θεοτόκου. Η επίσημη ύποδοχή, παρουσία των τοπικών Αρχών, έγινε στο Μανδράκι και στη συνέχεια με λιτανευτική πομπή μεταφέρθηκε στον Ναό, όπου έψάλη Δοξολογία και ακολούθησε ιερά Αγρυπνία. Η τιμία Κάρα παρέμεινε μέχρι τό απόγευμα της Πέμπτης 19 Ίουνίου. Ο Σεβασμιώτατος εύχαρίστησε τόν πανοσιολογιώτατο Καθηγούμενο των Ίβήρων για την αποδοχή της προσκλήσεως νά περάσει η τιμία Κάρα του Αγίου από την Ρόδο.

Ο Σεβασμιώτατος, ύστερα από πρόσκληση του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κώου και Νισύρου κ. Ναθαναήλ, έλαβε μέρος στις έορταστικές εκδηλώσεις, πού πραγματοποιήθηκαν στην Νίσυρο κατά την μνήμη του Αγίου, των οποίων προέστη ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Γέρων Δέρκων κ. Απόστολος.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΙΕΡΩΝ ΝΑΩΝ

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας έτέλεσε τά Έγκαίνια των ιερών Ναών:

• Τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ὁσίου Σάββα τοῦ Ἁγιασμένου, τόν ὁποῖο ἀνήγειρε στήν ἱερά Μονή Γενεσίου τῆς Θεοτόκου Σκιαδίου τό ζεῦγος Ἀλεξάνδρου καί Μαρουλίτσας Νικολῆ εἰς μνημόσυνον τοῦ γιου τους Βασιλείου-Σάββα, τήν Δευτέρα 22 Ἰουνίου. Στό φυτό τῆς ἐγκαινiasθείσης ἀγίας Τραπεζῆς κατετέθησαν τά τίμια λείψανα τῶν Ἀγίων: Μεγαλομάρτυρος Παντελέημονος τοῦ Ἰαματικοῦ καί τῶν Ἱερομαρτύρων Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καί Ἰσιδώρου τοῦ ἐν Βαλῇ τῆς Κρήτης. Στήν ὁμιλία του ἀναφέρθηκε στήν σημασία τῶν Ἐγκαινίων, ἐξέφρασε τόν ἔπαινο καί τήν εὐαρέσκειά τῆς Ἐκκλησίας στούς εὐσεβεῖς κτίτορες, ἐξαίροντας ἰδιαίτερα τήν ἀπόφασή τους νά οἰκοδομήσουν τόν ἱερό Ναό στόν περίβολο τῆς ἱερᾶς Μονῆς καί νά τόν ἀποδώσουν στήν Ἐκκλησία, εὐχαρίστησε τόν Ἡγούμενο π. Γεννάδιο καί ὅλους ὅσοι συνήργησαν στήν οἰκοδομή καί τόν καλλωπισμό τοῦ νέου Ναοῦ. Μετά τήν Θεία Λειτουργία τελέστηκε ὁ ἀγιασμός τῶν Ἐγκαινίων τῆς νέας τράπεζας τῆς ἱερᾶς Μονῆς, στήν ὁποία στή συνέχεια παρετέθη ἑορταστικό γεῦμα.

• Τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἀγίου Ἀποστόλου Φιλίππου τοῦ Διακόνου τῆς Ἑνορίας Λάρδου, ὁ ὁποῖος θά πανηγυρίζει καί τήν μνήμη τοῦ Ἀγίου Νεομάρτυρος Σταματίου (16 Αὐγούστου), τό Σάββατο 4 Ἰουλίου. Ὁ ἱερός Ναός ἀνηγέρθη σέ οἰκόπεδο πού δώρισε τό ζεῦγος Γεωργίου καί Δέσποινας Καλαθενοῦ ἀπό τόν Ἰωάννη Χατζηλαζάρου καί τόν Γεώργιο Κουκουβάη εἰς μνημόσυνον τοῦ Φιλίππου Κουκουβάη. Στό φυτό τῆς ἐγκαινiasθείσης ἀγίας Τραπεζῆς κατετέθησαν τά τίμια λείψανα τῶν Ἀγίων: Μεγαλομάρτυρος Παντελέημονος τοῦ Ἰαματικοῦ καί τῶν Ἱερομαρτύρων Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καί Ἰσιδώρου τοῦ ἐν Βαλῇ τῆς Κρήτης. Στήν ὁμιλία του ὁ Σεβασμιώτατος ἐπήνεσε τόν ζήλο τῶν εὐσεβῶν κτιτόρων καί εὐχήθηκε ὑπέρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν Σταματίου Καλαθενοῦ καί Φιλίππου Κουκουβάη.

• Τήν Δευτέρα, 20 Ἰουλίου, τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ Προφήτου Ἡλίου Μαλῶνας, ὁ ὁποῖος ἀνηγέρθη ἀπό τούς κατοίκους τοῦ χωριοῦ κοντά στά θεμέλια παλαιοῦ Ναοῦ τοῦ Ἀγίου, σέ περίοπτη θέση μέ θέα τόν κόλπο τῆς Καλάθου. Στό φυτό τῆς ἐγκαινiasθείσης ἀγίας Τραπεζῆς κατετέθησαν τά τίμια λείψανα τῶν Ἀγίων: τῶν Μαρτύρων Πρόβου, Ταράχου καί Ἀνδρονίκου, τῶν Ἱερομαρτύρων Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως καί Ἰσιδώρου τοῦ ἐν Βαλῇ τῆς Κρήτης.

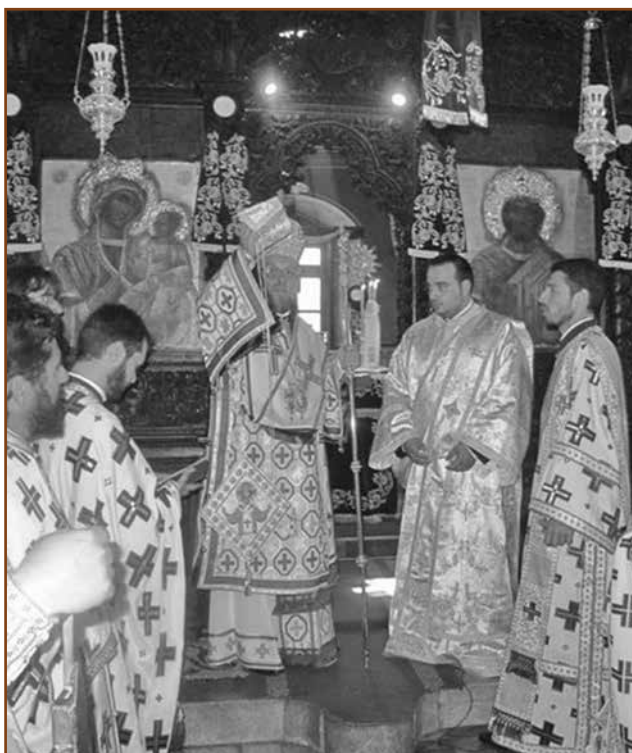

• Τήν Πέμπτη, 6 Αὐγούστου, ἑορτή τῆς Θείας τοῦ Σωτῆρος Μεταμορφώσεως, τά ἐγκαίνια τοῦ φερωνύμου ἱεροῦ Ναοῦ, ἐξωκκλησίῳ τῆς ἐνορίας

Ταξιάρχων Μαριτσῶν, μέ λείψανα τῶν Ἀγίων: Ἱερομαρτύρων Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως καί Παρθενίου τοῦ Παγκώστα καί τῶν Ὁσιομαρτύρων Πατέρων τῆς Λαύρας τοῦ Ὁσίου Θεοδοσίου. Ὁ ἐν λόγῳ ἱερός Ναός εἶναι κτίσμα τοῦ 14ου αἰῶνα καί ἀποτελεῖ χαρακτηριστικό δείγμα τῶν Ναῶν τῆς Ρόδου αὐτῆς τῆς περιόδου.

Τό Σάββατο, 22 Αὐγούστου, τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Νικολάου Ἐπισκόπου Μύρων, ὁ ὁποῖος ἀνηγέρθη πάνω σέ βράχο στό ἀλιευτικό καταφύγιο Κολυμπίων ἀπό τοὺς ἀλιεῖς τῆς περιοχῆς μέ πρωτοστάτη τόν κ. Ἰωάννη Μανουσάκη. Στό φυτό τῆς ἀγίας Τραπεζῆς κατετέθησαν τά λείψανα τῶν Ἀγίων: Εὐαγγελιστοῦ Λουκά, Ἱερομάρτυρος Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως καί τῶν Νεομαρτύρων Γαβριήλ καί Κερμιδώλους.

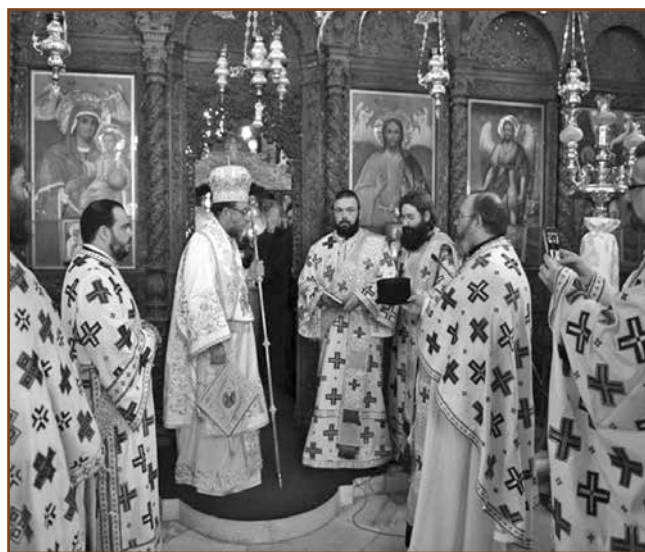
ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΕΣ ΚΛΗΡΙΚΩΝ

Τήν Τετάρτη 24 Ἰουνίου, ἑορτή τοῦ Γενεσίου τοῦ Τιμίου Προδρόμου, κατά τήν Θεία Λειτουργία στόν ἐνοριακό ἱερό Ναό Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου πόλεως Ρόδου, ὁ Σεβασμιώτατος προέβη στήν χειροτονία σέ Διάκονο τοῦ Σταματίου Παπαγεωργίου, στόν ὁποῖο ἔδωσε τό ὄνομα Εὐτύχιος. Ὁ νέος Διάκονος, ὁ ὁποῖος εἰσήλθε στόν ἕγγαμο κλῆρο τῆς ἱερᾶς μας Μητροπόλεως, κατάγεται ἀπό τήν κωμόπολη τῶν Καλυθιῶν.

Τό Σάββατο 18 Ἰουλίου, στόν Καθεδρικό ἱερό Ναό τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, ἐχειροτόνησε σέ Πρεσβύτερο τόν Διάκονο π. Κωνσταντῖνο Χατζημιχαήλ, ὁ ὁποῖος θά ὑπηρετήσῃ τήν Ἐκκλησία ὡς Ἐφημέριος στήν Ἑνορία Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἰαλυσοῦ (Τριαντῶν).

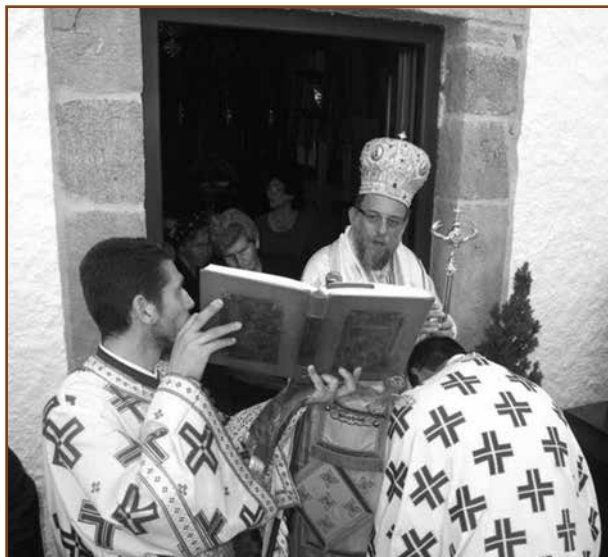

Ἐπίσης, τό Σάββατο, 1η Αὐγούστου, στόν ἐνοριακό ἱερό Ναό Ἀγίου Νικολάου Παραδεισίου, ἐτέλεσε τήν χειροτονία σέ Διάκονο τοῦ Βασιλείου Κάλφα, στόν ὁποῖο ἔδωσε τό ὄνομα Φιλόθεος. Ὁ π. Φιλόθεος, ὁ ὁποῖος εἰσήλθε στόν ἕγγαμο κλῆρο τῆς Ἱερᾶς μας Μητροπόλεως, κατάγεται ἀπό τήν κωμόπολη τοῦ Παραδεισίου.

Ὁ Σεβασμιώτατος στίς προσφωνήσεις του ἐξήρε τήν ἀπόφαση τῶν νέων Κληρικῶν νά ὑπηρετήσουν τήν Ἐκκλησία σέ δύσκολα χρόνια καί εὐχήθηκε νά ἐργαστοῦν μέ ὅλες τίς δυνάμεις τους γιά νά δοξάζεται τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἀπό τοὺς ἀν-

θρώπους, πού ἡ Ἐκκλησία τούς ἀναθέτει νά διακο-
νήσουν.

ΑΠΟΝΟΜΗ ΟΦΦΙΚΙΩΝ

Τήν Δευτέρα 29 Ἰουνίου, μνήμη τῶν Πρωτοκο-
ρυφαίων Ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου, ὁ Σεβα-
σμιώτατος χοροστάτησε κατά τόν Ὅρθρο καί τέ-
λεσε τήν Θεία Λειτουργία στόν ὁμώνυμο ἱερό Ναό
τῆς Ἑνορίας Μαλῶνας (περιοχή Χαρακίου) καί
ἀπένειμε τό ὀφίκκιο τοῦ Σταυροφόρου Οἰκονόμου
στόν ἀπό ἑνδεκαετίας Ἐφημέριο τῆς Ἑνορίας π.
Παῦλο Μουστακέλλη.

Ἐπίσης, τήν 1η Αὐγούστου κατά τήν Θεία Λει-
τουργία στόν ἐνοριακό ἱερό Ναό Ἀγίου Νικολάου

Παραδεισίου, προεχίρισε σέ Σταυροφόρο Οἰκονό-
μο τόν καταγόμενο ἀπό τό Παραδείσι π. Παναγιώ-
τη Περάκη, Ἐφημέριο Φανῶν.

Ο ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Σεβασμιωτάτου
Μητροπολίτου Γορτύνης καί Ἀρκαδίας κ. Μακα-
ρίου ὁ Σεβασμιώτατος προέστη τῆς πανηγύρεως
τοῦ Ἀγίου Ἱερομάρτυρος Κυρίλλου Ἐπισκόπου
Γορτύνης στό ὁμώνυμο χωριό τῶν Ἀστερουσί-
ων τήν Πέμπτη 9 Ἰουλίου. Τήν ἴδια ἡμέρα μετέ-
βη στήν πανηγυρίζουσα τήν μνήμη τῶν κτιτόρων
τῆς Ὀσίων ἀταδέλφων Παρθενίου καί Εὐμενίου
ιερά Μονή Κουδουμᾶ, προέστη τοῦ πανηγυρικοῦ
Ἑσπερινοῦ καί τήν ἐπομένη τῆς Θείας Λειτουργί-
ας, συλλειτουργούντων τοῦ οἰκείου Ποιμενάρχου
Σεβασμιωτάτου Μακαρίου καί τῶν Σεβασμιωτά-
των Μητροπολιτῶν Κυδωνίας καί Ἀποκορώνου κ.
Δαμασκηνοῦ καί Αὐστρίας κ. Ἀρσενίου. Στίς ὁμιλί-
ες του ἀναφέρθηκε ἰδιαίτερως στήν θαυμαστή πρό-
οδο κατά τά τελευταῖα χρόνια τῆς ἱεράς Μονῆς, μέ
τήν ὁποία συνδέεται πνευματικά ἀπό τά ἐφηβικά
του χρόνια, εὐχαρίστησε τόν ἅγιο Γορτύνης γιά
τήν πρόσκληση καθῶς τόν ἤγουμενο π. Μακάριο
καί τήν περί αὐτόν ἀδελφότητα γιά τήν ὑποδοχή
καί τήν φιλοξενία καί ἐμνημόνευσε τοῦ ἀοιδίμου
Ἀρχιμανδρίτου Μακαρίου Πιταροκοίλη, ὁ ὁποῖος
ἐπί σειρά ἐτῶν ἡγουμένευσε στήν ἱερά Μονή καί
ἀνήγειρε τόν Ναό τῶν Ὀσίων.

Τήν ἐπομένη, 11 Ἰουλίου, ἔλαβε μέρος στά
ἐγκαίνια τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἀγίου Γερασίμου τοῦ
Παλλαδᾶ, Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, τά ὁποῖα
ἐτέλεσε ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀλεξανδρεί-
ας κ.κ. Θεόδωρος.

Ὁ Μακαριώτατος πρό τῆς ἀπολύσεως τῆς
Θείας Λειτουργίας προεχίρισε σέ Ἀρχιμανδρί-
τη τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ Θρόνου τόν ἐξ Οὐγκάντας
Κληρικό τῆς Μητροπόλεώς μας π. Σίλβεστρο Κι-

σίτου, ό όποίος θά διακονήσει τήν Έκκλησία στήν πατρίδα του.

ΣΥΝΑΥΛΙΑ

Τό βράδυ τής Κυριακής 23 Αύγούστου πραγματοποιήθηκε στό ύπαίθριο άμφιθέατρο τής τάφρου «Μελίνα Μερκούρη» συναυλία γιά τούς σκοπούς του Γενικού Φιλοπτώχου Ταμείου τής Ίερās Μητροπόλεως. Στήν συναυλία, τήν όποία παρακο-

λούθησαν έκατοντάδες συμπολίτες μας, έλαβαν μέρος τό πολυμελές μουσικό σχήμα «Μενεξέδες» τής Ίερās Μητροπόλεως, υπό τήν δεύθυνση του κ. Εύσταθίου Μανούσου, τοπικά χορευτικά συγκροτήματα, τραγούδησαν μέλη του μουσικού σχήματος καί ό τραγουδιστής Γεώργιος Κοινούσης. Ό Σεβασμιώτατος εύχαρίστησε όλους όσοι συνετέλεσαν στήν έπιτυχημένη διοργάνωση καί τόνισε τόν ιερό σκοπό γιά τόν όποίο έγινε ή έκδήλωση.

ΚΙΝΗΣΗ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

ΜΑΪΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2015

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης:

A. Έχοροστάτησε κατά την Άκολουθία του Έσπερινού στους Ί. Ναούς: 1. Αποστόλου Ίωάννου του Θεολόγου (Καλογραιών) (7/5), 2. Αναλήψεως πόλεως Ρόδου (20/5), 3. Ίερά Μονή Θαρρίου (23/5), 4. Αγίου Δημητρίου παλαιού Κοιμητηρίου (29/5), 5. Ίερας Μονής Παραμυθίας (30/5), 6. Αγίας Τριάδος Μανδρικου (31/5), 7. Προφήτου Άμώς Καλυθιών (14/6), 8. Καθεδρικών Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου (18/6), 9. Αποστόλου Παύλου Λίνδου (28/6), 10. Αγίων Αναργύρων πόλεως Ρόδου (30/6), 11. Ίερας Μονής Παντανάσσης (1/7), 12. Αγίου Ραφαήλ Αρχαγγέλου (2/7), 13. Αγίας Κυριακῆς Καλάθου (6/7), 14. Ίερας Μονής Ταξιάρχου Μιχαήλ Καμυρί (12/7), 15. Αγίας Μαρίνης Άπολακκιάς (16/7), 16. Ίερας Μονής Αγίου Φιλήμονος Άρνίθας (20/7), 17. Αγίας Άννης Καλαβάρδων (24/7), 18. Αγίου Παντελεήμονος Σιάνων (26/7), 19. Όσίας Ειρήνης Χρυσοβαλάντου Ίερας Μονής Παντανάσσης (27/7), 20. Αγίου Σίλα (Σουλᾶ) Σορωνῆς (29/7), 21. Κοιμήσεως Θεοτόκου Κρεμαστής (2/8, 4/8, 7/8, 9/8, 11/8, 14/8, 22/8), 22. Κοιμήσεως Θεοτόκου Ίαλυσου (3/8, 9/8, 13/8), 23. Μεταμορφώσεως Σωτήρος Φανῶν (5/8), 24. Αγίας Σκέπης-Αγίου Εὐθυμίου πόλεως Ρόδου (8/8), 25. Ίερας Μονής Έλεούσης Καλυθιών (10/8), 26. Αγίου Μερκουρίου Ίστριου (15/8).

B. Έχοροστάτησε κατά τόν Όρθρο καί ἐτέλεσε τήν Θεία Λειτουργία στους Ί. Ναούς: 1. Καθεδρικών Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου (3/5, 24/5, 14/6, 12/7, 18/7), 3. Αγίου Νικολάου Παραδεισίου (5/5, 1/8), 4. Ίωάννου του Θεολόγου Βατίου (8/5), 5. Αγίου Χριστοφόρου Άσγούρου (9/5), 6. Κοιμήσεως Θεοτόκου Άφάντου (10/5), 7. Αγίου Γεωργίου Κάτω πόλεως Ρόδου (17/5), 8. Αγίου Γεωργίου Παραδεισίου (20/5), 9. Αναλήψεως του Κυρίου πόλεως Ρόδου (21/5), 10. Ταξιάρχων Δημοτικού Κοιμητηρίου (30/5), 11. Όσίου Σάββα Ίερας Μονής Σκιαδίου (22/6), 12. Ταξιάρχων Ίερας Μονής Παραμυθίας (28/6), 13. Αγίων Αποστόλων Χαρακίου (29/6), 14. Αγίων Αποστόλων πόλεως Ρόδου (30/6), 15. Αγίων Αναργύρων πόλεως Ρόδου (1/7), 16. Ίερας Μονής Παντανάσσης (2/7), 17. Αποστόλου Φιλίππου Λάρδου (4/7), 18. Αγίας Ειρήνης Όρφανοτροφείου Θηλέων (5/7), 19. Αγίας Μαρίνης Παραδεισίου (17/7), 20. Κοιμήσεως Θεοτόκου Ίαλυσου (19/7, 15/8), 21. Προφήτου Ήλιου Μαλώνας (20/7), 22. Αγίας Παρασκευῆς Κατταβιάς (26/7), 23. Αγίου Παντελεήμονος πόλεως Ρόδου (27/7), 24. Κοιμήσεως Θεοτόκου Άσκληπειοῦ (2/8), 25. Μεταμορφώσεως Σωτήρος Μαριτσῶν (6/8), 26. Αγίου Νεκταρίου Φαληρακίου (9/8), 27. Κοιμήσεως Θεοτόκου Μεσαναγροῦ (16/8), 28. Αγίου Νικολάου Κολυμπίων (22/8).

ΕΝΩΣΙΣ ΙΕΡΟΨΑΛΤΩΝ ΡΟΔΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ

ΙΕΡΟΨΑΛΤΙΚΑ ΝΕΑ

www.ieropsaltesrodou.gr

Μέ πίστη καί ἀφοσίωση στό ὑψηλό λειτούργημα πού ἐπιτελοῦν οἱ Ἱεροψάλτες μας συνεχίστηκαν οἱ δραστηριότητες τοῦ συλλόγου.

Μετά τήν πασχαλινή καί ὑπέροχη Ἀναστάσιμη περίοδο τά μέλη τοῦ συλλόγου συμμετείχαν σέ ἐκδηλώσεις καί πανηγυρίζοντες ναούς, ὅπου μέ σεμνότητα καί εὐλάβεια ἀπέδωσαν ὕμνους τοῦ Πεντηκοσταρίου καί τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν.

Πιστοί στήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας καθ' ὅλη τή διάρκεια τοῦ καλοκαιριοῦ τά μέλη τοῦ συλλόγου ἦσαν παρόντα σ' ὅλες σχεδόν τίς ἀκολουθίες τῶν ναῶν, πού πανηγύριζαν, ἀλλά καί στίς Παρακλήσεις τῆς Παναγίας μας τόν Δεκαπενταῦγουστο, ὅπου μέ τή χοροστασία τοῦ Ποιμενάρχη μας ἦσαν ἰδιαίτερα λαμπρές.

Τέλος Ἰουνίου πραγματοποιήθηκε ἡ τελετή λήξης τοῦ σχολικοῦ ἔτους τῆς σχολῆς βυζαντινῆς μουσικῆς, πού λειτουργεῖ ὑπό τήν αἰγίδα τῆς Ἱερᾶς μας Μητροπόλεως σέ συνεργασία μέ τόν σύλλογο Ἱεροψαλτῶν Ρόδου, κατά τήν ὁποία μετά ἀπό ἓνα σύντομο ἀπολογισμό τῆς χρονιάς ἀπό τόν πρόεδρο τοῦ συλλόγου κ. Στέργο Παρασκευᾶ, οἱ σπουδαστές τῆς σχολῆς ἀπέδωσαν ὕμνους καί παραδοσιακά τραγούδια μέ μεγάλη ἐπιτυχία δίνοντας ἓνα διαφορετικό τόνο στήν τελετή λήξης. Τήν ἐκδήλωση τίμησε μέ τήν παρουσία του ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης κ. Κύριλλος δείχνοντας ἔτσι τό ἐνδιαφέρον του γιά τή λειτουργία τῆς σχολῆς. Στό σύντομο χαιρετισμό του ὁ Μητροπολίτης μας ἐξέφρασε τήν ἱκανοποίησή του γιά τό ἔργο πού ἐπιτελεῖται στή σχολή καί τή συμμετοχή νέων ἀνθρώπων ἀλλά καί τίς εὐχαριστίες του στούς καθηγητές καί στούς ἐργαζόμενους στή σχολή γιά τήν προσφορά τους στό μεγάλο καί θεάρεστο αὐτό ἔργο.

Ἀξιοσημεῖωτο γεγονός γιά τόν σύλλογο ὑπῆρξε ἡ ἔγκριση ἀπό τό εἰρηνοδικεῖο Ρόδου τῆς πρώτης τροποποίησης τοῦ καταστατικοῦ του μετά ἀπό 67 χρόνια σύμφωνα μέ τήν ὑπ' ἀριθ. 204/2015 ἀπόφασή του μέ κυριότερο τό ἄρθρο τῆς μετονομασίας ἀπό «ΕΝΩΣΗ ΙΕΡΟΨΑΛΤΩΝ ΡΟΔΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ» σέ «ΣΥΛΛΟΓΟ ΙΕΡΟΨΑΛΤΩΝ ΡΟΔΟΥ 'ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΟΥΤΑΦΗΣ'», μέ τό ὁποῖο ἀποδώσαμε τό ἐλάχιστο στόν μεγάλο μουσικοδιδάσκαλο τῆς ἰδιαίτερης πατρίδας μας γιά τήν προσφορά του στά δύσκολα χρόνια πρίν καί μετά τήν ἐνσωμάτωση τῆς Δωδεκανήσου. Βέβαια τροποποιήθηκαν καί τά ὑπόλοιπα ἄρθρα γιά νά μπορεῖ ὁ σύλλογος νά λειτουργεῖ ἀπρόσκοπτα σύμφωνα μέ τίς νέες συνθήκες καί τά δεδομένα τῆς ἐποχῆς μας ἀλλά πάντα μέ ἀπόλυτο σεβασμό στήν ἱστορία, τήν παράδοση καί τήν προσφορά τῶν Ἱεροψαλτῶν.

Ὁ σύλλογος συνεχίζει τό ἔργο του ἐν ὧσει τῶν νέων ὑποχρεώσεων του γιά διάφορες ἐκδηλώσεις πού σύντομα θά ἀνακοινωθοῦν, ἀλλά καί μέ τήν προετοιμασία λειτουργίας τῆς σχολῆς βυζαντινῆς μουσικῆς γιά τή νέα χρονιά. Οἱ ἐγγραφές ξεκίνησαν καί ὅσοι ἐνδιαφέρονται μποροῦν νά ἀπευθύνονται στά τηλ.: 693220378, 6982235951 καί 6932383187 ἢ στά γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ καλοῦμε ὅλους νά βοηθήσουν τό ἔργο τῆς σχολῆς, πού σκοπὸ ἔχει τή διάδοση καί διάσωση τῆς πατροπαράδοτης ἐκκλησιαστικῆς μας μουσικῆς, ἀλλά καί τή βοήθεια στήν τοπική μας Ἐκκλησία.

Εὐχόμεθα σέ ὅλους καλὸ Φθινόπωρο καί καλὴ σχολικὴ χρονιά.

Ίεροκατάκριση καὶ ἱεροσυκοφαντία

Σέ συζητήσεις διάφοροι χλιαροὶ χριστιανοὶ κακολογοῦν τοὺς ἱερεῖς γιὰ νὰ δικαιολογήσουν τὴν ὀλιγοπιστία τους καὶ τὴν ἁμαρτωλὴ ζωὴ τους. Τὴν προσφορά τῶν ἱερέων τὴν ὑποτιμοῦν καὶ τὴν παραδεωροῦν. Ἄν ὅμως φανερωθεῖ κάποιο σφάλμα ἐνὸς ἱερέα, τὸ ὑπερτονίζουν καὶ τὸ μεγενθύνουν, γιὰ νὰ μειώσουν συνολικὰ τοὺς ἱερεῖς. Γι' αὐτοὺς ὅλοι οἱ ἱερεῖς εἶναι φιλάργυροι καὶ ἀνῆθικοι. "Ένας ποντικός ἔφαγε τὸ τυρί, ὅλοι οἱ ποντικοὶ φταῖνε! Αὐτοὶ μὲ τὴ συμπεριφορά τους δείχνουν πὼς δὲν ἀγαποῦν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ. Οἱ χλιαροὶ χριστιανοί, πού δικαιολογοῦν τὴν ἀντιευαγγελικὴ ζωὴ τους λέγοντας ὅτι καὶ οἱ ἱερεῖς δὲν ζοῦν σύμφωνα μὲ τὸ Εὐαγγέλιο, στήν παγκόσμια κρίση δὲν θὰ μπορέσουν νὰ τὸ ἐπαναλάβουν. Ὁ Θεὸς δὲν θὰ δεχθεῖ αὐτές τίς δικαιολογίες καὶ θὰ τοὺς πεῖ πὼς πρότυπο εἶναι ὁ Ἰδιος καὶ οἱ ἅγιοί του κι ὄχι οἱ ἱερεῖς.

Οἱ σκανδαλοποιοὶ ἱερεῖς ἐπίσης προβάλλονται κατὰ κόρον ἀπὸ τοὺς ἄδελφους καὶ τοὺς αἱρετικούς, τοὺς ἐχθροὺς δηλ. τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ ἄδελφοί, γιὰ νὰ δικαιολογήσουν τὴν ἀπιστίαν καὶ τὴν ἀπομακρυσμένη ἀπὸ τὸν Θεὸ ζωὴ τους, μιλοῦν τακτικὰ γιὰ πραγματικά ἢ φανταστικά σκάνδαλα ἱερέων. "Όλοι οἱ αἱρετικοὶ κάδε συζήτηση τὴν ἀρχίζουν μὲ διογκωμένα καὶ παραποιημένα σκάνδαλα ἱερέων, γιὰ νὰ ἐπηρεάσουν τοὺς ἀκροατὲς τους μὲ στόχο νὰ χάσουν τὴν ἐκτίμηση πρὸς τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησίαν καὶ νὰ εἰσελθουν στὴν αἵρεσή τους.

Ἀφοῦ κανεῖς δὲν εἶναι ἀναμάρτητος, καὶ οἱ ἱερεῖς εἶναι ἁμαρτωλοί. "Όλοι οἱ ἄνθρωποι λίγο ἢ πολύ ἁμαρτάνουμε. Μέσα στὴν Ἐκκλησίαν καὶ οἱ ἱερεῖς ἐπιδιώκουν τὴν κάθαρση ἀπὸ τὰ πάθη καὶ τὴ σωτηρία. Ὁ Χριστὸς χορηγεῖ τὴ Χάρη τῶν Μυστηρίων Του μέσω τῶν ἱερέων, φανερών ἢ κρυφὸν ἁμαρτωλὸν. Ὁ Ἰούδας, πού πρόδωσε τὸν Χριστό, ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς δώδεκα μαθητὲς Του. Ὁ ἱερέας ὡς λειτουργὸς καὶ διδάσκαλος ὑπηρετεῖ τὸν Χριστό καὶ συνεχίζει τὸ ἔργο Του σ' ὅλες τίς γενεές. Ὃταν κατακρίνεις ἕναν ἱερέα, στήν οὐσία κατηγορεῖς τὸν Χριστό καὶ τὴν Ἐκκλησίαν Του.

Μερικοὶ ὀλιγόπιστοι ἢ ἄδελφοί κάνοντας τὸν καλὸ χριστιανὸ ἰσχυρίζονται ὅτι φανερώνουν τὰ σφάλματα τῶν ἱερέων γιὰ νὰ διορθωθεῖ ἡ κατάσταση. Αὐτοὺς τοὺς ρωτᾶμε ἂν μὲ τὸν ἴδιο τρόπο διορθῶνουν καὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς τῆς οἰκογένειάς τους. Ἐπίσης τοὺς ρωτᾶμε ἂν πῆγαν νὰ μιλήσουν ἀπευθείας μὲ τὸν ἴδιο τὸν σκανδαλοποιό, ἂν ἀπευδύνθηκαν στὸν ἐπίσκοπό του κι ἂν προσευχήθηκαν γι' αὐτόν; Δὲν ὑπάρχει διόρθωση μὲ τὴ διαπόμπευση. Ὃταν κατηγορεῖς τοὺς ἱερεῖς, δὲν βοηθᾷς οὔτε τοὺς ἰδίους, οὔτε τοὺς ἀκροατὲς σου, ἀλλὰ τοὺς βλάπτεις. Οἱ ἀκροατὲς, ἰδίως ἂν εἶναι νέοι καὶ ἀδύναμοι πνευματικά, ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν ἀνεπιστρεπτί καὶ ψυχραίνεται ἡ ἀγάπη τους πρὸς τὸν Θεό. Οἱ σκανδαλόλογοι θὰ δώσουν λόγο στὴν κρίση γιὰ τὴν ἀπόλεια αὐτῶν τῶν ψυχῶν.

"Όπως μεγάλο κακό εἶναι νὰ κατακρίνεις τοὺς γονεῖς σου, τὸν πατέρα σου καὶ τὴ μητέρα σου, ἔτσι μεγαλύτερο κακό εἶναι νὰ κατακρίνεις τὸν πνευματικὸ σου πατέρα, τὸν ἱερέα. Θὰ διαπόμπευες τὸν πατέρα σου; "Όχι βέβαια. Οὔτε θὰ δεχόσουν νὰ τὸ κάνουν ἄλλοι. Ἔτσι καὶ τὸν πνευματικὸ πατέρα θὰ τὸν προστατεύσεις, θὰ προσευχηθεῖς γι' αὐτόν καί, ἂν γίνεται, μὲ καλὸ τρόπο θὰ τὸν ἐνημερώσεις γιὰ τὸ λάθος, πού ἔκανε καὶ σκανδάλισε.

Ἐάν γνωρίζεις ὅτι ἕνας ἱερέας ἔκανε κάποιο σφάλμα, πού σκανδαλίζει, νὰ τὸ ἀναφέρεις σέ ἄτομο ἐμπιστοσύνης, πού ἀγαπᾷ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ σχετίζεται μ' αὐτόν, γιὰ νὰ τοῦ μιλήσει. Ἐάν δὲν ὑπάρχει τέτοια δυνατότητα, νὰ τὸ πεῖς στὸν ἐπίσκοπο γιὰ νὰ παρέμβει.

Πολλὰ σκάνδαλα εἶναι ψεύτικα καὶ κατηγοροῦνται ἄδωοι ἱερεῖς. Μὲ τὴ συκοφαντία ὁ ἄδωος ἱερέας, ὅσο καλὸς κι ἂν εἶναι, δὲν θὰ μπορέσει ποτέ νὰ ξεπλύνει ἐντελῶς τὴν εἰς βάρος του κατηγορία.

Ἡ καλὴ κατάκριση

"Όταν δὲν ὑπάρχει πρόθεση μὲ τὴν παρουσίαση σφαλμάτων ἢ ἐλαττωμάτων κάποιων νὰ βλαφτεῖ ἢ ὑπόληψή τους, ἀλλὰ νὰ ὠφεληθοῦν οἱ ἴδιοι, ἢ νὰ ὠφεληθοῦμε ἐμεῖς ἢ κάποιοι ἄλλοι, τότε ἡ κατάκριση εἶναι καλή.

Καλὴ κατάκριση εἶναι ἡ κατάκριση, πού γίνεται γιὰ ὠφέλεια καὶ προστασία. Μ' αὐτὴ τὴν κατάκριση δὲν ἐπιχειρεῖς νὰ δυσφημίσεις τὸν ἄλλον, ἀλλὰ νὰ βοηθήσεις κάποιους νὰ μὴν πάθουν κακό. Χρειάζεται π.χ. νὰ πεῖς στό φίλο σου: "Πρόσεχε ὁ τάδε, πού κάνεις παρέα, εἶναι ναρκομανῆς". Μ' αὐτὴ τὴν «κατάκριση» βοηθᾷς τὸν φίλο σου νὰ μὴν μπλέξει καὶ παρασυρθεῖ στὰ ναρκωτικά. Αὐτὴ ἡ ἐνημέρωση δὲν τὸν ὠθεῖ στό μίσος ἀλλὰ στὴν προσοχή. Ἐδῶ χρειάζεται ἰδιαίτερη προσοχή, γιατί ἐνδέχεται κάποιες φορές νὰ κρύβεται πρόθεση ὑποτίμησης καὶ βλάβης. Ἐνα ἄλλο παράδειγμα: Ἄν βλέπεις κάποιον φίλο σου νὰ κάνει κάποια λάθη πού θὰ τὸν οδηγήσουν σέ ἄσχημο δρόμο, πρέπει νὰ ἐνημερώσεις τοὺς γονεῖς του ἢ τὸν πνευματικὸ του πατέρα, τὸν ἐξομολόγο, νὰ τὸν βοηθήσουν. Αὐτὸ θὰ γίνῃ μυστικά, γιὰ νὰ μὴν ἀντιδράσει. Ἄν τὸν συμβουλευσεις δημόσια, τὸν κατακρίνεις καὶ τὸν διαπομπεύσεις, αὐτὸς θὰ ἀρνηθεῖ τὰ λάθη του καὶ θὰ γίνῃ ἐχθρὸς σου.

Ἄλλη καλὴ κατάκριση εἶναι, ὅταν ὁμιλοῦμε σέ συγγενεῖς μας ἢ σέ κάποια ἀξιοσέβαστα καὶ ἐμπειρα πρόσωπα γιὰ μία περιπέτειά μας ἢ γιὰ κάποιο κακό, πού μᾶς προξένησε κάποιος, χωρὶς νὰ ἀναφέρουμε ἢ νὰ ὑπονοοῦμε τὸ ὄνομά του, γιὰ νὰ παρηγορηθοῦμε στὴ στενοχώρια μας καὶ νὰ συμβουλευθοῦμε γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος. Ἡ παρουσίαση τῆς περιπέτειάς μας σέ πρόσωπα ἐμπιστοσύνης καὶ ἀπὸ ψυχολογικὴ πλευρά μᾶς βοηθᾷ, καθὼς κατὰ τὴν παροιμία "ὁ μοιρασμένος πόνος εἶναι μισὸς πόνος".

Ἐπίσης καλὴ κατάκριση εἶναι ἡ παρουσίαση ὀρισμένων λανθασμένων λόγων καὶ πράξεων κάποιων συνανθρώπων μας καὶ τῶν συνεπειῶν τους, χωρὶς νὰ φανερώσουμε τὸ ὄνομά τους, γιὰ νὰ συμβουλευθοῦμε κάποιους μὲ παραδείγματα ζωῆς καὶ νὰ τοὺς βοηθήσουμε. Στὸ Γερωντικό ἔχουμε πολλὰ τέτοια παραδείγματα. Αὐτὴ ἡ παρουσίαση τῶν λαθῶν ποτέ δὲν πρέπει νὰ γίνεται ἐνώπιον τοῦ σφάλματος, γιατί ἐνδέχεται νὰ καταλάβει ὅτι ἀναφερόμαστε σ' αὐτόν καὶ νὰ ἀντιδράσει μὲ κακὸ τρόπο.

Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

